

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**KARAPARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELEDE
TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE YER ALAN MALİ VE
MALİ OLMAYAN TEDBİRLER**

Ufuk Ersungur

Zonguldak 2019

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**KARAPARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELEDE
TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE YER ALAN MALİ VE
MALİ OLMAYAN TEDBİRLER**

**Hazırlayan
Ufuk Ersungur**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Gökhan Dökmen**

Zonguldak 2019

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin çalışmasının bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığımı taahhüt ederim.

.../.../2019

Ufuk Ersungur

m

S

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Maliye Anabilim Dalında 145282107005 numaralı Ufuk Ersungur'un hazırladığı **“Karaparanın Aklanması ile Mücadelede Türk Hukuk Sisteminde Yer Alan Mali ve Mali Olmayan Tedbirler”** konulu DOKTORA/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 05/09/2019 Perşembe günü saat 14:00' da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OYBİRLİĞİYLE/OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

Başkan _____

Prof. Dr. Tarık VURAL

Üye _____

Doç.Dr.Gökhan DÖKMEN (Danışman)

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Sevil GEMRİK

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

04/10/2019

Doç. Dr. Ertuğrul YILDIRIM

Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum : ZBEÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı
Tez Başlığı : Karaparanın Aklanması ile Mücadelede Türk Hukuk Sisteminde Yer Alan Mali ve Mali Olmayan Tedbirler
Tez Yazarı : Ufuk Ersungur
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Gökhan Dökmen
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2019
Sayfa Adedi : 105

Karapara insanlık tarihi kadar eski bir olgu olup, suçtan elde edilen gelir anlamına gelmektedir. İnsanların para ile ilişkilerinin başladığı tarihlerden günümüze kadar gelen süreç içerisinde suçtan elde edilen gelire yasal görünüm kazandırılmak istenmiş ve bunu başarabilmek için birçok yöntem uygulanmıştır. Nihai amaç karaparayı aklamak ve ekonomik sisteme dahil etmektir. Karaparanın aklanması için kullanılan yöntemler zaman içerisinde hızla değişen ve gelişen teknoloji sayesinde çeşitlenmiş ve sayıca artmıştır.

Bu çalışmada; karapara ve karaparanın aklanması olgularının ne anlama geldikleri, karapara aklama yöntemlerinin incelenmesi, karapara aklama suçu ile mücadelede uluslararası düzenlemelerin hangileri olduğu, ülkemizin taraf olduğu ikili anlaşmaların ve uluslararası belgelerin önemi ve içerikleri, karapara aklama suçunun Türk Hukukundaki yeri, karapara aklama ile mücadele kapsamında ülkemizde alınan ve alınması gereken tedbirlerin nelerden ibaret oldukları, hususları incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karapara, Para Aklama, Uluslararası Düzenleme.

ABSTRACT

Institution : ZBEÜ, Institute of Social Sciences, Department of Finance

Title : Financial and Non-Financial Measures in the Turkish Law System in Combating Money Laundering

Author : Ufuk Ersungur

Advisers : Assoc. Prof. Gökhan Dökmen

Type of Thesis, Year : MSc. Thesis, 2019

Total Number of Pages : 105

Black money is a phenomenon as old as humanity and denotes the income acquired through criminal activities. Since the old times when people firstly contacted the money, they have attempted to legitimize the income derived from crime and employed several methods to this end. Ultimate purpose has always been laundering the money and integrating it into the economic system. Money laundering techniques have been dramatically increased in number and variety by means of rapidly changing and developing technology.

In this study, we examine what it means black money and money laundering techniques of money laundering, what kind of international regulations are in place on combating money laundering, the significance and content of international documents and bilateral agreements where our country is one of the joining parties, the status of money laundering act in Turkish Law, what are the necessary steps already taken and is to be taken to combat money laundering in our country.

Keywords: Black money, Money Laundering, International Regulation.

ÖNSÖZ

Karapara, karaparanın aklanması, karaparanın aklanmasının Türk Hukukundaki yeri ve mücadele sistemi konulu tez çalışmamızın amacı; karapara ve karaparanın aklanması kavramlarını açıklamak, aklama yöntemleri hakkında bilgi vermek, bu konudaki uluslararası kuruluşlar ve belgeler ışığında etkin bir mücadele için ülkemizde oluşturulmuş yapıyı ve hukuk sistemini incelemek, bu kapsamda ülkemizde alınan ve alınması gereken tedbirlerin nelerden ibaret olduğunu ortaya koyabilmektir.

Araştırmamızın önemi; küresel ekonominin gün geçtikçe ülkeleri daha fazla içine alması ve ülkemizin de artık bu büyük ekonomik sistem içerisinde yerini alması, ekonomi gibi artık işlenen suçların da küresel ve çok uluslu bir yapıya gelmesi, suçtan elde edilen gelirin ekonomik sisteme dahil edilmek istenmesi ve bu durumun ülkelerin ekonomik yapısı yanında toplumsal yapısını da tehdit eder hale gelmesi, karapara olarak adlandırılan suç gelirlerinin ekonomik sistem içerisine girmesinin engellenmesi açısından alınması gereken tedbirlerin tespit edilebilmesi olarak gösterilebilir.

Araştırmamızın ele alınış nedenleri arasında ise, küresel ekonomiyi ve dolayısıyla da sistem içerisinde yer alan ülkemizi tehdit eden karapara olgusunun daha iyi anlaşılması, ekonomik yapımızın gelişmiş ülkeler seviyesine çıkabilmesi, bu tür tehditlerin bertaraf edilmesi gerekliliği, bu anlamda alınan ve alınması gereken tedbirlerin ortaya konularak tartışılması ile yeni fikirlere ulaşılması olarak belirtilebilir.

Ufuk Ersungur

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
1. KARAPARA KAVRAMI, AKLAMA AŞAMA VE YÖNTEMLERİ	5
1.1. Karapara ve Karaparanın Aklanması Kavramı	5
1.1.1. Karaparanın Tanımı	5
1.1.2. Karaparanın Tarihi	6
1.1.3. Karaparanın Aklanması Kavramı	6
1.1.4. Karapara Aklamanın Tarihsel Gelişimi	10
1.2. Karapara Aklamanın Aşamaları	12
1.2.1. Yerleştirme (Placement) Aşaması	12
1.2.2. Ayırıştırma (Layering) Aşaması	14
1.2.3. Bütünleştirme (İntegration) Aşaması	14
1.3. Karapara Aklama Yöntemleri	15
1.3.1. Paranın Fiziki Olarak Ülke Dışına Çıkarılması	16
1.3.2. Şirinler Yöntemi	16
1.3.3. Parçalama Yöntemi	17
1.3.4. Paravan-Hayali Şirketler	17
1.3.5. Göstermelik Şirketler	18
1.3.6. Sahte Fatura- Hayali İthalat ve İhracat	18
1.3.7. Kıyı Bankacılığı ve Vergi Cennetleri	19
1.3.8. Alternatif Havale Sistemleri	20
1.3.9. Casino ve Kumarhaneler	22
1.3.10. Oto Finans Borç Yöntemi	23
1.3.11. Döviz Büroları	23
1.3.12. İnternet Aracılığıyla Aklama	23
1.3.13. Japon Karıncalar Yöntemi	24
1.3.14. 900.'lü Telefon Hatların İşletilmesi	25

1.3.15. Borsa ve Borsa Araçlarının Kullanılması.....	25
2. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN ULUSLAR ARASI BOYUTU VE TÜRKİYE’NİN TARAF OLDUĞU İKİLİ ANLAŞMALAR.	28
2.1. Uluslararası Düzenlemeler	28
2.1.1. Uluslararası Kuruluşlar.....	29
2.1.1.1. Birleşmiş Milletler	29
2.1.1.2. Avrupa Konseyi	30
2.1.1.3. Avrupa Birliği	31
2.1.1.4. Mali Eylem Mücadele Grubu (Financial Action Task Force-FATF)	
32	
2.1.1.5. İnterpol.....	33
2.1.1.6. Egmont Grubu.....	33
2.1.1.7. Basel Komitesi	35
2.1.1.8. Amerikan Devletleri Örgütü	35
2.1.1.9. Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu	36
2.1.2. Uluslararası Sözleşmeler	36
2.1.2.1. Avrupa Konseyi Bünyesinde Gerçekleştirilen Uluslararası Sözleşmeler ve Düzenlemeler.....	36
2.1.2.1.1. Bakanlar Komitesi’nin 1980 Tarihli R (80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı	37
2.1.2.1.2. Strasburg Sözleşmesi	38
2.1.2.1.3. Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi	40
2.1.2.2. Birleşmiş Milletler Bünyesinde Gerçekleştirilen Uluslararası Sözleşmeler ve Düzenlemeler.....	41
2.1.2.2.1. Viyana Sözleşmesi	41
2.1.2.2.2. New York Sözleşmesi	42
2.1.2.2.3. Palermo Sözleşmesi	43
2.1.2.2.4. Birleşmiş Milletlerin Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi	45
2.1.2.3. Avrupa Birliği Bünyesinde Gerçekleştirilen Uluslararası Düzenlemeler	46
2.1.2.3.1. 1991/308/EEC Sayılı Direktif	46
2.1.2.3.2. 2001/97 Sayılı Direktif.....	47
2.1.2.3.3. 2005/60/EC Sayılı Direktif	49

2.1.2.4.Mali Eylem Görev Grubu	50
2.1.2.5.Basel Komitesi İlkeler Bildirgesi.....	51
2.1.2.6.Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu Bünyesinde Gerçekleştirilen Düzenlemeler	53
2.1.2.6.1.19 Tavsiye Kararı.....	53
2.1.2.6.2.Kingston Bildirisi	55
2.2.Karapara Aklama ile Mücadelede Türkiye'nin Taraf Olduğu İkili Anlaşmalar	56
2.2.1.Almanya ile İmzalanan Anlaşma.....	56
2.2.2.Bulgaristan ve Romanya ile İmzalanan Anlaşma.....	57
2.2.3.Slovenya Cumhuriyeti ile İmzalanan Anlaşma	57
2.2.4.İtalya ile İmzalanan Anlaşma	58
2.2.5.Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile İmzalanan Anlaşma.....	59
2.2.6.Polonya ile İmzalanan Anlaşma	59
2.2.7.Yunanistan ile İmzalanan Anlaşma	60
3. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELEDE TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE YER ALAN MALİ VE MALİ OLMAYAN TEDBİRLER....	61
3.1.Türk Hukukundaki Düzenlemeler.....	61
3.1.1.4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun	62
3.1.2.5237 sayılı Türk Ceza Kanunu	64
3.1.3.5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun	66
3.1.4.6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun ..	69
3.1.5.Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik.....	69
3.2.Karaparanın Aklanması ile Mücadelede Alınması Gereken Tedbirler	70
3.2.1.Finansal Açıdan Alınması Gereken Tedbirler	70
3.2.1.1.Müşterinin Tanınması (Kimlik Tespiti).....	70
3.2.1.2.Şüpheli İşlem Bildirimi.....	71
3.2.1.3.Nakit İşlem Bildirimi (Devamlı Bilgi Verme).....	73
3.2.1.4.Uyum Programı ve Uyum Görevlisi Atanması.....	74
3.2.2.Vergisel Açıdan Alınması Gereken Tedbirler	75
3.2.2.1.Vergi Denetimi	75
3.2.2.2.Vergi Polisi	77

3.2.3.Kurumsal Açıdan Alınan Tedbirler	77
3.2.3.1.Karapara Aklama İle Mücadelede Ulusal Mali İstihbarat Birimi...77	
3.2.3.1.1.Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)	78
3.2.3.1.2.Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK).....	79
3.2.3.2.Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)	79
3.2.3.3.Vergi Denetleme Kurulu (VDK)	80
3.2.3.4. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)	81
SONUÇ	83
KAYNAKÇA.....	91
EKLER	98
ÖZGEÇMİŞ	105

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AMLID	: Karapara Aklama Bilgi Veri Tabanı (Anti-Money Laundering International Database)
BM	: Birleşmiş Milletler
ESW	: Egmont Güvenlik Ağı (Egmont Secure Web)
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
FATF	: Mali Eylem Görev Grubu (Financial Action Task Force)
FIU	: Mali İstihbarat Birimi (Financial Intelligence Unit)
FOPAC	: Suçtan Elde Edilen Gelir (Funds Derived From Crime)
GİB	: Gelir İdaresi Başkanlığı
GPML	: Karaparanın Aklanmasına Karşı Global Program (Global Programme Money Laundering)
HMB	: Hazine ve Maliye Bakanlığı
INTERPOL	: Uluslararası Polis Teşkilatı (International Criminal Police Organization)
IMOLIN	: Uluslararası Karaparanın Aklanması Bilgi Ağı (International
KTBABDİD	: Kültür ve Turizm Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı Money Laundering Information Network)
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurumu
OAS	: Amerikan Devletleri Örgütü (Organisation of American States)
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development)
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL	: Türk Lirası
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
UHDİGM	: Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
UNODC	: Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Birimi (United Nation Office of Drugs and Crime)
VDK	: Vergi Denetleme Kurulu

GİRİŞ

Ekonomi, toplum halinde yaşayan insanların ellerindeki kaynakları kullanarak en yüksek faydayı elde etmek için sergiledikleri davranış biçimi olarak tanımlanabilir. Ekonomiyi belirli bir düzen içerisinde yönetmek ve istikrar sağlamak elbette ki hukuk düzeninin güçlü olduğu toplumlarda mümkündür.

Dünya ekonomisi artık büyük ve tek bir ekonomi gibi algılanmaktadır. Bir ülkede meydana gelen olumsuz bir durum kısa bir süre içerisinde diğer ülke ekonomilerini etkileyebilmektedir. Dünyadaki serbest piyasa hareketleri, değişen ve yenilenen finansal kurumlar ve teknoloji alanındaki gelişmeler ekonomik sınırları ortadan kaldıran faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun olağan sonuçlarından olan küresel ekonomik faaliyetler açısından ulusların çıkar ve istikrarlı yapılarını koruma içgüdüleri artık yerini küresel ekonomiyi ve istikrarını koruma içgüdülerine bırakmıştır. Bunun başarıya ulaşması açısından ise ülkelerin kendi finansal yapılarını ve istikrarını etkileyecek olumsuz durumları ortadan kaldırma kararlılık ve isteğini en az kendi ülkeleri kadar diğer ülkeler açısından da gözetmek zorunda kalmaları olacaktır. Küresel ekonomi ve ülkelerin kendi ekonomileri için ciddi bir tehdit oluşturan karapara ve karaparanın aklanması konularında alınacak tedbirler sağlıklı ve istikrarlı bir ekonomik düzen için önem arz etmektedir.

Karapara olarak adlandırılan suç geliri, ekonomi sistemi içerisinde yer almaması gerektiği halde dolaşıma çıkan ve kaynağı ile irtibatını keserek ekonomik sisteme dahil olmaya çalışan paradır. Karapara aklama teriminin tam olarak ne zaman ortaya çıktığı konusunda belirli bir tarih ortaya koymak neredeyse imkansızdır. Çünkü suç ve suç geliri en az insanlık tarihi veya insan ilişkileri tarihi kadar eski zamanlara dayanmaktadır. Bu zaman aralığı; insanlar arasında gerçekleşen ekonomik ilişkiler sırasında kıymetli madenlerin ve paranın kullanılmasına başlamasına kadar uzanmaktadır.

Ancak karaparanın aklanmasının müstakil suç olarak kabul edilmesi ve karaparanın aklanmasının önüne geçebilmek için tedbirler alınma ihtiyacının hissedilebilmesi ise çok sonraları mümkün olabilmiştir. Bunun en büyük nedeni karaparanın, içerisinde buldukları finans sistemine verdikleri zararın boyutlarının

artmasıyla birlikte ülkelerin istikrar ve düzeninin bozulmasındaki önemli rolleri olmuştur. Çünkü karapara, suçtan elde edilen gelir olarak daha sonra işlenecek suçlara kapı aralaması, ülkedeki suç işleme oranını artırması, ekonomide istikrarsızlığa, haksız rekabete, gelir dağılımında adaletsizliğe ve buna göre ülkelerin uygulamaya çalıştıkları politikalara olumsuz yönde etki eden bir faktör olacaktır.

Karaparanın mevcudiyeti, ekonomik sisteme zarar verecek ve ekonomik istikrarın bozulmasına neden olacaktır. Bu nedenle karapara ile mücadele ülkelerin istikrarı açısından büyük öneme sahiptir. Karaparaya dayanak oluşturan ve öncül suç olarak terminolojide kendine yer bulan suçun işlenmesi sonucunda ortaya çıkan gelirin, yasal yollardan elde edilmiş gibi gösterilmesi engellenmek istenmiştir. Söz konusu gelirlerden yararlanmak suretiyle kendilerine menfaat temin eden kişilere engel olunarak, öncül suçların işlenmesinin de dolaylı olarak önüne geçilebilecek ve bu da başta ülkedeki hukuk güvenliği, ekonomik ve siyasi istikrarın artmasına sebep olacaktır.

Ekonomik temelli işlenen suçların ortak özellikleri menfaat elde etme saikidir. Bu saik çerçevesinde işlenen suçun sonuçlarından kurtulma isteği ise doğal bir reflekstir. Suçlular işlemiş oldukları suçtan elde etmiş oldukları gelirin kaynağını saklamak, yakalanmamak ve en önemlisi de elde edilen gelire el konulmasını önleyebilmek için birçok yöntem kullanılmış ve kullanılmaya da devam etmektedir. Gelişen bilim ve teknoloji ile sermayenin küresel dolaşımı nedeniyle aklama teknikleri her geçen gün değişmekte ve çeşitlenmektedir.

Karapara ile mücadele ülkelerin tek başlarına gerçekleştirebilecekleri bir politikanın alanı değildir. Bu kapsamda paranın hızlı dolaşımı da dikkate alındığında, ülkelerin karapara ile mücadelede birlikte hareket etmek durumunda kalmaları kaçınılmazdır. Bugüne dek uluslararası anlamda birçok kuruluş ve ülke çeşitli düzenlemeler yapmış ve ülkelerin kendi hukuk düzenlemelerini de çizilen çerçeve doğrultusunda gerçekleştirmeleri istenilmiştir.

Karaparanın aklanmasıyla uluslararası anlamda mücadele kapsamında ilk belge 27.06.1980 tarihinde Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiş olan “Suçtan Kaynaklanan Paranın Saklanması ve Transferine İlişkin Tedbirler Hakkındaki R

(80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı” olmuştur. Kabul edilen belge adından da anlaşılacağı üzere tavsiye niteliğinden öteye geçmemiş ve herhangi bir bağlayıcı yönü bulunmamaktadır. 1988 yılına gelindiğinde ise Birleşmiş Milletler tarafından uyuşturucu madde gelirleriyle sınırlı olmak üzere “Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler Kaçakçılığına Dair Sözleşme” imzaya açılmıştır. Karapara aklama suçunun zaman içerisindeki gelişimi sonucu doğan ihtiyaçlar nedeniyle 1990 senesinde Avrupa Konseyince “Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsaderesi” sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu sözleşme hükümleriyle karaparanın aklanması suçu tanımlandıktan sonra her türlü suçtan elde edilen gelirin aklama suçuna konu olabileceği kabul edilmiştir. 2005 yılında ise yine Konsey tarafından Terörizmin Finansmanının da suç halinde düzenlenme zorunluluğu kabul edilmiştir.

Uluslararası sözleşmelerden ayrı olarak bazı büyük ülkelerin bir araya gelerek karaparanın aklanmasıyla mücadelede belirli standartların belirlenmesi amacıyla 1989 yılında Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task- FATF) kurulmuştur. Ülkemiz ise 1991 yılına gelindiğinde Mali Eylem Görev Gücü’ne üye olarak, kuruluşun aldığı kararlar doğrultusunda yapılan yasal düzenlemeler sonucunda bu alanda mücadele edecek olan Mali Suçlar Araştırma Kurulu’nu (MASAK) ve Mali Suçlarla Mücadele Kurulu’nu (MSMK) oluşturmuştur.

Ülkelerin kendi iç mevzuatlarında da uluslararası sözleşmeler ve karaparanın aklanmasıyla mücadele eden kuruluşların çizdikleri eksen çerçevesinde gerekli düzenlemelerin yapılması ve buna riayet edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda ülkemiz karaparanın aklanmasıyla mücadele anlamında ilk etkili düzenlemeyi 19.11.1996 yılında yürürlüğe giren 4208 sayılı Kanun ile gerçekleştirmiş, devam eden süreç içerisinde doğan ihtiyaçlarla doğru orantılı olarak 18 Ekim 2006 tarihinde 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile 16 Şubat 2013 tarihinde de 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, karapara ve karaparanın aklanması kavramları üzerinde durulmuş, karaparanın

tanımı, tarihsel gelişimi, karapara aklamının aşamaları ve en çok kullanılan karapara aklama yöntemleri izah edilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde, konu uluslararası boyutu ile ele alınmış, karapara aklama ile mücadele amacıyla kurulmuş bulunan uluslararası kuruluşlar ve bu alanda düzenlenmiş uluslararası sözleşmeler ve belgeler incelenmeye çalışılmış, Türkiye'nin karapara aklamayla mücadelede taraf olduğu ikili anlaşmalardan bahsedilmiştir.

Üçüncü ve son bölümde ise Karaparanın Türk Hukukundaki yeri irdelenerek, Türkiye' de karapara aklama ile mücadele sistemi içerisinde yer alan kurumlar ve yapılan yasal düzenlemeler ayrıntılı bir biçimde ele alınarak, bu kapsamda alınan ve alınması gereken önleyici tedbirlerden bahsedilmeye çalışılmıştır. Sonuç bölümünde ise izahına çalışılan hususlar ana hatları ile değerlendirilip karapara aklama ile etkin bir mücadele için neler yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

1. KARAPARA KAVRAMI, AKLAMA AŞAMA VE YÖNTEMLERİ

Karapara denilince aklımıza ilk olarak rengi siyah (kara) olan banknot gelecek olsa da aslında ifade edilmeye çalışılan husus başkadır. Karaparanın aklanması da renginin gerçekte beyaz olarak değiştirilmesi anlamına gelmeyecektir.

1.1. Karapara ve Karaparanın Aklanması Kavramı

Karapara ve karaparanın aklanması kavramlarını ele alırken öncelikle karaparanın ne anlam ifade ettiğini ve sonrasında da aklama teriminden ne anlamamız gerektiği meselesi üzerinde durulması gerekmektedir.

1.1.1. Karaparanın Tanımı

Para ekonomik anlamda mal ve hizmetlerin değiştirilmesine aracılık eden genel bir eşdeğer olarak tanımlanmaktadır. Karapara kavramı ise suçtan elde edilen gelir olarak ifade edilmektedir. Suçtan elde edilen bu gelir, nakit para olabileceği gibi taşınır ve taşınmaz mallar, senet ve diğer maddi menfaatler de olabilir (Taşdelen, 2003:25).

Kaynağını yasadışı faaliyetlerden alan para “kara“, yasalara uygun ekonomik faaliyetlerden gelen ancak ülkenin ekonomik kayıtlarına işlenmeyen, ülkenin vergi sistemine bildirim ve kaydı yapılmamış olan “gri“, yasalara uygun faaliyetler sonucu elde edilen, ekonomik kayıtlarına işlenmiş, vergi sistemine bildirim ve kaydı yapılmış olan para ise “ak“ yani temiz para olarak kabul edilir. Karaparanın tanımı ülkelere göre bazen bir takım farklılıklar göstermektedir. Bazı ülkeler belirli suç tiplerinden elde edilen kazanç olarak bazıları ise sadece belirli suç tiplerini kabul ederek bu tanımlamayı yapmaktadır. Nitelikli suçlar olarak bilinen uyuşturucu madde ticareti, tarihi eser kaçakçılığı, insan ve göçmen kaçakçılığı ile organize suç örgütlerinin işledikleri suçlardan elde edilen gelirler ise neredeyse tüm ülkelerin mevzuatlarında karapara olarak yer almaktadır (Ergül, 2005:1-2).

Sosyal anlamda karapara; doğrudan olmasa da toplumsal yaşama olumsuz yönde etki eden faaliyetlerden elde edilen her türlü gelir olarak tanımlanırken,

ahlaki anlamda karapara ise; kanuni düzenlemelerle men edilmiş veya edilmemiş, karapara olarak isimlendirilsin veya isimlendirilmesin o ülkede yaşayanlar açısından suç olarak kabul edilen hareketler sonucu kazanılan tüm gelirler olarak tanımlanmıştır. En geniş anlamıyla karaparanın ahlaki anlamda tanımlanan karapara olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Toplumun nazarında etik olmayan yöntemlerle elde edildiğine kanaat getirilen her türlü para ahlaki açıdan karapara sayılacaktır (Değirmenci, 2007:13).

Genel olarak değerlendirildiğinde; karapara bulunduğu ülkedeki ekonomik yapı açısından tehdit oluşturan, ahlaki ve sosyal yapıyı zedeleyen, yasal düzenlemelere aykırı olup suç olarak tanımlanmış eylemlerin gerçekleştirilmesi neticesinde ortaya çıkan ekonomik değere sahip her türlü mal varlığı olarak tanımlanabilir (Kuban, 2001:90).

1.1.2. Karaparanın Tarihi

Karapara kavramının ortaya çıkışı uyuşturucu madde ticaretinden elde edilen gelire dayanmaktadır. Uyuşturucu madde ticareti dışındaki suçlardan elde edilen karapara ise en az paranın tarihi kadar eskidir. Asurlular zamanından kalma eski ticari belgeler üzerinde yapılan incelemeler sonucunda ticaret ile uğraşmış bazı kişilerin ihraç konusu mallar için devlete ödenmesi gereken vergiden kurtulmak amacıyla yanıltıcı beyan yoluna başvurmak suretiyle karapara ve dolayısıyla haksız kazanç elde ettiklerini ortaya koymuştur (Ergül, 2005:2).

1.1.3. Karaparanın Aklanması Kavramı

Suçtan elde edilen gelirin, yasal yollardan elde edildiği izlenimi yaratılmasına karapara aklama denilmektedir. Karapara aklamadaki nihai amaç suç gelirini kullanılabilir bir hale dönüştürmektir. Suçtan elde edilen gelirin nakit para olması halinde eldeki nakit parayı hızlıca piyasaya sürmek kolay değildir. Söz konusu paranın kaynağının suç olduğunun tespiti halinde paranın yasal organlar tarafından müsadereyi yani zorlamı ile parayı aklamaya çalışanların hapis veya para cezası ile karşı karşıya kalma olasılığı yüksek olduğundan karaparanın aklanma zorunluluğu gündeme gelecektir (Başak, 1998:2).

Ekonomik açıdan karapara aklamayı; yasadışı yollardan elde edilen gelirin, değerini çok fazla yitirmeden, yetkililerin de dikkatini çekmeyecek ve rahat dolaşımını sağlayacak biçimde saklayarak veya yasal zemin oluşturarak, başka değerlere çevrilmesi şeklinde de tanımlanabilir (Akar, 1997:3).

Karapara aklama, yasadışı faaliyetlerden, özellikle de uyuşturucu madde ticaretinden ve en az bu suç kadar nitelikli başka suçlardan elde edilen gelirlerin, finans sistemine yasal bir şekilde dolaşıma sokulmasını amaç edinmiş ekonomik ve mali işlemlerin tümüdür (Ergül, 2005:3). Kocasakal (2000:21) karaparanın aklanması kavramını;

“kaynağını ve malikini gizlemek, bu şekilde suçtan elde edilen gelirlere el konulması ve işlenmiş olan suçtan dolayı cezalandırmayı önlemek amacıyla yasadışı olarak elde edilmiş geliri çeşitli finansal işlemlere tabi tutarak yasal dolaşıma sokmak suretiyle yasal olarak kazanılmış gibi göstermeyi hedefleyen ekonomik ve finansal nitelikli işlemlerin tümü”

şeklinde tanımlamıştır.

Mali Suçları Araştırma Kurumu (MASAK) aklama kavramını “öncül suç” ve “suç geliri” kavramları ile birlikte değerlendirerek, öncül suçlardan elde edilen gelirlerin yasadışı kaynağını gizlemek ve bu gelirleri yasal bir kaynaktan elde edilmiş gibi göstermek amacıyla yapılan her türlü işlem olarak tanımlamıştır. MASAK’ın yapmış olduğu bu tanıma göre; öncelikle bir suç işlenmeli (öncül suç), işlenen bu suç sonrasında herhangi bir ekonomik değer elde edilmeli (suç geliri) ve son olarak elde edilen bu ekonomik değer yasadışı nitelikten çıkarılıp yasal nitelik kazandırmaya yönelik eylemlerin gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir (MASAK, 2015a).

Uluslararası düzenlemelere bakıldığında ise bu konu hakkında kaleme alınan ilk uluslararası metin, Viyana Sözleşmesi’dir. Sözleşmeye göre uyuşturucu suçlarının işlenmesinden elde edilen gelirin aklanmasının da suç haline getirilmesi üye ülkelerden istenerek, aklama kavramının mahiyeti genişletilmiştir. Bu haliyle aklama kavramı, uyuşturucu ile ilgili işlenen suçlardan birinden veya birine iştirakten kaynaklandığını bilerek, mal varlığının yasa dışı kaynağını gizlemek, olduğundan değişik göstermek veya böyle bir suçun işlenmesine iştirak etmiş bir kişinin eylemlerinin yasal sonuçlarından kaçmasına yardımcı olmak amacıyla mal varlığının başka bir mal varlığına dönüştürülmesi veya devredilmesi ile mal

varlığının kaynak ve niteliğine ilişkin bilgilerin gizlenmesi, mal varlığının bulunduğu yerin, bu mal varlığından kimlerin ne şekilde yararlandıklarının, mal varlığı üzerindeki hareketlerin, mal varlığı üzerindeki hakların ve aidiyetlerinin saklanması veya olduğundan farklı gösterilmesi, şeklinde tanımlanmıştır (Mavral, 2003:49).

Karaparanın aklanması eyleminin tanımının yer aldığı diğer bir uluslararası belge olan Strasburg Sözleşmesi'nin 6/1 maddesinde aklama eylemi; bir mal varlığının suçtan doğan gelir olduğunu bilerek, bunun yasa dışı kaynağını gizlemek veya tebdil etmek veya müsnet suçun işlenmesine karışan herhangi bir şahsın eylemlerinin hukuki sonuçlarından kurtulmasına yardım etmek maksadıyla mal varlığının değiştirilmesi veya nakledilmesi ile herhangi bir mal varlığının, suçtan kaynaklandığını bilerek, gerçek niteliğini, kaynağını, yerini, durumunu, hareketini, bu mal varlığı ile ilgili hakları veya sahipliğini gizlemek veya tebdil etmek, şeklinde tanımlanmıştır (Taşdelen, 2003:46). Görüldüğü üzere bu düzenleme ile Viyana Sözleşmesi'nde yer alan "uyuşturucu ve psikotrop maddelerden elde edilen gelir" kavramı dışına çıkmış olup, karapara aklamanın çerçevesi daha kapsamlı ve ayrıntılı bir şekilde düzenlemiştir.

Karaparanın aklanmasının önlenmesi konusundaki uluslararası belgeler arasında bulunan Avrupa Konseyi Direktifi'nde para aklama deyimi; suç işleyen kişinin yasal sonuçlardan kurtulmasına yardımcı olunması amacıyla mal varlığının nakli veya bir başka mal varlığına dönüştürülmesi, mal varlığının durumu, niteliği, yeri ve üzerindeki hakların olduğundan değişik gösterilmesi, mal varlığının gerçek kaynağını bilerek kullanmak, mülkiyetini veya zilyetliğini almak ve önceki belirtilen tüm fiillere katılma, yardım, teşvik ve tavsiyede bulunmak, anlamına gelmektedir (Taşdelen, 2003:46).

Karapara aklanmasının önlenmesi ile ilgili diğer bir sözleşme Palermo Sözleşmesi'dir. Sözleşmenin 6'ncı maddesi uyarınca aklama filleri; herhangi bir yasa dışı eylemden kaynaklanan veya doğrudan ya da dolaylı olarak elde edilen herhangi bir mal varlığının gerçek niteliğinin, kaynağının, bulunduğu yerin, üzerindeki yararlanma hakkının ve gerçek sahibinin gizlenmesi veya başka şekilde gösterilmesi, olarak belirtilmiştir.

Karapara aklama eyleminin tanımının yapıldığı bir başka uluslararası sözleşme ise Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanmış olan Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi'dir. Sözleşmenin 23'üncü maddesinde aklama eylemi; mal varlığının hukuka aykırı olan kaynağını saklamak ya da farklılaştırmak veya öncül suç olarak bilinen bir suça iştirak eden birisine bu durumdan kurtulabilmesi için yardımcı olmak amacıyla söz konusu gelirin suçtan kaynaklandığı bilerek bu mal varlığının ikame edilmesi ya da değiştirilmesi ve bir mal varlığının suçtan elde edilmiş olduğu bilinerek, gerçek kaynağını, yerine ait bilgileri, hakkında tasarrufta bulunanları, mal varlığına dair hareket bilgilerini veya aidiyetini saklamak ve farklılaştırmak şeklinde tanımlanmıştır.

Karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda düzenlenen uluslararası sözleşme ve belgelerde tanım açısından önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Farklılığı oluşturan husus hangi eylemlerin öncül suç kapsamı içerisinde yer alacağıdır. Viyana Sözleşmesi'ndeki tanımda yalnızca uyuşturucu madde ticareti bu kapsamda değerlendirilirken; daha sonra yapılan sözleşmelerde böyle bir sınırlamaya gidilmemiş olduğu görülmektedir (Dülger, 2010: 36-37).

Ülkemizde karapara konusunda yapılan ilk yasal düzenleme 19.11.1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanundur. Kanun'un 2/b maddesinde karapara aklama suçu tanımlanmıştır. 4208 sayılı Kanun'da karapara aklama suçu:

“Türk Ceza Kanunu'nun 296'ncı maddesinde belirtilen haller haricinde, bu maddenin (a) bendinde sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen karaparanın elde edenlerce meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen karaparanın başkalarınca iktisap edilmesi, bulundurulması, elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya niteliğinin veya zilyet ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tabi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, yukarıda belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi veya transfer yoluyla aklanması veya karaparanın tespitini engellemeye yönelik fiilleri, ifade eder.”

şeklinde tanımlanmıştır.

Söz konusu yasal düzenlemede 765 sayılı eski TCK'nın 296'ncı maddesine atıf yapılmış ancak 01.06.2005 tarihinde yeni Türk Ceza Kanunu yürürlüğe girmiş olduğundan yeni TCK'nın 282'nci maddesinde karapara aklama “suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama” kavramı şeklinde yeniden

tanımlanmıştır. 4208 sayılı Kanun döneminde öncül suçlar tahdidi olarak tek tek sayılmaya çalışılmışken; 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu yürürlüğü girince aklama suçuna ait düzenleme yasanın 282'nci maddesinde genel olarak 6 ay ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar denilerek eşik sistemi benimsenmiştir (MASAK, 2015a).

1.1.4. Karapara Aklamann Tarihsel Gelişimi

Tarihte karapara aklama faaliyetinin ilk olarak nerede ve nasıl ortaya çıktığı hususunda sağlam bir bilgiye ulaşmak mümkün değildir. Karapara, suçtan elde edilen gelir anlamına geldiğinden, karaparanın aklanması kavramının tarihi de gelir elde etmek için ilk suçun işlendiği tarihe kadar geriye gitmek zorunda kalacaktır (Taşdelen, 2003:6).

M.Ö. 2000'li yıllarda Çinli tüccarlar elde ettikleri kazanç üzerinde kral tarafından uygulanan müsadere den yani bir çeşit uygulanan vergi yükünden kurtulabilmek amacıyla bugün de geçerliliği bulunan bazı karapara aklama yöntemlerini kullanmışlardır. Örneğin; elde ettikleri kazancı kıymetli ve kolay taşınabilir eşyalar almak suretiyle ülke dışına çıkarmak en bilinen yöntemlerinden birisidir (Değirmenci, 2007:37).

Orta çağda Katolik Kilise, tefeciliği hem suç olarak hem de ahlaki olarak yasaklama yoluna gitmiştir. Bu dönemde tefeciler ödünç olarak verdikleri paranın faizini alabilmek amacıyla borç olarak verdikleri paranın ve tahsil ettikleri paranın kaynağını ve görünüş şekillerini değiştirmek için birçok hileli yöntem kullanmışlardır. Tüccarlar verdikleri fiyatları içerisinde faizi de barındıracak şekilde şişirilmiş bir şekilde belirlemiştir. Bu kişiler yapılan alışverişte alınan bu faizi ise risk primi olarak, borçlu ve alacaklı ödemenin geciktirilmesi hususunda vardıkları anlaşma sonucunda faizin ödemede yaşanan gecikme nedeniyle belirlenen bir tür cezai şart olarak göstermişlerdir (Ergül, 2005:4-5).

Avrupa'da ticaret gemilerine saldırmaya başlayan korsanlar 17. yy'ın başlarında tarihin ilk vergi cennetleri olarak adlandırılabilir Akdeniz çevresindeki ülkelere yerleşerek, zor kullanarak elde ettikleri suç gelirlerini buralarda aklamaya çalışmışlardır. Buradaki ülkeler de gelirlerin daha fazla kendilerine gelmesi için birbirleri ile rekabete varacak şekilde korsanların kendi

ülkelerini tercih ederek yerleşmelerini sağlamak amacıyla suç kaynaklı bu gelirleri kabul etmekten geri kalmamışlardır (Değirmenci, 2007:38).

Karapara aklama teriminin ilk olarak ortaya çıkışı ise 1920’li yıllara kadar uzanmaktadır. Ortaya atılan bir iddiaya göre; o yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde alkol yasağının bulunması nedeniyle Al Copone isimli mafya lideri, içki kaçakçılığı yoluyla elde ettiği geliri, kanunlara uygun olarak elde edilmiş gibi göstermek amacıyla ülkede bozuk para ile çalışan çamaşırhaneler zinciri kurmuş ve buradan elde ettiği gelire içki kaçakçılığından elde ettiği yasa dışı geliri birbirine katarak, işletmelerin mali kayıtlarına geçirmiş, elde ettiği toplam gelirin de vergisini ödemek suretiyle yasal bir hale dönüştürmüştür (Güner, 2003:193).

Karapara aklayıcılarının önde gelen isimlerinden biri de o dönemde bir gangster çetesinin muhasebecisi olarak bilinen ancak daha sonradan suç örgütünün lideri pozisyonuna gelen Meyer Lensky adında Polonya kökenli birisidir. Al Copone’nun 1931 yılında vergi kaçakçılığı suçundan hapse girmesinden sonra kendisinin de benzer şekilde hapse gireceğinden korkarak huzursuzluğa kapılan Lensky’in yasa dışı yollardan elde ettiği parayı ülke dışına çıkartıp, İsviçre bankalarındaki hesaplara yatırarak yasa dışı geliri off-shore hesaplara yatırmak suretiyle karaparayı gerçek anlamda akladığı ileri sürülebilir (Robinson, 2003:18).

Dünya basınında karapara aklama terimi ilk kez 1973 yılında meydana gelen Watergate skandalı sırasında İngiliz gazetesi The Guardian tarafından, Meksika’da amlandığı ve Cumhuriyet Partisinin kampanyasında kullanıldığı iddia edilen 200.000 dolar için kullanılmıştır (Çelik vd., 2000:6). Dönemin A.B.D. başkanı Richard Nixon için çalışan seçim komitesi, yasa dışı yollardan elde edilmiş kazancı önce Meksika’ya transfer etmiş, buradan da Miami’deki bir şirket kanalıyla ülkeye geri getirilen parayı başkanlık seçim kampanyasında kullanmıştır. Bu olayın ortaya çıkması sonucu basında ilk kez yıkama - temizleme anlamına gelen “laundering” terimine gönderme yapılarak İngilizce karşılığı ile “Money laundering” terimi şeklinde kullanılmıştır (Gökçe, 2010:10).

Karapara aklama teriminin uluslararası alanda duyulmaya başlaması ise 1980’lerden sonra büyük bir ivme kazanan uyuşturucu madde ticareti nedeniyle olmuştur. Özellikle Güney Amerika kıtasından tüm dünyaya yapılan kokain

ticaretinin çapı ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Uyuşturucu tacirlerinden ele geçirilen paralar çok büyük miktarlara varmış, bu durum artık polis sözlüğünde “Narko-dolar” deyimini olarak yerini almıştır. Hukuksal anlamda karapara aklama terimi ise ilk kez 1982 yılında yine kokain ticaretinden elde edildiği anlaşılan gelirin müsaderesi amacıyla Amerika Birleşik Devletleri’nde görülen bir dava sırasında kullanılmıştır (Ergül, 2005:6).

1.2. Karapara Aklamanın Aşamaları

Temel amacı yasa dışı yollardan elde edilen kazancın, kaynağını ve sahibini gizlemek suretiyle finansal sisteme dahil etmek olan karapara aklamanın, Birleşmiş Milletler (BM) uzmanlarına göre üç aşaması bulunmaktadır. Bunlardan ilki suçtan elde edilen geliri suç kaynağından ayırmak, ikincisi yasal takibatı sonuçsuz kılmak için suç delillerinin gizlenmesi ve son olarak suçtan elde edilen gelirin yeniden suçlulara geri dönmesi olarak gösterilebilir (Güner, 2003:203).

Karapara aklanmanın aşamaları çamaşır makinesine atılan kirli eşyalara benzetilerek izah edilmeye çalışılmıştır. Buna göre ilk aşamada kirli çamaşırın makineye atılması yani yerleştirme (placement), ikinci aşamada makinedeki çamaşırın yıkanması yani ayrıştırma (layering), üçüncü ve son aşamada ise kirli çamaşırın makineden çıkarılarak yeniden bir araya getirilmesi yani bütünleştirme (integration) aşaması söz konusu olacaktır (Çelik vd., 2000:75).

Karaparanın aklanması aşamaları birbirinden farklı zaman dilimlerinde gerçekleşebileceği gibi aynı zaman dilimi içerisinde de gerçekleşebilir. Bu aşamaların seçimi, mümkün gözüken aklama yöntemlerine ve suç gelirini elde eden örgütün ihtiyaçlarına bağlı olarak da değişebilir (Mavral, 2003:58).

1.2.1. Yerleştirme (Placement) Aşaması

Suçtan elde edilen gelir genel olarak nakit halde bulunur. Artık günümüzde nakit para taşımak yerine kredi kartı veya çek gibi finansal araçlar tercih edilmektedir. Suçtan elde edilen kazancın bir an evvel nakit formundan kurtulması gerekir. Bunun nedeni ise büyük miktardaki nakit paranın dikkat çekici özelliğinin yüksek düzeyde olmasıdır.

Suç işleyen ve suçtan gelir elde eden kişiler yakalanmamak amacıyla suçtan elde ettikleri geliri finansal sisteme sokmaya çalışacaklardır. İşte karapara aklayıcıları için en zor ancak onları takip eden ve yakalamaya çalışanlar için en kolay aşama, yerleştirme aşaması olarak kabul edilen bu aşamadır (Başak, 1998:3-4).

Güvenlik güçleri açısından nakit paranın bulunması, yakalanması ve paraya el konulması için en elverişli aşama yerleştirme aşamasıdır. Çünkü bu aşamada karapara, kaynağı ile arasındaki bağlantıyı henüz kesmemiştir. Karaparanın kaynağının suçtan elde edildiğini ortaya çıkarmak diğer aşamalarla kıyaslandığında bu aşamada daha kolay olacaktır (Çelik vd., 2000:76).

Yerleştirme aşamasında karaparayı aklamak isteyenlerin izledikleri bazı yöntemlere bakacak olursak; bir bankada mevduat hesabı açtıktan sonra tahvil ve döviz almak, kumarhaneler ve gazinolar aracılığıyla uluslararası havale işlemleri yapmak, barlar, oteller, çamaşırhaneler, restoranlar gibi paranın nakit olarak döndüğü iş yerlerine yatırım yapmak, pahalı eşyalar, lüks araçlar satın alıp daha sonra bunları daha yüksek fiyattan satmış gibi göstermek, sanat eserleri, antika eşyalar, değerli taşınmazlar alıp satmak olarak gösterilebilir (Ergül, 2005:8).

Yerleştirme aşaması karaparanın aklanmasında zorunlu olarak bulunması gerekli bir işlem değildir. Suç gelirinin elde edildiği kaynak nakit halde değil ise aklama işleminde bu aşamaya gerek kalmaz. Çünkü yerleştirme aşaması daha önce de vurgulandığı üzere karaparanın nakit formundan kurtarılarak finansal sisteme sokulması işlemidir (Çelik vd., 2000:77).

Suçtan elde edilen ve nakit halde bulunan paranın finansal sisteme girilmesinin önündeki en büyük engellerden birisi de finans ve kredi kuruluşlarının belirli bir miktar üzerinde yer alan nakit para işlemlerinin mali birimlere bildirme yükümlülüğünün bulunmasıdır. Karapara aklayıcıları bu yükümlülüğünden kurtulmak ve yakalanmamak için nakit formda bulunan parayı bu şekilde bir yükümlülüğün bulunmadığı finans ve kredi kuruluşlarının yer aldığı ülkelere transfer etmek istemektedirler (Değirmenci, 2007:66).

1.2.2. Ayrıştırma (Layering) Aşaması

Suçtan elde edilen kazancın yerleştirme aşaması sonrasında mali sisteme başarıyla girilmesinin ardından ayrıştırma aşaması olarak adlandıracağımız ikinci aşamaya geçilir. Bu aşamada amaç suçtan elde edilen kazancı yasa dışı olan kaynağından, arkasında herhangi bir iz bırakmadan uzaklaştırmaktır (Değirmenci, 2007:66-67).

Karapara elde edildiği kaynağından fiziksel ve nedensel olarak uzaklaştırmak için karapara aklayıcıları tarafından birçok finansal işlem ile karmaşık işlemler yapılır. Yapılan bu işlemlerle karapara dağıtılarak izinin sürülmesi zorlaştırılmak istenir. Bu aşamanın ne kadar süreceği ise karaparanın kullanılmasına olan gereksinime ve kaynağı ile olan bağının kopup kopmadığına bağlıdır (Güner, 2003:204).

Karapara aklayıcıları için kolay olan bu aşamada para nakit dışı bir forma sokulmuştur. Mali sisteme giren para artık sayısız işlemle birçok ülkeyi ve hesabı gezebilecek, bankalardan aracı kurumlara aktarılabilir ve böylece takibi büyük bir oranda zorlaşacaktır (Başak, 1998:4).

Bu aşamanın ilk aşama olan yerleştirme aşaması ile aynı anda gerçekleştiği durumlar da olabilir. Örneğin finansal kuruluşların karapara aklayıcılarıyla iş birliği yaptıkları durumlarda suçtan elde edilen gelir hem yerleşmiş hem de ayrıştırılmış olacaktır.

Bu aşamada suçtan elde edilen gelirin kaynağının tespitini zorlaştırmak için karapara aklayıcıları tarafından gerçekleştirilen kesintisiz, karmaşık finansal işlemler karaparanın izini sürenler için biktırıcı olabilmekte, inceleme ve takibi sürdürebilmek için yapılan her işleme ilişkin bilgilere tam olarak ulaşmak gerekecek, bu şekilde gerçekleştirilen her bir işlem için aynı süreçler tekrarlanacak, işlemlerin çeşitliliğine göre farklı uzmanlık alanlarında çalışan kişilere ihtiyaç duyulacaktır (Çelik vd., 2000:79).

1.2.3. Bütünleştirme (Integration) Aşaması

Yasal olmayan yollardan elde edilen gelirin, ülkenin ekonomik sistemine tam anlamıyla dahil olduğu bu aşamaya bütünleştirme (integration) aşaması

denilmektedir. Bu aşamaya gelinmeden önceki aşamalar olan yerleştirme ve ayrıştırma aşamaları başarıyla geçilmiş, suçtan elde edilen gelir artık finansal sisteme girmiştir (Mavral, 2003:63).

Yerleştirme aşamasında suçtan elde edilmiş olan parayı nakit formundan kurtarmak olarak belirlenen amaç, ayrıştırma aşamasında gerçekleştirilen çok sayıda ve karmaşık işlemlerle kaynağından uzaklaştırılmasını sağlamak olmuştur. Her iki aşamada da suçtan elde edilmiş olan para henüz yasal bir görünüme bürünmemiştir. Bütünleştirme aşamasında ise ekonomik sisteme dahil olmuş karapara artık kullanıma hazır hale gelmiştir. Bu aşamada artık karaparanın dolaştırılması veya şekil değiştirmesi gerekmeyecektir. Karapara aklayıcıları normal vatandaşlar gibi artık ellerindeki parayı yasal işlemler gerçekleştirerek kullanabileceklerdir. Karaparanın kaynağına ilişkin yapılabilecek bir sorgulamaya verilecek cevap artık bu aşamada hazır olup, bu konuda yasal bir açıklama yapılabilecektir (Çelik vd., 2000:81).

Bu aşamada yasal bir görünüm kazanan karapara; kıymetli kağıtların, değerli taşınır veya taşınmazların alımında kullanılabilir, bankalara teminat olarak, önceden kurulmuş olan paravan şirketlere ait gelir olarak, yasal yollardan elde edilen kazançlara eklenmek suretiyle daha fazla kazanç elde edilmiş olarak gösterilebilecek ve off-shore olarak tabir edilen bankalardan çekilen kredi ile çeşitli yasal iş kollarına yapılan yatırımlar olarak ekonomik sistemde yerini alabilecektir (Taşdelen, 2003:39).

Bütünleştirme aşamasının da başarıyla icrası sonrasında suçtan elde edilen geliri yasal yollardan elde edilen kazançtan ayırmak neredeyse olanaksızdır. Başka bir ifadeyle, yerleştirme ve ayrıştırma aşamalarında suçtan elde edilen gelirin yani karaparanın takibi için delil elde edilememiş ise artık bu aşamada suçtan elde edilen gelirin kaynağının tespiti çok zor bir hale gelecektir (Değirmenci, 2007:68).

1.3. Karapara Aklama Yöntemleri

Karapara aklama yöntemlerinin kaç çeşit olduğu konusunda sayısal bir sınırlamaya gitmek pek mümkün değildir. Karaparanın aklanmasında birçok yöntem kullanılabilir. Kullanılan yöntemlerin çeşitliliği ülkeden ülkeye değişebilir.

Bunun nedeni ülkelerin finansal yapılarında kullanılan araçların çeşitliliğidir (Çelik vd., 2000:83).

Karapara aklayıcılarının bu konudaki yaratıcı akıllarının yanında günün mevcut koşullarına bağlı olarak yeni aklama yöntemleri ortaya çıkabileceği gibi kullanılmakta olan yöntemler de bir takım değişikliklere uğrayabilir. Karapara aklayıcıları tarafından kullanılacak yöntemlerin seçiminde; aklamamanın nedeni, kişisel harcama özellikleri, gizlilik derecesi, mali risk alma kapasitesi ve suçtan elde edilen gelire konu olan suçun durumu önemli bir etkiye sahiptir (Değirmenci, 2007:69).

Suçtan elde edilen gelirin kaynağına ilişkin bilgiyi gizlemek ve bu gelirin yasal yollardan elde edildiği izlemine uyandırmak amacıyla özellikle teknolojik gelişmelerden de faydalanarak bir çok yöntem başvurulmaktadır (Öztoprak, 2005:17).

1.3.1. Paranın Fiziki Olarak Ülke Dışına Çıkarılması

Bu yöntemde; nakit halde bulunan suçtan elde edilmiş gelir, gerçek bir kişi tarafından veya herhangi bir araçla çeşitli yollardan bankacılık sektöründeki denetimin ve bazı yükümlülüklerin çok sıkı olmadığı ülkelere çıkarıldıktan sonra tekrar çıkış yaptığı ülkenin ekonomik sistemine sokulmaya çalışılır. Başarılı olunması halinde artık yasal bir görünüm kazanan suç geliri, daha sonra ilk çıkış yaptığı ülkeye doğrudan veya başka ülkeler üzerinden gönderilerek sorunsuz bir biçimde kullanıma hazır hale gelir (Başak, 1998:6).

Kara, deniz, hava ve demiryolu gibi farklı ulaşım araçlarının da kullanılabilirdiği bu yöntem, sıklıkla başvurulan geleneksel bir yöntemdir (Güner, 2003:206). Sınır kapılarında, otobüs terminallerinde ve hava limanlarında ele geçirilen daha önceden bildirim yapılmamış yüksek miktardaki dövizler, bu yöntemin ne derece sıklıkla kullanılan bir yöntem olduğunu göstermektedir (Mavral, 2003:66).

1.3.2. Şirinler Yöntemi

Karapara aklama yöntemleri arasında en çok bilinen yöntemlerden birisi de şirinler yöntemidir. Nakit işlem bildirim zorunluluğu bulunan ABD ve Kanada gibi

ülkelerde sıklıkla uygulanan bu yöntem adını, Amerika'nın Florida kentinde yürütülen bir soruşturma sırasında soruşturmaya konu paraların çok sayıda bankaya çok sayıda kişi tarafından yatırılması üzerine Floridalı yatırımcılar tarafından bu işi yapanlara "şirin" benzetmesi yapılması nedeniyle almıştır. Gerçekten de büyük miktardaki paraları parçalara bölerek birçok bankaya veya aynı bankanın birçok şubesine yatırma işlemini yapabilmek için çizgi filmdeki "şirinler" gibi küçük insanlar ordusuna ihtiyaç duyulmaktadır (Ergül, 2005:21).

ABD'de 10.000 doların üzerinde gerçekleştirilen tüm nakit işlemler ile 3.000 doları aşan mali araçları satan kuruluşların satışlarından dolayı kayıt tutulması ve bildirimde bulunulması zorunludur. İşte bu gibi bildirimlerden kurtulmak ve şüphe uyandırmamak için yasa dışı yollardan elde edilen suç geliri, şirinler olarak tabir edilen kişiler tarafından farklı bankalara ya da aynı bankanın farklı şubelerine yatırılarak suçtan elde edilen gelire yasal görünüm kazandırılmaya çalışılmaktadır (Güner, 2003:216).

1.3.3. Parçalama Yöntemi

Her zaman elde bulunan parayı küçük miktarlara bölüp bankalara yatırmak için gerekli sayıdaki şirini yani kişiyi bulmak kolay değildir. İşte bu gibi durumlarda insan sayısı yerine işlem sayısını artırmak suretiyle bildirim yükümlülüğünden kurtulabilinir (Çelik vd., 2000:85). Şirinler yöntemine oldukça benzeyen parçalama yönteminde, şirinler yönteminden farklı olarak, işlemler birden fazla kişi tarafından değil, bir kişi tarafından birden fazla işlem yapılmak suretiyle gerçekleştirilmektedir (Değirmenci, 2007:74).

Parçalama yönteminde gerçekleştirilen işlemleri bildirim yükümlülüğünden kaçınmak ve yakalanmamak için bölme metodu kullanılmaktadır. Yüksek meblağlardaki para küçük meblağlara dayanan çok sayıda işleme bölünmektedir (Güner, 2003:217).

1.3.4. Paravan-Hayali Şirketler

Hayali şirketler sadece evrak üzerinde kurulu bulunan, herhangi bir ticari faaliyette bulunmayan, kurulduğu ülkede aklama faaliyetlerinin gizlenmesi ve bu faaliyetlere yardımcı olabilmesi amacıyla kurulmuş olan şirketlerdir. Bu şirketlerin

kurulmasındaki asıl amaç suçtan elde edilen gelirin ayrıştırma aşamasındaki transferinde soruşturma ve kovuşturma makamları tarafından yapılabilecek takibi zorlaştırmaktır (Değirmenci, 2007:105).

Paravan şirket ve hayali şirket terimleri bazen aynı anlamda kullanılsa bile hayali şirketlerin tek fonksiyonu, aklanmak istenen karaparayı bünyesine almaktır. Paravan şirketler ise karaparanın kaynağını gizleyebilmek amacıyla bazen gerçek ve yasal ticari faaliyette bulunabilirler. Karapara aklayıcıları bu türden birçok şirket kurup parayı birinden diğerine aktararak işlemleri daha karmaşık hale getirmeye çalışırlar (Ergül, 2005:26).

Paravan veya hayali şirket çok karlı bir işletmeymiş gibi gösterildikten sonra kar olarak gösterilen paranın yerine karapara konur ve vergisi ödenerek yasal bir hale kavuşturulur. Bir başka yöntem ise paravan veya hayali şirket kar oranı düşük veya yüksek birçok şirketi, taşınmazı veya hisse senedini alıp, yapılacak spekülasyonlarla, kağıt üzerinde yapılacak alım satımlarla, yapılan yatırımları değerlendirilmiş gibi göstererek ve yine vergisini ödemek suretiyle yasal hale getirerek karaparayı aklar (Çelik vd., 2000:90).

1.3.5. Göstermelik Şirketler

Bu yöntemde karapara aklayıcıları, nakit paranın yoğun olarak kullanıldığı iş kollarına yatırım yaparak karaparayı aklamaya çalışırlar. Suçtan elde edilen gelir; otel, bar, gece kulübü, çamaşırhane veya restoran gibi nakit işlemin yoğun olduğu iş yerlerinden elde edilecek yasal gelire eklenerek aklanır (Ergül, 2005:27).

Karapara aklayıcıları tarafından bu türdeki iş yerlerinin seçilmesinin nedeni, bu iş yerlerinde muhasebe denetimlerinin diğer iş kollarına göre daha zor yapılıyor olmasıdır. ABD’de bu yöntemin kullanılmasıyla karapara aklandığı tespit edilen bir olayda uyuşturucudan elde edilen gelirin yasal olarak kurulmuş pizza dükkanları ağı ile aklandığı anlaşılmıştır (Çelik vd., 2000:89).

1.3.6. Sahte Fatura- Hayali İthalat ve İhracat

Özellikle vergi iadesi uygulamasının yaşandığı 80’li yıllarda ülke gündeminden düşmeyen hayali ihracat, aklama işlemi sırasında da kullanılabilir. Burada ihraç edilmiş gibi gösterilen malın değeri ya çok düşük ya da gerçekte hiç

bulunmayan bir mal yurt dışına gönderilmiş gibi gösterilerek buna ilişkin fatura tanzim edilir. Düzenlenen faturalar ya malın değerini olduğundan daha yüksek gösteren veya tamamen aklanan tutar kadar tanzim edilmiş sahte faturalardır. Tamamen sahte fatura düzenlemek daha kolay tespit edileceğinden ilk duruma göre daha risklidir.

Örneğin asıl değeri 30 bin euro olan bir mal için 300 bin euro tutarında fatura düzenleyerek, 270 bin euro ihracat gelirine aitmiş gibi gösterilebilir ve bu şekilde aklanabilir. İhracatın gerçekleştirildiği yerdeki şirket, gerçekte var olan, aktif bir şirket olabileceği gibi sadece kağıt üzerinde yer alan veya paravan bir şirket de olabilir.

İthalat için de benzer bir durumdan bahsedilebilir. Buna göre ülke dışından 20 bin euroya alınan bir mal, ülke içerisinde karapara aklamada kullanılan bir firmaya 600 bin euroya satılabilir ve böylece 580 bin euro aklanmış olur. Aynı işlem ülke sınırları içerisinde de yapılabilir (MASAK, 2016-a).

Bahsedilen yöntemin temel noktası yapılan işlemler sırasında kullanılan faturalara ait meblağların mal veya hizmetin gerçek değerinden düşük veya yüksek gösterilmesidir. İthalat veya ihracata konu olan mal veya hizmet ile faturada gösterilen bedel arasında kalan fark bize aklanan miktarı verir (Ergül, 2005:29). Toplumda naylon fatura olarak bilinen sahte veya şişirilmiş faturalar bu şekilde kullanılarak karapara aklanır (Güner, 2003:269).

1.3.7. Kıyı Bankacılığı ve Vergi Cennetleri

Kıyı bankacılığı, kurulduğu devletin finans ve bankacılık sektörü için çıkarılmış yasalar dışında kalan, kurulduğu devlet dışında sağlanan fonların yine o devlet dışında kullanılmasını amaçlayan serbest bir bankacılık türüdür (Değirmenci, 2007:96). Mevduat toplama konusunda diğer bankalardan herhangi bir farkı bulunmayan, kredi de veren kıyı bankaları ile diğer bankaları ayıran özellikler arasında; buldukları ülkedeki para birimi dışındaki para birimi ile yerleşik olmayan kişi ve kurumlarla işlem yapmaları, sır saklama ilkesini en üst düzeyde uygulamaları, serbest faiz oranı uygulamaları gösterilebilir. Ayrıca kıyı bankalarının, yurt içi finans sektörünün uymak zorunda olduğu yasal sınırlamadan ve denetimden umumiyetle muaf tutulmaları, buldukları ülkede kurumlar ve gelir

vergisinin oranlarının çok düşük seviyede ya da hiç olmaması ile müşterilerine ödenen faiz veya interbank işlemlerinden doğacak faizlerden kesinti yapılmaması diğer önemli ayırt edici unsurlar arasında gösterilebilir. İşte belirtilen bu farklar nedeniyle kıyı bankaları diğer bankalara nispeten daha az maliyetle hizmet vermektedir (Mavral, 2003:70).

Vergi cennetleri ise daha çok kıyı bankacılığı ve paravan şirketler aracılığıyla karaparanın amlandığı yerlerdir. Bu gibi yerlerde düşük veya sıfıra yakın vergi politikası uygulanmakta ve en önemlisi ticari gizlilik ilkesine sıkı bir şekilde uyulmaktadır. Vergi cennetleri olarak bilinen yerlerde; bankacılık işlemleri için gizlilik esastır. Ayrıca bu yerlerde siyasi istikrar ve verginin düşük olması veya hiç olmaması da aranır. Nakit kontrolünün olmaması, sermaye hareketlerinin serbest olması, coğrafya olarak gelişmiş ülkelere yakınlık, uzman personel ve kurumların bulunması ise aranan diğer önemli şartlardır. Bu ülkeler genellikle az nüfuslu ve küçük ülkeler olduğu halde bünyelerinde pek çok banka ve şirketi barındırır. Örneğin Lüksemburg, Marş Adaları, Bahama Adaları gibi ülkelerde nüfus az ancak banka ve ticari kuruluş sayısı oldukça fazladır (Güner, 2003:234).

Suçtan elde edilen gelir, önleyici tedbirlerin ve takibin sıkı olduğu ülkelere paranın kaynağının sorgulanmadığı kıyı bankalarının bulunduğu ülkeye nakit kaçakçılığı yöntemiyle sokulduktan sonra buradaki bankalara yatırılmak suretiyle mali sisteme sokulmaktadır. Mali sisteme girişi yapılan suç geliri artık özgür bir biçimde şüphe çekmeden dünyanın her yerinde dolaşabilecektir. Gayrimenkul sahibi olan kişiler sahip oldukları mal varlıklarını vergi cennetleri üzerinde kurdukları şirketlerin üzerine yapmakta ve bu sayede öncekine oranla daha az vergi ödemekte veya hiç vergi ödememektedir. Ayrıca ticari gizlilik sayesinde bu kişilerin kim oldukları tespit edilememektedir (Değirmenci, 2007:103-104).

1.3.8. Alternatif Havale Sistemleri

Yeraltı havale sistemleri olarak da bilinen alternatif havale sistemleri, karapara aklamada oldukça sık kullanılan bir sistemdir. Bu sistemde aynı tarihi ve kültürel köklerden gelen etnik gruplar, aralarındaki güven ve gizlilik esasına dayanarak suçtan elde edilen geliri, nakit hareketi olmadan bir yerden başka bir yere havale eder (Mavral, 2003:85).

Alternatif havale sisteminde müşteri, bölgesindeki aracı ile iletişime geçerek yabancı para biriminde örneğin 10.000 doların gönderici ülkeye gönderilmesini ister. Aracı, teslim aldığı para karşılığında müşteriye bir şifre verir ve aracı bu işlemin karşılığında komisyon veya yabancı para biriminin ülke parasına çevrilmesi sırasında oluşan kur farkını alır. Aracı, paranın miktarını ve ulaşacağı yeri diğer aracıya bildirdikten sonra müşteri, alıcıya şifreyi söyler. Alıcı şifreyi paranın varış yerindeki aracıya verir. Paranın varış yerinde bulunan aracı, şifre karşılığında 10.000 dolar ödeme yapar. İki aracı arasında 10.000 dolar borç olarak kaydedilir ve sonraki işlerde bu borçta azalma ve artma yaratacak şekilde devam eder. Bu işlemlerin sonucunda aklanmak istenen karapara başka bir ülkeye gönderildiği halde fiziksel olarak hareket etmemiş ve bankacılık sistemine girmemiştir. Havale işlemi sadece aracılar arasında yapılan ve paranın miktarı ile varış yeri konusundaki faks veya telefon irtibatından ibarettir. Havale edilen para hiçbir şekilde kayda girmemiş ve yazılı bir belgeye bağlanmamıştır (Değirmenci, 2007:81).

Alternatif bankacılık sistemlerinden birisi olan hawala sisteminin özü de yine güven ilkesine dayanmaktadır. Esas olarak Hindistan kaynaklı olan *hawala sistemi* Güney Asya ve Körfez ülkeleri ile ilişkili olup, sisteme adını veren “hawala” kelimesi Hindu dilinde, Arapçada ve Urduçada “güven” veya “referans” anlamına gelmektedir (Çelik vd., 2000:93).

Hawala sisteminde parayı bankere teslim edenler, bu sisteme son derece güvenirliler. Sistem içerisinde tutulan herhangi bir kayıt yoktur, varsa da bunlar takip edenleri yanıltmak için kullanılan düzmece kayıtlardır. Kayıt tutulmadığı için herhangi bir anlaşmazlık halinde hukuka başvurma olanağı da bulunmamaktadır. Tüm bu risklere rağmen hawala sisteminin sorunsuz bir şekilde işlemesi, kökleşmiş olan güven ilkesine dayanmaktadır. Zira bu sistemi kullananlar, aynı dili konuşan ve aynı ırka mensup kişiler olduğundan güven ortamının sağlanması hiç de zor olmamaktadır. Sistem, kullananlar açısından hızlı ve güvenli olarak işlemektedir. Birçok ülkede bulunan hawala bankerleri, birbirleri ile irtibat halinde çalışmaktadır. Parayı havale edecek kişi, parayı bankere teslim ettikten sonra bu banker diğer bankerle iletişim kurarak paranın teslim alacak olan kişiye ödemesi talimatını vermektedir. Böylece normal bankacılık sektöründen çok farklı olarak herhangi bir

bürokratik engele veya bir sınırlamaya takılmadan hızlı ve güvenli bir şekilde havale işlemi gerçekleşmiş olmaktadır (Mavral, 2003:87).

Hawala sistemi ilk bakışta anlaşılabilir, içinden çıkılmaz ve kontrol edilmesi imkansız gibi görünse de bu sistemin de bir zaafı bulunmaktadır. İşte sistemin bu zaafı; işlemin ilk gerçekleştirildiği anda yani karaparanın bankacılık sistemine giriş yaptığı noktada ortaya çıkmaktadır. Bankerler arasındaki bu para transferinde öncelikle kendi aralarındaki hesabı kapatmakta sonrasında ise transfer sırasında kullanılan farklı para birimleri nedeniyle ortaya çıkan kur farkı nedeniyle arbitraj geliri elde etmektedirler. Hawala sistemi ve bu sistemin karapara aklamada kullanılması ile mücadele etmek için yasal birimler tarafından sistem bu en zayıf anında yakalanmaya çalışılmaktadır (Güner, 2003:230).

Hawala sisteminin karapara aklamada kullanılmasının engellenmesi hususunda en önemli rol bankalara düşmektedir. Banka personelinin bu konuda eğitilmesi halinde hawala sistemi bankayı kullanmaya başladığı anda tespit edilebilecek ve mevcut durum şüpheli işlem bildirimini ile yasa uygulayıcı birimlere iletilecektir (Çelik vd., 2000:98).

1.3.9. Casino ve Kumarhaneler

Casinoların ve kumarhanelerin yasa dışı faaliyet yoluyla karaparanın elde edildiği yer olma özelliği dışında ayrıca karaparanın amlandığı yer olma özelliği de bulunmaktadır (Güner, 2003:253).Casinolarda kredi açılması, kasa kiralınması, çeklerin el değıştirmesi ve fon havalesi şeklinde birtakım işlemler yapılabilir. İşte bu nedenle karaparayı aklamak isteyenler suçtan elde ettikleri geliri herhangi bir bildirim yapılmamak kaydıyla casinoya yerleştirebilir. Parçalama olarak adlandırdığımız bu işlemde herhangi bir bildirimde bulunulmayan karapara casino çekleri vasıtasıyla istediği zaman çekilebilir veya istediği kişiye aktarabilir. Casinoda bulunan karapara bildirim tutarının altındaki limitlerde olacak şekilde dikkat çekmeden kumarhane fişlerine çevrilebilir, casino sahipleriyle yapılacak iş birliğiyle karapara kumardan kazanılmış para olarak gösterilip, bildirim limiti üzerindeki paranın tek seferde yatırılması da mümkün olabilir (Akar, 1997:90).

Karapara aklayıcısı suçtan elde ettiği gelire kumarhaneye giderek kasadan oyun fişi alır, aldığı fişleri harcamadan ya da dikkat çekmemek için çok az miktarda

kullandıktan sonra kasaya geri götürerek teslim ettiği fişlerin karşılığında alacağı parayı taşımanın riskli olacağını belirtip kumarhaneden çek yazılmasını ister. Karapara aklayıcısına daha sonra elindeki çekin kaynağı sorulduğunda kumardan kazandığı yanıtını vererek karaparanın kaynağını değiştirmiş ve de karaparayı aklamış olur (Güner, 2003:254).

1.3.10. Oto Finans Borç Yöntemi

Bu yöntemde suçtan elde edilen gelir yurt dışındaki bir bankaya yatırılır. Bankaya yatırılan para yurt içinde kullanılacak kredi için teminat olarak gösterilir. Krediyi alan kişi borcunu ödemez ve krediyi kullandıran yurt içindeki banka kişinin kendisine olan borcu için teminat olarak göstermiş olduğu para üzerine haciz koyarak bu parayı ülke içerisine çeker. Böylece yurt dışındaki bankada teminat olarak bulunan karapara ülkeye yasal yollardan girmiş ve aklanmış olur (Ergül, 2005:26).

1.3.11. Döviz Büroları

Kambiyo mevzuatı çerçevesinde faaliyet gösteren döviz bürolarında dövizin yanında değerli taş ve altın alım satımı da yapılmaktadır. Nakit halde bulunan suç geliri döviz büroları tarafından alınarak finans sistemine dahil edilmekte ve aklama işlemi yapılabilmektedir. Döviz bürolarının suç örgütleri tarafından tercih edilmesinin nedeni bu yerlerin bankalar kadar ciddi bir denetime sahip olmayışlarıdır (Güner, 2003:242-243).

Yaygın bir parçalama yöntemi olan, karaparanın döviz bürolarında değiştirilmesi işlemi; bildirim yükümlülüğünün altında olacak şekilde paranın transfer edilmesi veya başka bir yatırıma dönüştürülmesi sağlanarak yasal hale getirilmeye çalışılır. Bu yöntem havale ve elektronik fon transfer işlemlerinde sıklıkla uygulanır (Yetim, 2000:87).

1.3.12. İnternet Aracılığıyla Aklama

Son zamanlarda internet bankacılığı ve internet kullanıcılarının sayılarındaki artış, bu alanı kullanmak isteyen karapara aklayıcılarına gün geçtikçe daha güvenli bir ortam sunmaya başlamıştır. İnterneti kullanan kişi sayısı ne kadar fazla olursa internet mecrası karapara aklayıcıları için koruyucu bir ekran haline

gelir. Karapara aklayıcılarını interneti kullanma yoluyla karapara aklamaya yönelten faktörler arasında, elektronik transferler işlemlerindeki hız oranı, erişim ve işlem kolaylığı, müşteri ve bankanın yüz yüze gelmemesi, ulusal sınırı aşma gibi internetin sahip olduğu özellikler bulunmaktadır. İşlemi gerçekleştiren kişi veya kişilere ait kimlik tespiti ve bağlantıya geçen kişinin kimliğinin doğrulanması noktasında yaşanan zorluklar, yapılan işlemin nereden gerçekleştirildiğinin doğru bir biçimde tespit edilememesi, yapılan işlemlerle ilgili kayıtların tutulmaması, yapılan işlemlerin takibinin güçlüğü, internet aracılığıyla karapara aklamak isteyen karapara aklayıcılarına internet ortamını daha da cazip hale getirmektedir (Yazıcı, 2008:160-161).

İnternet bankacılığının yanında interaktif bankacılık ve internet üzerinden oynanan kumar oyunları da aklama sürecinde başvurulan yollardan birisidir. Özellikle interaktif bankacılık hizmetlerinde 24 saat esasına dayalı hizmet verilmesi karapara aklama soruşturmalarında karşılaşılan ciddi bir engeldir. Bu durum bankayla müşterisi arasında klasik olarak gerçekleşen fiziki ilişkinin azalmasına ve zamanla ortadan kalkmasına sebebiyet vermektedir (Çelik vd., 2000:108).

Vergi cennetleri olarak bilinen yerlerde kurulan ve internet üzerinden faaliyet gösteren sanal kumarhaneler, karapara aklayıcılarının bir başka tercih alanıdır. Herhangi bir yasal düzenlemeye sahip olmayan bu internet siteleri, herhangi bir denetime de tabi değildir. Karapara aklayıcıları bu sitelerde açmış oldukları hesaplar üzerinden birkaç oyun oynadıktan sonra geri ödeme isterler ve çek olarak yapılan geri ödeme tahsil edilince karapara aklanmış olur (Yazıcı, 2008:162).

1.3.13. Japon Karıncalar Yöntemi

Bu yöntemde; suçtan elde edilen gelir yani karapara suç örgütü tarafından örgüt üyelerine dağıtıldıktan sonra bu kişiler başlıca turizm merkezlerine giderek buralarda yapmış oldukları pahalı alışverişler sonrası satın aldıkları değerli ve taşınması kolay eşyaları suç örgütüne getirip teslim ederler. Suç örgütü de bu kıymetli eşyaları satarak kara parayı aklar (Arıcan, 2010:155).

Yasa dışı yollardan elde edilen 400 milyon Fransız frankının 1992 yılında bu yöntemle aklandığı tespit edilmiştir. Karapara “karınca” olarak tabir edilen

kişilere teslim edilerek Paris'e gönderilmiş, karıncalar burada lüks eşyalar, mücevherler ve pahalı ürünler satın aldıktan sonra Japonya'ya geri dönüp satın aldıkları eşyaları karaparayı aldıkları kişiye teslim etmesi karşılığında komisyon almıştır. Karıncalar tarafından getirilen bu kıymetli eşyalar ise Japonya'da lüks butiklerde Paris malları olarak satışa sunulmuş ve bu suretle karapara aklanmaya çalışılmıştır (Ergül, 2005:34).

1.3.14. 900.'lü Telefon Hatların İşletilmesi

Karapara aklayıcıları suçtan elde ettikleri geliri, özellikle de uyuşturucudan elde ettikleri geliri nakit olarak kabul etmektense sahibi buldukları erotik içerikli telefon hatlarına ait numaraları vererek alıcılardan bu numaraları aramalarını isterler. Bu hatlarda, uyuşturucuyu satın alan satın aldığı miktara denk gelecek şekilde telefon araması yaparak ödemeyi gerçekleştirir. Bu yöntemde kullanılan telefonlara ait hat işletim sistemlerinin kurulum maliyeti elde edilmesi beklenen gelirden çok daha düşük olacağından arama sayısından bağımsız olarak arandığı anda elde edilecek kar oranı tatmin edici boyutlarda olacaktır (Başak, 1998:7).

Bu yöntemin kullanılmasının getirdiği bir avantaj aklamanın her üç aşamasının aynı anda gerçekleşmesidir. Karapara aklayıcısı, bu hatlardan elde edilen gelirin yasal bir gelir olması nedeniyle ve hali hazırda mali sistemde bulunmasından dolayı yerleştirme aşamasına ihtiyaç duymamaktadır. Ayrıca, ayırıştırma aşamasında yapılması gereken ve öncül suç ile bağlantıyı kesmeyi amaçlayan işlemlerin yapılması da gerekmemektedir. Bunun nedeni suçtan elde edilen gelir ile öncül suç arasındaki bağlantıyı kurmakta yaşanacak güçlülüdür. Bütünleştirme aşamasına da bu yöntemde gerek bulunmamaktadır. Bu hatlardan elde edilen gelir, tamamen yasal olduğundan istenilen yatırıma dönüştürülebilecektir (Değirmenci, 2007:115).

1.3.15. Borsa ve Borsa Araçlarının Kullanılması

Finans sisteminin içerisinde yer alan aracı kurumlar karaparanın aklanmasında kullanılabilir. Suçtan elde edilen gelire bu aracı kurumlarda çalışan kambiyo görevlileri aracılığıyla hisse senedi veya tahviller alınabilir. Bu senetler herhangi bir isim veya paravan şirket adına olabilir. Hamiline senetler için ise hiçbir kayıt gerekmez (Ergül, 2005:33).

Borsada karapara aklama potansiyeli çok yüksek olmasına rağmen, bunun ortaya çıkarılması oldukça zordur. Bu nedenle karapara aklayıcıları aklama sürecinin yerleştirme aşamasında, daha çok bankaları kullandıkları, ayrıştırma aşamasında da, sermaye piyasasını kullandıkları söylenebilir (Güner, 2003:247).

Piyasalarda haksız rekabet ortamına sebep olan ve borsada kullanılan bir diğer yöntem ise “insider-trading” denilen yöntemdir. Insider-trading, Sermaye Piyasası Kanunu’nda; *“henüz kamuya açıklanmamış bilgileri kendisine ve üçüncü kişilere menfaat sağlamak amacıyla kullanarak, sermaye piyasasında işlem yapanlar arasında fırsat eşitliğini bozacak şekilde kendi mal varlığına yarar sağlamak veya bir zararı bertaraf etmek”* olarak tanımlanmıştır. Bu yöntem kamunun bilgilendirilmesi ve yatırım yapanların korunması için belirlenen birtakım kuralların çiğnenmesi sonucu piyasada haksız rekabete neden olma şeklinde kendini gösterir ve bu durum haksız bir kazançta yol açar. Özellikle şirketlerdeki üst yönetici pozisyonunda yer alan kişiler, şirket çalışanları, aracılar, avukatlar, brokerler ve komisyoncular gibi mal varlıkları üzerinde tasarruf yetkisine sahip olanlar arasındaki bilgi paylaşımı ve tavsiyeler ile gerçekleştirilen işlemler insider-trading işlemlerine örnek olarak gösterilebilir (Mavral, 2003:92).

Borsada karaparanın aklanmasına fırsat tanıyan bir başka olumsuz durum ise manipülasyondur. Hisse senetlerinin fiyatlarını olduğundan fazla gösterme veya değerini olduğundan düşük göstererek piyasayı yönlendirmek şeklinde tezahür edecek olan manipülasyon sonucunda, yatırımcılar yanıltılmış ve aldatılmış olmaktadır. Bu fiilleri yapanlar ise çok yüksek miktarda kazanç elde etmektedirler. Manipülatif işlemler, dürüst fiyat oluşumunu engelleyecek şekilde menkul kıymetin mülkiyetinde değişme olmaksızın sürekli alım satım işlemleri ile yapılabileceği gibi belirli kişi veya kuruluşlar arasında belli miktar, tutar ve fiyat seviyelerinde devamlı olarak menkul kıymet alım satımı işlemi yapılması şeklinde de gerçekleşebilir. Yapay fiyat oluşumlarına arz ve talebin sınırlı olduğu, piyasa katılımcılarının piyasa yapısı hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadığı ve piyasa kurallarının iyi tanımlanıp düzenlenmediği piyasalarda rastlanmaktadır. Genelde piyasaların yeni kurulma ve gelişim aşamalarında özellikle yasal ve kurumsal yapıda süregelen sorunların yaşandığı bu tür faaliyetler için uygun zemin oluşmaktadır. Manipülatif işlemler, daha çok yeni kurulan ve siyasi istikrarın tam

olarak sağlanamadığı ülkelerin borsalarında görülen bir durumdur. Aynı zamanda ekonomik suç da olan bu tür işlemler, bütün menkul kıymet piyasalarında yasaklanmıştır ve bunlar için cezai yaptırımlar uygulanmaktadır (Güner, 2003: 249-250).

2. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN ULUSLAR ARASI BOYUTU VE TÜRKİYE’NİN TARAF OLDUĞU İKİLİ ANLAŞMALAR

Karapara aklama ile mücadelenin uluslararası boyutu açısından ele alınacak bu bölümde; karapara aklama ile mücadelede yer alan uluslararası düzenlemeler, sözleşmeler, kurumlar ve oluşumlar ile ülkemiz tarafından imza edilen ikili anlaşmalar üzerinde durulacaktır.

2.1. Uluslararası Düzenlemeler

Karapara aklama ile mücadelede ülkelerin tek başlarına alacakları önlemlerin yanı sıra birlikte alacakları kararlar ve önlemlerin de önemi büyüktür. İşte ülkeler bu ortak sorunla mücadele için bir araya gelerek birtakım anlaşmalara ve sözleşmelere imza atmışlardır.

Karapara aklama suçunun 1978’de ilk kez ABD’de bir suç olarak ortaya çıkmasının ardından özellikle organize suç örgütlerinin faaliyetlerini arttırması sonucunda bazı ülkelerde karapara aklama ile mücadele yolunda birtakım düzenlemeler yapılmaya başlandığı görülmüştür. ABD ve İtalya gibi ülkelerde başta uyuşturucu madde ticareti olmak üzere nitelikli suçlardan elde edilen yasa dışı kazancın kullanılmasını ve yasallaşmasını engellemek ve bu eylemleri cezalandırabilmek için bazı finansal işlemleri denetim ve inceleme altına alan düzenlemeler yapılmıştır. Karapara aklama suçunun sınır tanımayan ve uluslararası bir suç olma özelliği nedeniyle ulusal anlamda yapılan mücadele ve yasal düzenlemeler yeterli olmamıştır. Bu alanda düzenlenen uluslararası belgeler ve sözleşmeler, karapara aklama ile mücadele sistemini belirleme ve dünya sathına yayma, ülkelerin ulusal mevzuatlarına yön verme ve bu alandaki mücadeleyi teşvik etme anlamında önemli ve belirleyici bir rol oynamışlardır (Kocasakal, 2000:101-102).

Ülkelerin bu alandaki sahip oldukları yasal düzenlemelerin diğer ülkeler ile uyumlaştırılması, ülkelerin inisiyatifine bırakılmayacak kadar önemli bir husus olduğundan, bu alanın uluslararası sözleşmelerle düzenlenmesi bir zorunluluktur (Değirmenci, 2007:164).

2.1.1. Uluslararası Kuruluşlar

Uluslararası bir suç olma özelliğine sahip olan karapara aklama suçu ile mücadele, uluslararası toplumun girişimleri sonucunda başlamıştır. Karapara aklama suçu birçok uluslararası belgeye ve düzenlemeye konu olmuştur (Değirmenci, 2007:145).

Küreselleşmenin ve sermaye dolaşımının hızla arttığı günümüzde, uluslararası işlenen suçlarla ve karapara aklama ile mücadelede uluslararası iş birliği büyük önem arz etmektedir. Ülkelerin küresel boyutlara varan karapara aklama suçu tehdidi karşısında çok taraflı mücadele yöntemlerini belirlemeleri ve iş birliğinin gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Uluslararası platformda karapara aklamayla mücadele noktasında görevli bir çok kurumsal oluşum yer almakta ve bu hususta çeşitli düzenlemelere imza atmaktadırlar (Toraman vd., 2009:25).

2.1.1.1. Birleşmiş Milletler

1945 yılının 24 Ekim tarihine gelindiğinde 51 ülke bir araya gelerek küresel barışı ve güvenliği daim kılmayı, uluslararası iş birliğini geliştirmeyi amaç edinerek Birleşmiş Milletler adlı uluslararası örgütü kurmuşlardır. Günümüzde 193 üye ülkeyle varlığını devam ettirmekte olan Birleşmiş Milletler karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda küresel anlamda görev alan ilk uluslararası örgüt olma özelliğini de taşımaktadır (Dış İşleri Bakanlığı, 2019a).

Birleşmiş Milletler, karaparanın aklanması ile mücadelesini yine kendi bünyesi içerisinde yer alan Uyuşturucu ve Suç Birimi (UN Office of Drugs and Crime-UNODC) eliyle gerçekleştirmektedir. Karaparayla mücadele anlamında uluslararası girişimlerin etkinliğini artırmaya yönelik araştırma ve danışmanlık programı olarak bilinen “Karaparanın Aklanmasına Karşı Global Program (GPML)” isimli program Birleşmiş Milletlere bağlı bu birim tarafından yürütülmektedir. Birleşmiş Milletlere üye olan ülkelerin talepte bulunmaları halinde GPML tarafından teknik uzmanlık, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır. Bu kapsamda GPML, üye olan ülkelerdeki karaparanın aklanmasına ilişkin yasal çerçevenin oluşturulmasına yardımcı olmak, kurumsal kapasitesinin özellikle finansal istihbarat birimleri aracılığı ile geliştirilmesini sağlamak, yasama, yürütme, yargı ve özel sektöre yönelik eğitim faaliyetlerini yürütmek, bilgi

alışverişine ilişkin veritabanı oluşturmak ve bunların analizini yapmak gibi görevleri yerine getirir. UNODC, aynı zamanda Uluslararası Karararın Aklanması Bilgi Ağını (IMoLIN) da işletmektedir. IMoLIN, 1998'de BM tarafından karararın aklanmasının ve terörün finansmanın önlenmesi konusunda yürütülen çalışmalar için kaynak olması ve bilgi paylaşımını sağlaması amacı ile oluşturulmuştur. UNODC'nin bu kapsamda yürüttüğü çalışmalarda AMLID (Anti-Money Laundering International Database) olarak anılan elektronik bir kütüphane de oluşturulmuştur. AMLID, karararın aklanmasının önlenmesine ilişkin ulusal mevzuatı analiz eden, bilgi paylaşımını ve iş birliğini artırmayı yönelik olarak oluşturulmuş bir veritabanıdır (Görgün, 2011:36-37).

Birleşmiş Milletlerin, suçtan elde edilen gelirlerin aklanmasının önüne geçebilmek ve bu durumu engelleyebilmek amacıyla kaleme aldığı sözleşmeler arasında Viyana Konvansiyonu, Palermo Sözleşmesi ve New York Sözleşmesi yer almaktadır (Atlı, 2013:44).

Birleşmiş Milletler'i karararın aklanmasıyla mücadele açısından bu denli önemli kılan özellikleri arasında; örgütün üye sayısı, yaptırım gücü ve buna bağlı olarak aldığı ve alacağı kararların üye devletler açısından bağlayıcı olması, örgütün görev ve yetkisi kapsamında uluslararası bağlamda sözleşme ve belge hazırlayabilmesi gibi hususlar yer almaktadır (Aykın ve Sözman, 2009:74).

2.1.1.2. Avrupa Konseyi

1949 yılında kurulan Avrupa Konseyi'nin amaçları arasında; insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi kavramların savunulması ve geliştirilmesi yer almaktadır. Konsey, Avrupa genelinde, hükümetlerarası bir kuruluştur. Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi ve Parlamento olmak üzere iki ana organ aracılığıyla görevlerini yerine getirmektedir (Dış İşleri Bakanlığı, 2019b).

Avrupa Konseyi bünyesinde karapara aklama ile mücadele alanında yapılan sözleşmeler; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin R (80) 10 Sayılı tavsiye kararı; Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi; Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi'dir (Değirmenci, 2007:164-167).

Avrupa Konseyi içerisinde yer alan Bakanlar Komitesi tarafından 1980 yılında kabul edilen 10 sayılı tavsiye kararı, bankacılık sisteminde suç kaynaklı fonların saklanması ve transferine karşı alınacak önlemleri düzenlemekte ve bankaların yaptıkları bazı işlemlerde kimlik tespiti yapmalarını öngörmektedir. Avrupa Konseyi'nin diğer önemli girişimi 08.11.1990 tarihinde imzalanan ve 01.09.1993 tarihinde yürürlüğe giren Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi'dir. Bu sözleşme Strasburg sözleşmesi olarak da bilinmektedir. Karapara aklamanın suç olarak kabul edilmesini, suç gelirlerine el konulmasını ve geniş kapsamlı uluslararası iş birliği ve adli yardımlaşmayı öngörmektedir. Ayrıca Konsey tarafından 16.05.2005 tarihinde imzaya açılan Varşova Sözleşmesi, 1990 tarihli Strasburg sözleşmesini terörizmin finansmanını da kapsayacak şekilde revize etmiştir. Bu sözleşmede mali istihbarat biriminin kurulması, tüzel kişilerin sorumluluğu, şüpheli işlemlerin geçici olarak durdurulması ve hesaplar ve işlemler hakkındaki bilgi istemleri hususlarında yeni düzenlemelere yer verilmiştir (Gökçe, 2010:15-16).

2.1.1.3. Avrupa Birliği

28 üye devleti bünyesinde barındıran Avrupa Birliği siyasi ve ekonomi eksenli bir yapıya sahiptir. Birliğe üye olan ülkelerin toprakları büyük ölçüde Avrupa kıtasında yer almaktadır. 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ile daha önceden kurulmuş olan Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun görevleri ve sorumluluk alanları bakımından geliştirilmesi sonucu söz konusu birlik kurulmuştur (KTBABDİD, 2019).

Avrupa Birliği Konseyi tarafından, sermaye akışına ve mali hizmetlere engel olmadan mali yapının karapara aklama vasıtası olarak kullanılmasını engellemek için 10.06.1991 tarihinde 91/308 sayılı Direktif kabul edilmiştir. Bu direktif, Viyana Sözleşmesi'nde yer alan uyuşturucu madde suçlarını esas almış, finans sektöründeki kuruluşların; müşterilerine ait kimlikleri tespit etmelerini, kayıtlarını saklamalarını, şüpheli işlemleri yetkili birimlere bildirmelerini, iç kontrol mekanizmalarını geliştirmelerini ve hizmet içi eğitim verilmesini öngörmüştür. Karaparanın aklanmasında mali yapının kullanılmasının engellenmesi amacına yönelik bahse konu direktifte değişiklik yapılması hakkında

2001/97 sayılı Avrupa Birliği Direktifi 19.11.2001 tarihinde kabul edilmiştir. Bu direktif ile aklamamanın öncül suçu olarak belirlenen suçlar sadece uyuşturucu suçları ile sınırlı tutulmamış ve kapsamı genişletilmiş ve yükümlölük altına alınan kuruluşların sayısı artırılmıştır. Avrupa Birliği'nin karaparanın aklanmasının önlenmesi konusundaki son düzenlemesi ise 26.10.2005 tarihinde kabul edilen 2005/60 sayılı Direktif'idir (Gökçe, 2010:18-19). Bu direktif ile getirilen en önemli yenilik mali yapının aklamamanın yanında terörizmin finansmanı amacıyla kullanılmasının önlenmesi yükümlölüğünü getirmesidir.

2.1.1.4. Mali Eylem Mücadele Grubu (Financial Action Task Force- FATF)

Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force-FATF), 1989 yılında G-7 ülkeleri olarak bilinen İngiltere, Japonya, ABD, İtalya, Fransa, Kanada ve Almanya gibi ülkelerin bir araya gelmesiyle kurulmuştur. Bu uluslararası kuruluşun amacı karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele alanında hem ulusal hem de uluslararası alanda politikalar geliştirmek olmuştur. Önceleri, karapara aklamamanın uluslararası alanda önlenmesi amacıyla oluşturulan kuruluş; 11 Eylül 2001 tarihli terör saldırısı sonrasında mücadele alanına terörün finansmanı ile mücadeleyi de dahil etmiştir. FATF, son zamanlarda vergi suçları alanında da çalışmalarını hızlandırmış, kaçakçılık gibi nitelikli vergi suçlarının tüm üye ülkelerde kara para aklanması konusunda öncül suç olarak kabul edilmesi yönünde çalışmalar yürütmeye başlamıştır. Bunun yanında uluslararası finansal yapının kötüye kullanılmasının önüne geçebilmek amacıyla diğer uluslar arası oluşumlarla iş birliği halinde çalışarak, bu konuyla ilgili eksik görülen hususları ortaya çıkarmaya da çalışmaktadır. 34 devlet ve 2 bölgesel kuruluştan oluşun, 36 üyesi bulunan FATF'a ülkemiz, 24 Eylül 1991 tarihinde üye olarak katılmıştır (UHDİGM, 2016a).

Başlıca iştighal alanı karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele olan FATF, uluslar üstü olduğu kadar hükümetlerarası bağımsız bir örgüttür. FATF'ın amacı; terörizmin finansmanı ve kara para aklamaya karşı küresel finans sistemini koruma altına almaya yönelik politikalar üretmek ve geliştirmektir. Kara para aklama yöntemlerini ve terörizmin finansmanı eylemlerini mercek altına alan FATF, mücadele kapsamında yeni düzenlemelere gereksinim bulunup bulunmadığını tespit etmektedir. FATF'ın bu amaç doğrultusunda 40

Tavsiye Kararı yayınlamıştır. FATF, ayrıca bu tavsiyelere üye ülkeler tarafından riayet edilip edilmediğini de denetlemektedir. FATF, kendisine üye olmayan ülkelere de talepte bulunmaları halinde kara para ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda her türlü teknik yardımda bulunmaktadır (UHDİGM, 2016b).

2.1.1.5. İnterpol

Uluslararası polis teşkilatları arasındaki iş birliğini sağlamak ve geliştirmek amacıyla 1923 yılında kurulan INTERPOL (Uluslararası Polis Teşkilatı-International Criminal Police Organization), 1956 yılına gelinene kadar "Uluslararası Polis Komisyonu" olarak bilinmiştir. 1956 yılına gelindiğinde bugünkü ismini resmi olarak alan İNTERPOL, tüm dünyada bu alandaki ortak birim olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Halen 190 üye ülkeye sahip olan İNTERPOL, Birleşmiş Milletler'in ardından ikinci büyük uluslararası örgütü olarak karşımıza çıkmaktadır (EGM, 2019).

Karaparanın aklanması konusunda, İnterpol'ün genel sekreterliği (polis bölümü) bünyesi içerisinde bulunan FOPAC grubu ilgilenmektedir. FOPAC (Funds Derived From Crime-Suçtan Elde Edilen Fonlar) karapara ile mücadeleye yönelik ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birliği yaparak, bu alanda yapılan araştırmalara destek vermekte, konferanslar düzenlemekte ve tavsiye raporları hazırlamaktadır. Bu kuruluş tarafından hazırlanan tavsiyeler, suç faillerinin yakalanması, suç gelirlerine el konulması ve müsadere edilmesi gibi hususları da içermektedir (Mavral, 2003:162).

2.1.1.6. Egmont Grubu

Ülkelerin mali istihbarat birimlerine yardımcı olmak amacıyla 24 ülke ve 8 uluslararası örgüt tarafından 9 Haziran 1995 tarihinde Brüksel'de kurulan Egmont Grubunun bugünkü üye sayısı 139'dur. Türkiye ise Egmont Grubu'na 1998 yılında üye olmuştur.

Egmont Grubu'na üye olan ülkelerin, karaparanın aklanmasıyla mücadele kapsamında ortaya koydukları mücadele sistemini daha ileri seviyelere taşımak ve bu konudaki bilgi alışverişini daha etkili hale getirmek, Egmont Grubu'nun temel amaçları arasında bulunmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Egmont Grubu, üye

ülkelerdeki mali istihbarat birimlerine teknik yardım, eğitim ve uluslararası bilgi alış verişinin sistematik bir yapıya kavuşturulması hususlarında ciddi çalışmalar yapmaktadır.

Egmont Grubu, üye ülkelerin bir araya gelmesiyle gerçekleştirilen toplantılar yoluyla çalışmalarını yürütmektedir. Egmont Grubu'nun temelinde, karaparanın aklanmasıyla mücadele için uluslararası alanda daha önceden yapılan çalışmalar ve alınan kararlar yer almaktadır. Özellikle Viyana Sözleşmesi, Basel İlkeler Bildirgesi ve FATF'ın Tavsiye kararlarında belirtilen uluslararası iş birliğinin sağlanması hususu, Grubun oluşumunda etkili olmuştur.

Egmont Grubu, belirlenen hedeflere daha çabuk ve kolay ulaşabilmek için kendi bünyesi içerisinde bazı çalışma grupları kurulmasını kararlaştırmıştır. Bu çalışma grupları arasında yer alan “Mevzuat Çalışma Grubu” (Legal Working Group), aday üye olan ülkelerin üyelik başvurusu ve üyelik sürecine ait incelemeleri yaparak ve mali istihbarat birimleri arasındaki iş birliği çalışmalarını yasal yönleri ile ele almaktadır. “Eğitim Çalışma Grubu” (Training Working Group) ise üye ülkelerin mali istihbarat birimlerinin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim seminerleri düzenlemekte ve dünya genelinde teknik anlamdaki koordinasyonu sağlamak üzere uluslararası diğer örgütlerle iş birliği içerisinde çalışmalar yapmaktadır. Egmont Grubu bünyesinde yer alan bir başka çalışma grubu olan “Outreach Çalışma Grubu”, çalışmalarını küresel mali istihbarat birimi ağını genişletme ve geliştirme alanında yürütmektedir. Bu grup aday ülkelerin mali istihbarat birimleri ile ön mülakat yapmak ve mali istihbarat biriminin üyeliğe hazır olup olmadığını belirlemek üzere değerlendirmeler yapmaktan da sorumludur. “Bilgi Teknolojisi Çalışma Grubu” (Information Technology Working Group), üye ülkelerin mali istihbarat birimlerine teknik konularda destek sağlamak ve tavsiyelerde bulunmaktadır. Ayrıca birimler arasında elektronik bilgi alış verişi sağlamanın yollarını kolaylaştırma alanında da çalışmalar yürütmektedir. Egmont Grubu'nun son alt çalışma grubu ise, “Operasyonel Çalışma Grubu” (Operational Working Group)' dur. Üye ülkelerin mali istihbarat birimlerinin operasyonel kısımları arasındaki iş birliğini geliştirmek ve mali istihbarat birimlerinde elde edilen bilgilerden faydalanarak çalışma ve tipolojilerin geliştirilmesini sağlamakla görevlidir (MASAK, 2016b).

Mali istihbarat birimleri arasındaki bilgi alış verişini daha hızlı, sistematik ve güvenilir bir hale getirmek üzere Egmont Grubu tarafından 1997 yılında Egmont Güvenlik Ağı (Egmont Secure Web-ESW) kurulmuştur. Ülkemiz adına mali istihbarat birimi (Financial Intelligence Unit-FIU) olarak görev yapan MASAK bu ağa 2001 yılında katılmıştır. 2007 yılında tamamen teknik olarak yenilenen bu elektronik ağ, bugün toplamda 104 ülke ve bölgesel mali istihbarat kuruluşlarına hizmet vermektedir (Duramaz, 2012:38-39).

2.1.1.7. Basel Komitesi

Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg, İsviçre, Birleşik Krallık, Japonya, Hollanda, İspanya, Amerika Birleşik Devletleri, İsveç ve Kanada devletleri merkez bankaları ve bankacılık denetim birimlerinin 1975 yılında bir araya gelerek oluşturdukları bu komiteye ismini, toplantıların ve sekreteryanın bulunduğu Basel şehri vermiştir (Değirmenci, 2007:157-158).

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, uluslararası herhangi bir yaptırım gücü bulunmayan bu komitenin kurucu üyelerinden biri olmamakla birlikte, komitenin toplantılarına katılıp oy kullanabilmektedir (Güner, 2003:315). Basel Komitesi, bankacılık sektörünün karaparanın aklanması sırasında kullanılmasını engellemek amacıyla Basel İlkeler Bildirisini ve Bankaların Müşterilerini İncelemesi adı altındaki belgelerin oluşumunu sağlamıştır (Atlı, 2013:47-48).

2.1.1.8. Amerikan Devletleri Örgütü

Merkezi Amerika Birleşik Devletleri'nin Washington, D.C. şehrinde bulunan Amerikan Devletleri Örgütü (Organization of American States, OAS) bölgesel bir uluslararası kuruluştur. Örgütün toplam üye sayısı 35'tir. Amerikan Devletleri Örgütü Sözleşmesi 30 Nisan 1948'de Bogota'da bir araya gelen IX. Pan-Amerikan Konferansı sırasında imzalanmıştır. Amerikan Devletleri Örgütü'nün amaçları arasında; örgüte üye ülkeler arasında çıkabilecek muhtemel anlaşmazlıkların çözümü için çalışmanın yanı sıra, güvenlik ve ekonomi alanlarında işbirliğini özendirme de bulunmaktadır (Dış İşleri Bakanlığı, 2019c).

Bu örgüt bünyesinde 1989 yılında oluşturulan komisyon tarafından karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik hazırlanan öneriler, 1990 yılının

Nisan ayında kabul edilmiş; 1995 yılı sonlarına gelindiğinde ise ülkelerin bu alanda kaydettiği aşamaların değerlendirilmesi amacıyla ülkeler hakkında rapor hazırlanması konusunda fikir birliğine varılmıştır (Güner, 2003:325). 1995 yılının Aralık ayında Arjantin’de gerçekleştirilen konferansta, karaparanın aklanması suçuna neden olan öncül suçların kapsamı, uyuşturucu madde suçlarıyla birlikte diğer ciddi suçları da içine alacak şekilde genişletilmiştir. Konferansta ayrıca hem Mali Eylem Mücadele Grubu (FATF)’nun hem de Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu’nun tavsiye kararlarının uygulanmaya konulması konularında anlaşmaya varılmıştır (Değirmenci, 2007:159-160).

2.1.1.9. Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu

22 Karayip ülkesi, karaparanın aklanmasıyla mücadele için ortak tedbirler almak ve uygulamaya koymak amacıyla 1990 yılında Aruba adasında bir araya gelerek Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu’nu kurmuştur. Yapılan toplantı sonrasında FATF’ın 40 tavsiye karar esas alınarak “Aruba Tavsiyeleri” adıyla 19 tavsiye kararını kabul etmişlerdir. Ayrıca üye ülkeler, 1992 yılında Kingston’da yapılan Jamaika Başkanlık Toplantısı’nda yayımlanan Kingston Bildirge’siyle, FATF Tavsiyeleri, Aruba Tavsiyeleri, Amerika Kıtası Devletler Örgütü (OAS) Model Düzenlemeleri ve 1988 Viyana Sözleşmesi’ni uygulamaya geçirme düşüncelerini paylaşmışlardır (Dönmez, 2010:60).

2.1.2. Uluslararası Sözleşmeler

Uluslararası boyutları olan karapara ve karapara aklama, yalnızca ülkelerin ekonomileri için değil uluslararası ekonomi için de önemli bir tehlike oluşturmaktadır. Bu tehlikeli durum karşısında, ülkelerin uluslararası düzeyde birlikte mücadele etmeleri gerekliliğine inanan ülkelerin bir araya gelmesiyle karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda uluslararası anlaşmalar ve düzenlemeler oluşturulmuştur (Başak, 1998:11-12).

2.1.2.1. Avrupa Konseyi Bünyesinde Gerçekleştirilen Uluslararası Sözleşmeler ve Düzenlemeler

Avrupa Konseyi bünyesinde gerçekleşen uluslararası sözleşme ve düzenlemeler sırasıyla; Bakanlar Komitesi’nin 1980 tarihli Tavsiye Kararı, 1990

tarihinde imzaya açılan Strasburg Sözleşmesi ve 2005 tarihli Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve Terörizmin Finansmanı isimli sözleşmelerdir.

2.1.2.1.1. Bakanlar Komitesi'nin 1980 Tarihli R (80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı

Kararın aklanması ile mücadele ile ilgili ilk uluslararası belge, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1980 yılında gerçekleştirilen toplantıda kabul edilen "R(80)10 Sayılı Yasa dışı Kaynaklı Fonların Saklanması ve Transferine İlişkin Önlemler Tavsiye Kararıdır". Bu tavsiye kararı Avrupa Konseyi bünyesinde oluşturulan Uzmanlar Konseyi'nin 1977 ile 1980 yılları arasında üç yıl boyunca yapmış oldukları çalışmaların sonucunda şekillenmiştir. Avrupa'da işlenen suçlardaki sayısal artış, suçtan elde edilen gelirlerin ülkeler arasındaki dolaşımı ve ekonomik sisteme rahatça sokulması, bu durumun büyük bir problem haline gelmesi ve sonradan işlenecek suçlar açısından suçluları cesaretlendirmesi, söz konusu kararın alınmasındaki temel amaçlar arasındadır. Bu bağlamda suçtan elde edilen gelirlerin finans sistemi aracılığıyla aklanmasının önlenmesine yönelik olarak finans sistemine ilişkin birtakım tedbirler getirilmiş ve Konsey üyesi ülkelerin kendi finans yapılarında zorunlu olan değişiklikleri yapmaları tavsiyesinde bulunulmuştur (Dülger, 2010:143).

Finans sistemi içerisinde gözetilmesi gereken bu tavsiyelerde;

- Bir banka hesabı veya menkul kıymet hesabı açılması ya da bir kasa kiralama sırasında, belirli miktarı aşan nakit işlemler yapıldığında, bunların parçalara bölünerek yapılması hali de dikkate alınarak, belirli miktarları aşan fonların bankalar arası yapılacak transferlerinde müşteri kimliğinin açıkça belirlenmesi gerekliliği,
- Kasa kiralama işleminin, bankanın tanıdığı müşteri ile veya referansları nedeniyle güvenilir kabul edilebilecek kişiler ile yapılması gerekliliği,
- Banknotların suçta kullanılması halinde soruşturma makamlarının bunlara daha kolay ulaşmasını sağlamak amacıyla numaralandırılmış banknot rezervleri oluşturulması gerektiği,

- Banka çalışanlarının özellikle kimlik denetimi ve suç oluşturan davranışların tespiti konusunda tam bir eğitimden geçirilmesi gerektiği,
- Bankalar ve ilgili birimler arasında çeşitli suçlarda kullanılmış olan banknotların dolaşımı konusunda İnterpol'ün yardımı ile bilgi alış-verişi yapılmalı ve uluslararası düzeyde iş birliği yoluna gidilmesi gerekliliği,
- Bankalara kurulacak bir düzenle, özellikle ödeme esnasında söz konusu banknotun suçta kullanılıp kullanılmadığını tespit edecek, suç kaynaklı paraların listesi ile karşılaştırma yapacağı bir sistem geliştirilmesi gerektiği,

belirtilmiştir (Kocasakal, 2000:111-112).

Görüldüğü üzere, anılan düzenlemeyle karaparanın aklanmasının önlenmesi amacıyla paranın bankacılık sektöründeki dolaşımı sırasında alınması gereken tedbirlerin neler olduğu sayılmaya çalışılmıştır. Belirlenen tedbirlerin alınması ve uygulanması karaparanın dolaşıma çıkmadan tespit edilmesi noktasında büyük önem arz etmektedir.

2.1.2.1.2. Strasburg Sözleşmesi

Strasburg Sözleşmesi olarak bilinen, Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme, 8 Kasım 1990 tarihinde Avrupa Konseyi tarafından hazırlanarak imzaya açılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti ise bu sözleşmeyi bazı beyan ve çekinceler koyarak 27 Eylül 2001 tarihinde imzalamıştır. 16.06.2004 tarih, 5191 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan sözleşme, ekli beyan ve çekincelerle birlikte 30.07.2004 tarih ve 2004/7712 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de onaylanmıştır (Kaya, 2004:22).

Sözleşmenin kaleme alınmasındaki nedenler arasında; uluslararası boyutta büyük bir problem oluşturan nitelikli ve ciddi suçlarla mücadele etmenin gerekliliği, suçluların suçtan elde ettikleri gelirden mahrum kalmalarının sağlanması konularında tam bir uluslararası iş birliğini sağlayabilmek gibi faktörler yer almaktadır (MASAK, 2016c).

Sözleşmenin başlangıç kısmında, nitelikli ve ciddi suçlarla mücadelede uluslararası boyutta modern ve etkin yöntemlere duyulan ihtiyacın önemi vurgulandıktan sonra, bu yöntemlerden birisinin de suç işleyen kişilerin suçtan elde ettikleri gelirlerden yoksun bırakılmaları olduğuna değinilmiştir (Aykın, 2007:34).

Sözleşmede karapara aklama suçu;

- Bir mal varlığının suç neticesinde elde edilen gelir olduğunu bilerek, durumun yasa dışı kaynağını saklamak veya farklılaştırmak veya bu suça iştirak eden bir kişinin cezai yaptırımlardan kurtulmasını sağlamak amacıyla mal varlığının başka bir mal varlığına dönüştürülmesi veya başka bir yere transfer edilmesi,
- Suçtan elde edilen gelirle oluşturulduğu bilinen bir mal varlığının esas kaynağını, niteliğine dair gerçek bilgiyi, hareketini ve bu mal varlığıyla alakalı olarak hak sahiplerinin kimliklerini saklamak veya farklılaştırmak,
- Sözleşmeye taraf devletlerin kendi ülkelerindeki anayasal normlara ve hukuk sistemlerinin temel esaslarına bağlı olmak şartıyla bir mal varlığının alındığı tarihte suçtan kaynaklandığını bilerek, böyle bir mal varlığının bulundurulması veya kullanılması,
- Bu maddeye göre belirtilen suçlardan birine dahi olsa işlenmesine iştirak veya işlenmesi için örgüt kurma, kalkışma ve yardımda veya tavsiyede bulunmak,

şeklinde tanımlanmıştır (Yetim, 2000: 193).

Bu sözleşmenin en önemli özelliği ise karaparanın aklanması suçunun konusunu oluşturan gelirlerin elde edildiği öncül suçların yalnızca uyuşturucu madde ticaretinden elde edilen suç gelirleri ile sınırlandırılmamış olmasıdır. Bu bağlamda, karapara aklama suçuna konu olabilecek gelirin elde edildiği herhangi bir suçun, öncül suç olarak ortaya çıkabileceği tanımlanarak, sözleşmede her suçun öncül suç olabileceği vurgulanmıştır (Değirmenci, 2007:166).

Avrupa Konseyi'nin sözleşmeyi açıklayan raporunda da sözleşmenin amacının her türlü suçtan, özellikle ağır suçlardan ve önemli ölçüde gelir getiren

diğer suçlardan elde edilen gelirlerin izlenmesi, belirlenmesi, bunlara el konulması ve müsadere amacıyla adli yardımlaşma ve uluslararası iş birliğinin sağlanması olduğu ifade edilmiştir. Açıklayıcı raporda ağır suçlar olarak, uyuşturucu madde hakkında işlenen suçların yanında, silah ticareti, terör suçları, çocuk ve kadın ticareti suçları da sayılmıştır. Her geçen gün daha iyi organize olan ağır suçluluğun, toplum için büyük bir tehlike oluşturduğu, ülkelerin iç mevzuatlarını uyumlu hale getirmeleri ve bu tür suçları ortaya çıkarmak için etkin önlemler alması, ihtiyati tedbirler öngörmesi ve suç araçları ve gelirlerini müsadere etmesi gerekliliği belirtilmektedir (Kocasakal, 2000:121).

2.1.2.1.3. Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi

Avrupa Konseyi tarafından 16 Mayıs 2005'te imzaya açılan bu sözleşme; terörizmi finanse etme yollarının, karaparanın aklanmasıyla sınırlı kalmamaya başlaması ve yasal faaliyetler yoluyla da terörizmin finanse edilebileceği gerçeğini göz önünde tutarak, Strasburg Sözleşmesi'ni güncelleştirme ve genişletme amacıyla kaleme alınmıştır. Bu sözleşme aynı zamanda hem aklamayı hem de terörizmin finansmanını düzenleyen ilk uluslararası belge olması açısından da önemlidir (Değirmenci, 2007:167).

2006 yılında yürürlüğe giren sözleşme, Türkiye tarafından 28.03.2007 tarihinde imzalanmıştır. Sözleşmede, taraf olan devletlerin terörizmin finansmanı amacıyla kullanıldığı tespit edilen mal varlıkları veya suç gelirleri üzerindeki tasarruf yetkisini durdurma, el koyma ve müsaderesine dair taraf devletlerin tam bir iş birliği tesis etmeleri gerektiği hüküm altına alınmıştır. Terörizmin finansmanında, karapara aklamadan farklı olarak, yasal yollardan elde edilen gelir de söz konusu olabilir. Suçtan elde edilen gelir ile yasal yollardan elde edilen gelir bir araya gelir ve karışırsa, sözleşme hükümlerine göre; yasal yoldan elde edilmiş olan gelir de suçtan elde edilen gelir kapsamında sayılacaktır. Mahkemelerin ve diğer yetkin kurumların, banka hesapları da bunun içinde olmak üzere mali ve ticari bilgilerin istenildiğinde sunulmasını veya bunlara el konulmasını emretme yetkisi ile donatılmaları için taraf devletlerin ulusal mevzuatlarında gerekli düzenlemeleri yapması gerektiği hususu sözleşmede ayrıca vurgulanmıştır. İnceleme sırasında muhatapların banka hesaplarının gizliliğini ileri sürerek anılan tedbirleri

uygulamaktan imtina edemeyecekleri gibi hususlar da sözleşme ile hüküm altına alınmıştır. Ülkelerin aklama ve terörizmin finansmanı amacıyla şüpheli işlem bildirimleri ile ulusal mevzuat gereğince bildirilmesi gerekli diğer mali bilgileri toplamak, analiz etmek ve bunların sonuçlarını ilgili makamlara iletmekle görevli FIU (Financial Intelligence Unit) yani Mali İstihbarat Birimi kurmaları ve bu birimlere yasal destek verilmesi gerektiği de sözleşmede belirtilmiştir. Ayrıca sözleşmede, taraf devletlerin karapara aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla ulusal anlamda düzenleme ve denetim veya izleme rejimi kurmaları ve bunu yaparken de uluslararası standartları ve FATF tavsiye kararlarını da dikkate almaları gerektiği belirtilmiştir (Aykın ve Sözmen, 2009:115-116).

2.1.2.2. Birleşmiş Milletler Bünyesinde Gerçekleştirilen Uluslararası Sözleşmeler ve Düzenlemeler

Birleşmiş Milletler bünyesinde gerçekleştirilen uluslararası sözleşmeler ve düzenlemeler arasında başta 1988 tarihli Viyana Sözleşmesi olmak üzere 2000 tarihli New York ve Palermo Sözleşmeleri ile 2003 tarihli Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi yer almaktadır.

2.1.2.2.1. Viyana Sözleşmesi

Viyana Konvansiyonu olarak bilinen Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 19 Aralık 1988 tarihinde ülkelerin imzasına açılarak 1990 senesinin Kasım ayında yürürlüğe girmiştir (Karaal, 2009:10). Sözleşme Türkiye tarafından 20 Aralık 1988 tarihinde imzalanmış, 22 Kasım 1995 tarih ve 4136 sayılı Kanun'la da kabul edilmiştir (Üstün, 2008:20). Bu sözleşme ile sadece uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili faaliyetler sonucu elde edilen gelirin aklanması suçu kabul edilerek bu eylemlerin cezalandırılması yoluna gidilmesi ve aklama suçu açısından öncül suç olarak, uyuşturucu ve psikotrop maddelerin kaçakçılığı suçunun işlenmiş olması gerektiği hüküm altına alınmıştır (Mavral, 2003:138).

Her ne kadar anılan sözleşmede karapara kavramından açıkça bahsedilmemiş ise de suç örgütlerinin gücü ve zenginliği düşünülerek bu sözleşme uyuşturucudan elde edilen gelirin aklanması hareketlerinin suç olarak kabul edilmesi ve uluslararası iş birliğinde adli yardımlaşmaya ek olarak idari inceleme

aşamasında da yardımlaşma kuralını getirmesi nedeniyle ilk uluslararası kapsamlı çalışma niteliğine sahiptir (Taşdelen, 2003:64).

Ayrıca sözleşme ile üye devletler; uyuşturucu ve psiko trop maddeleri üreten, imal eden, çıkararak, hazırlayan, satan, dağıtan, teslim eden, sevk eden, nakleden, ithal veya ihraç eden kişilerle, bir mal varlığını bu suçlardan veya bu suçlara iştirak etmekten kaynaklandığını bilerek yasa dışı kaynağını değiştirmeye çalışan kişilerin, uyuşturucu veya psiko trop maddeleri kaçak olarak kullanmaya yöneltten, teşvik eden, bu suçların işlenmesi amacıyla örgüt oluşturan, iş birliği yapan, kalkışmada bulunan, yardımcı olan, kolaylık ve yol gösteren kişilerin gerçekleştirdikleri eylemlerin suç olarak kabul edilebilmesi için gerekli önlemleri almaları öngörülmüştür (MASAK, 2016ç).

Viyana Sözleşmesi, uyuşturucu madde ticareti ve kaçakçılığı suçu ile bazı önemli suç tiplerinin ayrıntılı olarak tanımı cihetine gitmesi ve bu bağlamda suçun yaptırımını, yargılama, müsadere, suçluların iadesi, bilgi alış verişi, iş birliği ve eğitim sağlanması konularında hükümler de ihtiva etmektedir (Güner, 2003:340-341).

2.1.2.2.2. New York Sözleşmesi

Terörizme Mali Desteğin Önlenmesi olarak da bilinen sözleşme, Birleşmiş Milletler bünyesinde 10 Ocak 2000 tarihinde imzaya sunulmuş, Türkiye Cumhuriyeti adına 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanarak, 10 Ocak 2002 tarihili 4738 sayılı Kanun ile onaylandıktan sonra 17 Ocak 2002 tarihli 24643 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Değirmenci, 2007:171).

New York Sözleşmesi, terörizmin finansmanı suçunu uluslararası alanda düzenleyen ilk sözleşmedir. Bu suçun sözleşme içerisinde yapılan tanımı uluslararası arenada kabul gören bir tanım olmuştur. Sözleşmedeki en dikkate değer husus; kaynağının yasal olup olmadığına bakılmaksızın herhangi bir mal varlığının terörün finansmanında kullanılması veya ileride kullanılma ihtimalinin olması halinde bu mal varlıkları ile terörün finansmanından elde edilecek kazançlara el konulmasına ve bunların müsadere edilmesine dair düzenlemeler içermesidir (Aykın ve Sözmen, 2009:75).

Sözleşmeye imza atan devletler; öncelikle terörizmin finansmanını kendi iç hukuklarında ayrı bir suç olarak düzenleyecek, bu suçun işlenmesine karışanları ülkelerindeki mevzuat doğrultusunda kovuşturacak veya suçun işlendiği ülkeye geri verecek, terörizmin finansmanı suçunun soruşturulması ve kovuşturulması noktasında diğer devletler ile işbirliği yapacak, terörizmin finansmanında kullanıldığı tespit edilen mal varlıklarına el konulması veya dondurulması yoluna gidilerek finans sektörlerinde bu yönde bir fon akışı tespit edilmesi halinde ise fon akışının engellenmesi ve durdurulmasını temin ederek gereken tedbirlerin alınmasını sağlayacaktır (Üstün, 2008:22).

Sözleşmeyle, terörün finansmanı konularında işlenecek suçların tek bir devleti ilgilendirmesi halinde dahi o devlet açısından uluslararası işbirliğine dair hükümlerin uygulanacağı hususu ile terör alanında kullanılan finans varlıklarının veya bu tür suçlardan elde edilen mal varlıklarının müsaderesi ve müsadere edilen varlıkların taraf devletler arasında taksimini sağlayan protokoller yapabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Ayrıca yine sözleşme uyarınca terör suçları dolayısıyla mağdur olan, zarar gören kişilerin zararlarının tazmini için özel bir pay ayırabilecekleri kararlaştırılmıştır (Yurdakul, 2013:39).

2.1.2.2.3. Palermo Sözleşmesi

Palermo Sözleşmesi adıyla da anılan, Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi, örgüt kapsamında işlenen suçlarla mücadele anlamında ilk uluslararası düzenlemedir. BM Genel Kurulu tarafından 15 Kasım 2000'de kabul edilerek, 12-15 Aralık 2000 tarihinde Palermo'da imzaya açılan sözleşme, Türkiye Cumhuriyeti tarafından 13.12.2000 tarihinde imzalanmış, 30.01.2003 tarih ve 4800 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunmuş, 04.02.2003 tarih ve 2003/5329 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmıştır (Aykın, 2007:35).

Bu sözleşme karapara aklama konusunda önceki uluslararası çalışmaların etkili birleşimi olan yasal belge olma özelliğini taşımaktadır. İşte bu nedenle daha önceki çalışmalar da göz önünde bulundurularak üye devletler için ek yükümlülükler getirmemektedir. Sözleşmenin, karaparanın aklanmasında getirdiği en büyük yenilik, karapara aklama suçunda, suçtan elde edilen gelirin, tüm ağır suçları kapsayacak şekilde genişletilmesi olmuştur (Taşdelen, 2003:66).

Sözleşmedeki temel nokta; örgütlü suçlar açısından özellikle sınırı aşan organize suç örgütleriyle etkin bir mücadele için taraf devletlerin iş birliği yapmaları gerekliliğidir. Sözleşmeye göre; organize suç örgütleri tarafından işlenen üst sınırı 4 yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar (nitelikli suçlar) ile karapara aklama, yolsuzluk ve adaletin engellenmesi suçları sözleşme kapsamına girmektedir (MASAK, 2016d).

Sözleşmenin 2. Maddesinde suç geliri; doğduran veya dolaylı olarak yasadışı bir eylemden kaynaklanan ve de konusu suç teşkil eden herhangi bir mal varlığı değeri olarak, öncül suç ise sözleşmenin 6. Maddesinde tanımlanan suçun konusunu oluşturabilecek yasa dışı herhangi bir eylem olarak tanımlanmıştır. Sözleşmenin 6. Maddesinde aklama suçunu oluşturan eylemler, bu konuda daha önce düzenlenmiş bulunan Viyana ve Strasburg sözleşmelerindeki düzenlemeler ile neredeyse aynı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre; suçtan elde edilen mal varlığı değerinin, yasa dışı olan kaynağına ilişkin bilgileri saklamak veya değişik bir şekilde göstermek veya öncül olarak tabir edilen suça herhangi bir yolla iştirak etmiş olan herhangi bir kişiye işlediği suçun cezai yaptırımlarından kurtulmasına yardımcı olmak amacıyla mal varlığının başka bir mal varlığıyla ikame edilmesi veya başka bir mal varlığına devri, mal varlığının bir suçtan kaynaklandığını bilerek, niteliği ve kaynağına ilişkin gerçek bilgiyi, mal varlığının yerini, kullanımını, hareketlerini, mülkiyetine ilişkin hakları saklaması veya olduğundan değişik bir şekilde gösterilmesi, mal varlığının bir başka kişi tarafından kazanımı sırasında bu malın suç kaynaklı olduğunun bilinerek mal edinilmesi, bulundurulması veya kullanılması, bu maddede belirtilen suçlardan herhangi birini işlemeye veya işlenmesine teşebbüs edilmesine örgüt kapsamında veya suç işleme konusunda anlaşmaya varılarak yardım, yataklık, kolaylaştırma ve yol göstermek suretiyle katılınması, şeklinde düzenlenmiştir (Değirmenci, 2007:172-173).

Ayrıca söz konusu 6'ncı maddenin 2'nci fıkrasındaki düzenlemeye göre; sözleşmeye taraf olan devletlerin iç mevzuatındaki temel düzenlemelerin gerekli kılması halinde 1'inci fıkrada öngörülen suçlar için öngörülen yaptırımlar, öncül suçu işleyenler için uygulanmayabilecektir. Devletlerin buradaki tercihlerine göre, öncül suçu işlemiş kişiler tarafından karaparanın aklanması halinde, bu suçtan

ayrıca cezalandırılmayabileceklerdir. Bu durumda sadece işlenen öncül suç nedeniyle ceza verilmesi öngörülmektedir (Gökçe, 2010:31).

Sözleşmenin 7'nci maddesinde ise suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin önlenmesi için finans kurumlarına getirilen tedbirler yer almaktadır. Buna göre; gerek bankalar gerek ise diğer finans kurumları kendi iç düzenlemeleri ve iç denetleme sistemlerini kurarak, kimlik tespiti, kayıtların muhafazası ve şüpheli işlem bildirimleri hususlarında gerekli tedbirlerin alınması gereklidir. Yine aynı maddenin birinci fıkrasına göre; bu konuda mücadele eden birimlerine ulusal ve uluslararası manada işbirliği, bilgi alış verişi yapma yetkisi verilmesi ve mali işlem birimlerinin kurulması zorunlu hale getirilmiştir (Değirmenci, 2007:173).

Sözleşmenin 10'uncu maddesine göre; sözleşmeye taraf olan devletler, sözleşmede sayılan aklama suçları açısından tüzel kişilerin de sorumlu olmalarını sağlayacak gerekli yasal düzenlemeleri yapacak, 11'inci maddedeki düzenlemeye göre ise bu suçların ağırlığı dikkate alınarak gerekli yaptırımların uygulanması sağlanacak ve bu suçlar için uzun zaman aşımı süreleri belirlenecektir.

Sözleşmenin 15'inci maddesinde yargı yetkisi hususu düzenlenmiş olup, buna göre; taraf olan devletler, suçun kendi ülkelerinde işlenmesi halinde kendi ülkelerinde yargılama yapabileceklerdir. Bu düzenlemeye ek olarak sözleşmenin 6'ncı maddesinde belirtilen suçların, yurt içinde işlemek amacıyla yurt dışında işlenmesini de yargı yetkisi içerisinde saymaktadır (Gökçe, 2010:31).

Son olarak sözleşmede ayrıca suçtan elden edilen gelirlere el konulması ve müsadere, suç işlenmesinin önüne geçilmesinde bünyesinde birtakım özel yöntemler barındıran soruşturma metotlarının kullanılması, suçluların iadesi ve karşılıklı adli yardım hususlarında da düzenlemeler yer almaktadır (MASAK, 2016d).

2.1.2.2.4. Birleşmiş Milletlerin Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi

10 Aralık 2003 tarihinde imzaya açılan ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından 18 Mayıs 2006 tarihinde 5506 sayılı Kanun ile uygun bulunarak onaylanan sözleşme 02.10.2006 tarihli 26307 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu sözleşmenin temel amacı, yolsuzluk konusunda alınabilecek önlemlerin etkili ve

verimli olmasına yönelik düzenlemelerin güçlendirilmesidir. Ayrıca suçtan elde edilen gelirlere el konulması da sözleşmenin kapsamı dahilinde olup buna göre yolsuzlukla etkin mücadele için iş birliği ve yardımlaşma hususlarında neler yapılabileceği, şeffaflık, kamu alanındaki işlemler ve kamu mallarının etkin bir şekilde yönetimi konularındaki kararlılık sözleşmenin amaçları arasında yer almaktadır. Sözleşme maddeleri, suç gelirinin tespiti, yolsuzluk konusu mal varlığının geri alınması ve iadesi konularında iş birliği yapılmasına ilişkin süreçleri de içermektedir (R.G.; 2016a).

Sözleşmede, sınır ötesi suç gelirinin izlenmesi ve suçun işlenmesinde kullanılan veya suç kaynaklı mal varlıkları ve diğer ekonomik değerlerin müsadere, el konulması ve dondurulması için ayrı birimler kurulmasına yönelik bir düzenleme getirmemekle birlikte; sözleşmeye taraf devletlerin sözleşmeye uygun olarak ihdas edilen suçlarla mücadele konusunda müsadere, el koyma ve dondurma taleplerini yerine getirebilmek için gerekli önlemleri almaları gerektiği belirtilmektedir (Yurdakul, 2013:37).

2.1.2.3. Avrupa Birliği Bünyesinde Gerçekleştirilen Uluslararası Düzenlemeler

Avrupa Birliği bünyesinde gerçekleştirilen uluslararası düzenlemeler ise, 1991, 2001 ve 2005 tarihli direktiflerdir.

2.1.2.3.1. 1991/308/EEC Sayılı Direktif

10 Haziran 1991'de Avrupa Topluluğu bünyesinde yer alan devletler tarafından karapara ve aklanması ile mücadele etmek için 91/308/EEC sayılı "Mali Sistemin Karaparanın Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesi Hakkındaki Konsey Direktifi" imzalanarak kabul edilmiştir. Direktifin temel amacı iş birliğini artırarak, karaparanın üye ülkelerdeki aklama faaliyetlerini yasaklamak, aklama faaliyetinde bulunanların takibi ve yakalanmasını sağlamak olarak belirtilmiştir (Yılmaz, 2006:100).

Karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin 1991 Avrupa Konseyi Direktifi ilk yasa niteliğindeki çalışmadır. Avrupa Komisyonu, Viyana ve Strasburg Sözleşmeleri'ne katılmış ve ayrıca 15 üyesi ile birlikte FATF'ın çalışmalarına da

aktif bir şekilde iştirak etmiştir. Avrupa Konseyi Direktifi, Viyana Sözleşmesi ve Strasburg Sözleşmesi'nden farklı olarak karaparanın aklanmasının önlenmesi yönünde mali kuruluşlar üzerinde sigortacılık sektörünü de içerisine alacak şekilde kapsamlı bir yükümlülük getirmiştir (Taşdelen, 2003:73).

Direktif'te suç oluşturan eylemin tanımı; Viyana Sözleşmesi'nde belirtilen suçlar ve Direktif'in amaçları doğrultusunda üye devletler tarafından belirlenecek diğer suçlar olarak yapılmıştır. Buna göre Direktif, uyuşturucu madde ticaretinden elde edilecek suç gelirinin aklanmasını yasaklamakla birlikte, topluluğa üye olan ülkelerin ağır cezaları gerektiren başka suçların da işlenmesiyle ortaya çıkacak karaparanın aklanması suçunu da ülkelerin kendi yasal düzenlemelerine eklemelerinin yerinde olacağını düzenlemiştir (Güner, 2003:339).

Söz konusu Direktif ile kredi kurumlarına ve mali kurumlara karaparanın mali sistem aracılığıyla aklanmasının önlemesi için bir takım yükümlülükler getirilmiştir. Müşteri kimliğinin belirlenmesi, işlem kayıtlarının en az beş yıl süreyle saklanması, şüpheli işlemlerin bildirim, iç denetimin sağlanması ve yetkili makamlara yardımcı olunması, eğitim programlarının gerçekleştirilmesi, bahse konu yükümlülükler arasında yer almaktadır. Ayrıca Konseyde kabul edilen Direktif'lerin Topluluğa üye devletler açısından bağlayıcı bir yönünün bulunması nedeniyle, 1 Ocak 1993 tarihine kadar üye olan devletlerin kendi iç hukuklarında söz konusu Direktifi yürürlüğe koymaları istenmiştir (Saatçi, 1996:6).

2.1.2.3.2. 2001/97 Sayılı Direktif

14 Temmuz 1999 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosu ve Konsey'e 1991 yılında kabul edilen Direktif'in kapsamının genişletilmesi ve güncelleştirilmesi amacıyla Direktif'te değişiklik yapılmasına ilişkin bir öneri sunulmuştur. Sunulan öneride; öncül suçlar ve yükümlü grupların kapsamının genişletilmesi, öncül suçların yalnızca uyuşturucu madde ticareti suçları ile sınırlı olmaması gerektiği ayrıca Konseye üye olan devletlerin örgütlü suçlarla ve kaçakçılık yoluyla temin edilen kazançların aklanmasıyla mücadelenin zorunlu olduğu hususları özellikle vurgulanmıştır.

Yükümlülükler açısından ise Direktif'in kapsamı mali sektör dışındaki bazı meslek gruplarını ve karapara aklayanların bazı faaliyetlerini de içerisine alacak

şekilde yeniden düzenlenmiş; muhasebeciler, emlakçılar, mali işlemlerle uğraşan avukatlar, noterler, kıymetli taş ve maden satıcıları ile kumarhanelere de müşterilerine kimliklerin tespit edilmesi, kayıtlarının saklanması ve şüpheli görülen işlemlerin bildirilme yükümlülüğü getirilmesi önerilmiştir (MASAK, 2016e).

Yapılan bu değişiklikleri daha yakından inceleyecek olursak; önceki Direktif'te yer alan mali kurumlar tanımı, bu Direktif ile yeniden düzenlenmiş, karapara aklayıcılarının sıklıkla tercih ettikleri döviz ve para transfer büroları mali kurumlar başlığı altında açıkça sayılarak, bunların da yükümlü grubu içerisinde yer alması gerektiği vurgulanmıştır. Öncül suçların kapsamı, organize suçlarla bağlantılı faaliyetler ile kaçakçılık, yolsuzluk ve diğer illegal faaliyetleri de içine alacak şekilde Direktif'in 1'inci maddesinde yapılan değişiklikle genişletilmiştir. Direktif'e eklenen 2/a maddesi ile mali kurumlar ve kredi kurumları dışında, muhasebeciler ve denetçiler, gayrimenkul sektöründe çalışanlar, noter ve avukatlar, kumarhane işletenler ve sahipleri, kıymetli taş ve maden gibi yüksek değerli mal satıcıları ile fon transfer edenler gerçekleştirmiş oldukları işlemler sırasında şüpheli bir durumla karşılaşmaları halinde bildirimde bulunma, işlemi gerçekleştirenlerin kimliklerini tespit etme ve kayıtlarını saklama yükümlülüğü getirilmiştir.

91/308/EEC sayılı Direktif'in kimlik tespitine ilişkin 3'üncü maddesinde yapılan değişik ile mali ve kredi kurumları tarafından yüz yüze olmadan iletişim araçlarıyla gerçekleştirilen (non face-to-face) işlemler sırasında da kimlik tespitinin doğru bir şekilde yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Ayrıca kumarhaneler için 1000 Euro üzerindeki kumarhane fişleri açısından yapılan alım- satım ve takas işlemlerini gerçekleştiren kişilere ait kimliklerin tespit edilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Son olarak; Direktif'in 6'ncı maddesinde yapılan değişiklik ile Direktif'te sayılan bütün kurumlar ve kişiler şüpheli işlem bildiriminde bulunmakla yükümlü kılınmıştır. Ancak avukatlık mesleğine ait sır saklama mecburiyeti dikkate alınarak, kendilerine şüpheli bir durum halinde, bu şüphelerini karapara aklama ile mücadele eden birimler yerine barolar birliğine ya da aynı düzeyde bir kuruma bildirme olanağı tanınmıştır. Bununla birlikte, Direktif'te yapılan değişiklik ile avukatların, sır saklama yükümlülükleri ve özel statüleri nedeniyle müvekkillerini temsil ya da savunma durumunda kalmaları halinde, herhangi bir şekilde karapara aklamanın

kolaylaştırılmasına sebebiyet vermemek şartıyla bildirimde bulunma zorunluluğu dışında tutulabilecekleri kararlaştırılmıştır. Avukatlar açısından belirtilen bu hususi düzenleme avukatların mesleki ayrıcalıklarının korumaya çalışırken diğer taraftan da bu mesleğin karapara aklanmasının önüne geçebilme çabaları kapsamına almaya çalışmaktadır. Bunun yanında, avukatlar herhangi bir öncül suçla karşılaştıklarında mesleki açıdan bu suçlara karşı mücadelede tek başlarına olmamak gibi bir avantaja da sahip olacaklardır. Düzenleme ile avukatların karapara aklama ile mücadeleden sorumlu yetkililerle tam olarak iş birliği yapmalarının sağlanması öngörülmektedir (Ergül, 2001:139-143).

2.1.2.3.3. 2005/60/EC Sayılı Direktif

Avrupa Birliği tarafından terörizmin finansmanının da 1991 tarihli Direktif kapsamına alma çalışmaları sonucunda; 25 Kasım 2005 tarihinde “Mali Sistemin Kara Paranın Aklanması ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanımının Önlenmesi Hakkında 26 Ekim 2005 tarih ve 2005/60/EC Sayılı Direktif” kabul edilmiştir. 2005 tarihli Direktif ile 1991 tarihli Direktif yürürlükten tamamen kaldırılmış, üye devletler, mali sistemin kara para aklamanın yanı sıra terörizmin finansmanı amacıyla da kullanımının önlenmesi yükümlülüğü altına girmişlerdir. 15 Aralık 2007’ye kadar üye devletlerin, Direktif’te yer alan hükümleri kendi ulusal mevzuatlarına aktarabilmek için kanun, tüzük veya idari düzenlemeleri yapmaları istenmiştir.

Önceki Direktiflerde kıymetli taş ve maden satıcıları ile müzayedeciler için öngörülmüş olan 15.000 Euro’luk nakit işlem bildiriminin kapsamı, bu Direktif ile tüzel veya gerçek kişiler tarafından gerçekleştirilen tek seferde veya birbiri ile irtibatlı birden fazla 15.000 Euro’yu aşan işlemler olarak genişletilmiştir. Ayrıca önceki Direktif kapsamında yer almayan kayyum kurumu ve şirket hizmet sağlayıcıları da kapsam altına alınmıştır (Değirmenci, 2007: 217-218).

Direktif ile ciddi suçların kapsamı genişletilerek; üst haddi 1 yıldan fazla hapis cezasını öngören suçlarla ceza sistemlerinde asgari ceza miktarı usulü bulunan ülkeler bakımından en az 6 aydan fazla cezayı öngören suçlar da kapsam içerisine alınmıştır.

Direktif'in düzenleme getirdiği diğer hususlar arasında ise üye ülkelerin şüpheli işlem bildirimlerini analiz ederek ilgili kurumlarla paylaşacak mali bir istihbarat birimi kurmaları gerektiği, finans ve kredi kuruluşları ile kurulacak mali istihbarat birimleri arasındaki bilgi ve veri paylaşımının hızla gerçekleştirilmesi gerektiği, kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı konularında istatistik verilerin oluşturulmasına ilişkin düzenleme yapılması, risk ve uyum yönetimi konularında politikaların oluşturulması, yükümlü kuruluşlar tarafından eğitim programlarının düzenlenmesi, üye ülkelerde yer alan döviz büroları ve kumarhanelerin lisans verilmeden çalışmasına izin verilmeyerek sıkı bir şekilde denetlenmesi, Mali İstihbarat Birimleri arasında uluslararası iş birliğine gidilmesi gerektiği hususları yer almaktadır (MASAK, 2016e).

2.1.2.4. Mali Eylem Görev Grubu

Mali Eylem Görev Grubu (Financial Action Task Force-FATF), kararının aklanmasını ve terörizmin finansmanını önlemek amacıyla 1989 yılında Fransa'nın Paris şehrinde oluşturulmuş uluslararası bir kuruluştur. FATF'in temel belgesi olan 40 Tavsiye kararı değişen ve gelişen koşullar nedeniyle 1990, 1996 ve 2003 yılında tekrar revize edilerek yayımlanmıştır. Özellikle 11 Eylül saldırısı nedeniyle tüm dünyada değişen terör algısı sonrasında FATF'in karara aklama ile mücadele misyonuna terörün finansmanının önlenmesi de eklenmiştir. Terörün finansmanı ile mücadele konusunda 2001 yılının Ekim ayında 8 Özel Tavsiye kararı yayınlanmış, 2004 yılının Ekim ayında ise kabul edilen 9'uncu Özel Tavsiye ile terörün finansmanı ile mücadeleye münhasır olarak yayımlanan Özel Tavsiyelerin sayısı 9 olmuştur. Son olarak revize edilerek kabul edilen FATF Tavsiyeleri 2012 yılı Şubat ayında yayımlanmıştır (Üstün, 2012:54).

40 Tavsiye Kararı¹, 4 ana başlık altında kırk adet tavsiyeden oluşmaktadır. 1-3. Tavsiyeler; yasal sistemlere ilişkin (aklama suçunun kapsamı ve geçici tedbirler ve müsadere); 4-25. Tavsiyeler; finansal kuruluşlarca ve finansal olmayan mesleklerce alınması gereken tedbirlere ilişkin (müşterinin tanınması ve kayıtların saklanması, şüpheli işlem bildirimleri ve uyumun sağlanması, aklama ve terörizmin

¹ Mali Eylem Grubu 40 Tavsiye Kararları, EK-1'de gösterilmiştir.

finansmanını engelleyecek diğer tedbirler, FATF tavsiyelerini (yeterince) uygulamayan ülkelere yönelik alınacak tedbirler, düzenleme ve denetim); 26-34. Tavsiyeler; kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele için kurumsal ve diğer tedbirlere ilişkin (yetkili otoriteler, görev ve kaynakları ile tüzel kişilerin şeffaflığı ve bu konudaki düzenlemeler); 36-40. Tavsiyeler ise uluslararası iş birliğine (karşılıklı adli yardım ve suçluların iadesine dair iş birliğinin diğer şekilleri) ilişkin alt başlıklardan oluşmaktadır (MASAK, 2016f).

FATF'ın 40 Tavsiye Kararı, karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin kapsamlı bir düzenleme olarak dünyadaki bütün ülkeler tarafından uygulanmak üzere hazırlanmış bir belge durumundadır. 40 Tavsiye Kararı bugüne kadar bu konuda yayınlanan birçok belge ve düzenleme için referans niteliğini taşımaya devam etmektedir. Bir bağlayıcılığı olmamasına rağmen dünyadaki birçok ülke karaparanın aklanması ile mücadelede 40 Tavsiye Kararının kendi ülkesinde uygulanmasına ilişkin politikaları uygulamaya almıştır. 40 Tavsiye Kararı, ilgililere karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin, adalet ve ceza sistemi, kanunların uygulanması, finansal sistem ve düzenlemeleri, uluslararası dayanışma konularını içeren tam bir karşı önlemler paketi sunmaktadır (Karaduman, 2013:51-52).

2.1.2.5. Basel Komitesi İlkeler Bildirgesi

Bankacılık Düzenlemeleri ve Gözetim Uygulamaları Komitesi olarak da bilinen Basel Komitesi; Suçtan Elde Edilmiş Gelirin Aklanması İçin Bankacılık Sisteminin Kullanılmasının Önlenmesi başlığını taşıyan bir bildiri yayımlamıştır. Söz konusu bildiri, 12 Aralık 1988'de yayımlanmış olup, finans kurumları aracılığıyla karaparanın aklanmasının önlenmesi için izlenmesi gereken temel politikaları ve prensipleri belirlemiştir.

İlkelerdeki temel amaç başta uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere diğer yasadışı eylemlerden elde edilen paraların aklanmasında veya gizlenmesinde bankaların kullanılmaması için bankacılık sektöründe ortak ilkelerin kabul edilmesini sağlamaktır (Mavral, 2003:142). Bildiride; müşterilerin kimlik tespiti uygulamasının sağlanması, kimlik tespitinin yapılamaması durumlarında işlemin de yapılmaması öngörülmüştür (Taşdelen, 2003:146).

Basel Komitesi Bildirisinde yer alan 4 temel ilke;

1-Müşterinin tanınması için gereken önlemlerin geliştirilmesi:

Müşterilerin kimlik tespitlerine yönelik özellikle büyük meblağlı işlemlerde daha fazla çaba harcanmalıdır. Bankaların müşterilerinin kimliğini tespitiye yönelik yeterli bilgi veremeyen kişilere karşı gerektiğinde hizmet vermeme gibi politikalar geliştirmeleri gerekmektedir.

2-Kanunlara uyum ve yüksek etik standartlar:

Bankacılık sektöründe gerçekleştirilen işlemlerin kanunlara ve mevzuata uygun etik değerler içinde gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak önlemlerin alınması hususunda yetkili kurumlar tarafından alınması sağlanmalıdır.

3-Kanun uygulama birimleri ile iş birliği içinde çalışma:

Bankalar faaliyet gösterdikleri ülke sınırları içerisinde yasaların elverdiği oranda kanunu uygulamakla görevli birimlerle etkili bir işbirliği ve uyum içerisinde çalışmalı, söz konusu birimlerin banka müşterileri tarafından yanıtılmasına neden olabilecek hiçbir işleme müsaade etmemeleri gerekmektedir. Bankaların bu bağlamda; kendi müşterilerine ait mevduatların yasalara aykırı herhangi bir işlemde kaynaklandığı yönünde şüphelerinin bulunması halinde gereken tedbirleri en kısa zamanda almalıdır. Alınacak tedbirlere örnek olarak işlemi askıya alma veya gerçekleştirilmeme, müşterinin bankayla olan ilişkisine son verme ve müşteriye ait hesabı kapatma gibi işlemler verilebilir.

4-İlkelere uyumu sağlamak için politika ve prosedürler oluşturulması:

Karaparanın aklanmasıyla etkin bir şekilde mücadele edebilmek için bankalarda çalışan personellerin alınabilecek önlemler konusunda yeterli mesleki bilgiye sahip, uyumlu ve etkin olabilmesi adına bankaların kendi iç bünyelerinde uyum politikaları ve prosedürleri oluşturması, uyum sağlama adına ise kendilerine ait olan bir iç kontrol sistemi kurmaları gerekmektedir (Duramaz, 2012:35).

Basel Komitesi tarafından 2001 yılında yayımlanan “bankalar için müşterini tanı” başlıklı ilkeler bildirisinde karaparanın aklanması nedeniyle bankaların karşılaştıkları tehlikeli durumlar anlatılmış, bu aşamada karşılaşılabilecek tehlikeli durumların önüne geçebilmek için geniş çaplı müşterini tanı politikasının uygulanması gerektiğinin altı çizilerek, bankacılık sektöründeki risk yönetiminin ancak bu şekilde sağlanabileceği belirtilmiştir (Erol, 2011:24).

Karaparanın aklanmasında bankacılık sektörünün kullanılmasının önlenmesi amacıyla yayımlanan Basel ilkelerinin herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Basel Komitesi İlkeleri Bildirisi içerik olarak Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 10 Sayılı Kararı'nın devamı niteliğinde olması dikkat çekicidir. Ancak Basel ilkeleri, sadece 'Onlar Grubu' olarak adlandırılan ülkeler açısından geçerli olacak şekilde yayımlanmamıştır. Aksine diğer ülkelerin ilgili kurumlarına da duyurularak karaparanın aklanmasının önüne geçebilmek adına dikkatli bir şekilde uygulanması yönünde tavsiyede bulunulmuştur. Böylece, Basel Komitesi İlkeler Bildirisi'nin suç gelirlerini aklama ile mücadelede daha geniş kitlelere ulaştığı söylenebilir (Saatçi, 1996:3).

2.1.2.6. Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu Bünyesinde Gerçekleştirilen Düzenlemeler

Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu bünyesinde karaparanın aklanması ile mücadele kapsamında iki düzenleme mevcut olup, bu düzenlemeler; 19 Tavsiye Kararı ve Kingston Bildiri'sidir.

2.1.2.6.1. 19 Tavsiye Kararı

1990 yılının Haziran ayında gerçekleştirilen Karapara Aklama Aruba Konferansı'nda oluşturulan tavsiyelerden 19 adedi Kasım 1992'de yapılan Kingston Başkanlık Toplantısında kabul edilmiştir. Bu tavsiye kararlarına yakından bakılacak olursa;

- Karapara aklama ile mücadelede ihtisas yapmış otoritelerin oluşturulması, (T-1)
- Üye ülkelerin, öncül suçların kapsamını kendilerinin belirleyeceğine dair, (T-2)
- Viyana Sözleşmesi çerçevesinde, üye ülkelerin kendi anayasal ve hukuk sistemlerinin temel esaslarını dikkate alarak, karapara aklama, uyuşturucu madde ticareti ve diğer ağır suçlara iştirak, yardım ve yataklık ile bu suçların örgüt kapsamında işlenmesi eylemlerinin suç haline getirilmesi, konularında düzenleme yapmaları, (T-3)
- Öncül suçların kapsamının, diğer ağır suçları da kapsayacak şekilde genişletilmesi ve bu suçların aklama fiilinin gerçekleştirildiği yer dışında

işlenmesi durumunu da dikkate alarak buna göre yasal düzenlemeler yapılması, (T-4)

- Ülkelerin, kendi yasal düzenlemelerine göre ayrı bir suç oluşturmadığı takdirde, uyuşturucu madde suçları, ağır suçlardan elde edilen gelirler veya karapara aklamadan kaynaklandığı bilinen malvarlıklarının, kamu görevlileri, siyasetçiler veya siyasi partiler tarafından bilinerek ödenmesi, alınması veya transfer edilmesi veya bu eylemlere teşebbüs edilmesi fiillerinin cezalandırılmasına dair yasal düzenleme yapmalarının sağlanması, (T-5)
- Ülkelere, işlediği suç neticesinde gelir elde eden kişinin kendi yargı alanında olup olmadığına bakılmaksızın, yabancı devletin talebi durumunda kendi yetkililerine söz konusu suçtan elde edilen malvarlığını yakalama, dondurma ve müsadere etme yetkisinin verilmesi, (T-7)
- Suçtan elde edilen gelire elde edilmiş mal varlıklarının eşdeğerinin müsaderesine olanak tanınması, (T-8)
- Müsadere sonunda elde edilen gelirin, uyuşturucu madde ve karapara aklama suçları ile mücadele eden yetkili makamlara tahsis edilebileceği, (T-9)
- Üye ülkelerin, banka ve mali kurumlarla ilgili denetim sistemleri kurmaları, kurulacak sistemlere tüm bankaların, ofislerin, şubelerin ve yabancı bankaların şubelerinin lisans altında işlenmesi, bu kurumların suç kaynaklı mal varlıklarının aklanmasının önlenmesi programlarının mevcut olup olmadığının belirli aralıklarla denetlenmesi, (T-11,12)
- Üye ülkelerin, gerekli olan kayıtları belirtilen sürelerde tutmayan mali kurumlar ve meslek sahiplerine uygun her türlü idari ve cezai müeyyidenin uygulanmasının sağlanması, (T-13)
- Nakit işlem bildirim sisteminin faydalı olacağı, elde edilecek raporların yetkili makamlar tarafından analiz edileceği, karapara aklayıcılarının ve uyuşturucu kaçakçılarının özellikle gayrimenkule ve hava taşıtlarına yatırım yaptıkları, bildirim yükümlülüğünden kaçınmak isteyenlere idari ve cezai yaptırımlar uygulanması gerektiği, (T-14)

- İdari iş birliği ve uluslararası nakit para akışı ile ilgili bilgilerin paylaşımının önemi ile Suçluların İadesine Dair Amerika Kıt'ası Devletler Örgütü Sözleşmesi'nin imzalanması, (T-15, 16, 17)
- Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanması ile mücadelede ortaya çıkan yeni yöntemler ve teknikler hakkında deneyimlerin paylaşılması ve tartışılması için toplantıların tertip edilmesi ve küçük ekonomili devletlerin karapara aklama ile mücadelede etkin biçimde rol alabilmeleri için desteklenmesi, (T-18, 19)

hususlarına ilişkin tavsiyede bulunulmuştur (Değirmenci, 2007:222-224).

2.1.2.6.2. Kingston Bildirisi

Kingston Bildirisi, 1992 yılının Kasım ayında Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu'nda bulunan 20 Karayip Devletinin temsilcileri tarafından Jamaika'da gerçekleştirilen Başkanlık Konferansı'nda kabul edilmiştir. Bildiride FATF'ın 40 Tavsiye Kararı esas alınmış ise de mevcut tavsiyelere Karayipler'in özelliğinden kaynaklanan bazı eklemelerde bulunulmuştur.

Bildirgede; Amerikan Kıt'ası Devletler Örgütü'nün Model Düzenlemeleri üzerine inşa edilen yeni bir kara para aklama tanımının üye ülkeler tarafından iç hukuklarına ithal edilmesi (m.8), mümkün olan en kısa zamanda uyuşturucu madde gelirlerinin ve bu suçlardan elde edilen mal varlığının yakalanması ve müsaderesini içeren kanuni düzenlemelerin kabul edilmesi (m.11), karşılıklı hukuki yardım (m.12), konuları yer almıştır.

Bildirgenin mali konular başlığı altında ise üye devletlere; müşterinin kimlik tespitini gerektirecek etkili yasal düzenlemelere ihtiyaç olduğu (m.13), her ne kadar üye devletlerin işlem bildirimlerini zorunlu kılmaları kendi takdirlerine bırakılmışsa da nakit bildirimlerinin (m.14), müşterinin kimlik tespitinin ve ilgili verilerin saklanması zorunlu olduğu (m.15), her bir ülkenin mali sisteminin büyüklüğüne ve kapasitesine, verilerin kullanımına göre uygulamanın her bir ülkede bulunması gerektiği, banka gizliliği yasalarının şüpheli veya olağan dışı işlemlerin bildirimini (m.16) destekleyecek şekilde değiştirilmesinin zorunlu olması gerektiği, hususlarında tavsiyede bulunulmuştur (Değirmenci, 2007:224).

2.2. Karapara Aklama ile Mücadelede Türkiye'nin Taraf Olduğu İkili Anlaşmalar

Günümüzde suç örgütlerinin karapara aklama konusunda kendi aralarında iş birliğine gitmeleri ve karaparayı daha rahat aklamaya başlamaları üzerine artık ülkeler de kendi aralarında iş birliğine gitmek durumunda kalmışlardır (Ergül, 2005:198). Devletler bu suçlarla mücadelede birçok ortak antlaşma yapmışlardır. Ancak karapara aklamaya mücadele konusunda daha etkin sonuçlar alınması için devletlerin bu konudaki karalılıklarını gösteren ikili anlaşmalar yapması önemli bir gelişme sayılmaktadır.

Ülkemiz, karaparanın aklanmasıyla mücadele konusundaki duyarlılığını ve iradesini bu konuda düzenlenmiş birçok uluslararası anlaşmalara iştirak ederek ortaya koymuştur. Ayrıca karapara aklamaya mücadelede daha etkili olabilmek adına ülkemiz diğer ülkelerle de karşılıklı antlaşmalar imzalamıştır (Karaduman, 2013:68).

Türkiye'nin taraf olduğu ve ikili anlaşmalar imzaladığı bu ülkeler; Almanya, Bulgaristan, Romanya, Slovenya, İtalya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Polonya ve Yunanistan'dır.

2.2.1. Almanya ile İmzalanan Anlaşma

3 Mart 2003 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Büyük Önemi Haiz Suçlarla Mücadelede İş Birliği Anlaşması, TBMM tarafından 07.04.2014 tarihli 5116 sayılı Kanun ile onaylanmasının ardından 14.04.2004 tarih 25433 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşmaya göre; başta terör suçları olmak üzere uyuşturucu kaçakçılığı ve uyuşturucu madde ticaretine dair suçlar, uyuşturucu ve psikotrop maddelerin üretiminde ve imalatında kullanılan kimyevi maddelerin üretimi ve ticareti suçları, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, silah ticareti ve kaçakçılığı, mal aleyhine işlenen suçlar, sanat ve tarihi eser kaçakçılığı, bilişim alanındaki suçlar, parada ve evrakta sahtecilik, tahrifat, nakit dışı ödeme vasıtalarında ve değerli evrakların kullanımında sahtecilik suçlarıyla mücadelede ulusal mevzuatları çerçevesinde iş birliği yapacaklardır.

Taraflar yapılacak olan bu iş birliği kapsamında; suç örgütlerinin yapısı, bağlantılı olduğu diğer yapıların araştırılması, ortaya çıkarılması, ağır nitelikteki suçların engellenmesi ve takibi için gereken bilgi alışverişinin sağlanması, operasyona yönelik önlemlerin alınması, eğitim ve deneyim paylaşılması, özellikle uyuşturucu maddelerle mücadeleye yönelik gereken önlemlerin alınması; mali soruşturmalarda karşılıklı yardım konularında anlaşmaya varmışlardır (MASAK, 2016g).

2.2.2. Bulgaristan ve Romanya ile İmzalanan Anlaşma

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti ve Romanya Hükümeti arasında Terörizm, Organize Suçlar Yasadışı Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler, Kara Para Aklama, Silah ve İnsan Kaçakçılığı ve Diğer Önemli Suçlarla Mücadelede İş Birliği Anlaşması 16 Nisan 1998 tarihinde Antalya'da imzalanmıştır (MASAK, 2016ğ). Anlaşmanın temel amacı; örgüt faaliyeti içerisinde gerçekleştirilen uyuşturucu madde, silah ve insan kaçakçılığı ile karapara aklama eylemlerinin ve terör suçlarının önlenmesi amacıyla gerekli birimleri kurmak ve mücadeleyi başlatmak, Balkanlar yoluyla Avrupa'ya karapara ve terör suçlarının suç örgütleri vasıtasıyla yayılmasını önlemek olarak belirlenmiştir.

Ülkeler anlaşma ile karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda gerekli tedbirlerin alınması, karaparanın aklanması suçuyla ilgili soruşturma yöntemlerini belirlerken ülkeler arasındaki uyumu sağlamak, bilgi alışverişinde bulunmak ve ortak tedbirler alınması hususlarında fikir birliğine varmışlardır (Mavral, 2003:165-166).

2.2.3. Slovenya Cumhuriyeti ile İmzalanan Anlaşma

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı, Uluslararası Terörizm ve Diğer Ciddi Suçlarla Mücadelede İş Birliği Anlaşması 8 Nisan 2004 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Anlaşmanın temel amacı; her iki ülke arasındaki ilişkileri daha ileri bir seviyeye taşımak, örgütlü suçlarla, uyuşturucu madde kaçakçılığıyla, uluslararası terörist faaliyetler ve diğer ciddi suçlarla ortak mücadele iradesini güçlendirmek olarak belirtilmiştir.

Bu kapsamda taraf devletler; ulusal mevzuatları çerçevesinde, uluslararası terörist faaliyetleri, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve örgütlü suçları engellemede; suçların tespiti, bastırılması ve yargılmasında, özellikle suçun hazırlık hareketlerinin taraflardan birinin, gerçekleştiği yerin de diğer tarafın toprağında olması bilgisinin yer aldığı durumlarda iş birliği yapılması hususunda anlaşmışlardır.

Anlaşma uyarınca taraf devletler; örgütlü suçlar kapsamında yer alan failler ve bunların irtibatlı olduğu kişi ve olaylar hakkındaki tüm verileri; örgüt ve suç gruplarının kimlikleri, davranış modelleri, işledikleri suçların yer zaman ve yöntemlerine (modüs operandi) dair özellik arz eden hususları, özel durumlu olayları, suç mağdurlarının durumlarını, çiğnenen yasa hükümlerini ve önemli sayılan diğer ağır nitelikli suçları engelleyebilmek için alınan veya alınması gereken önlemleri karşılıklı olarak paylaşacakları konusunda da anlaşmaya varmışlardır.

Son olarak taraf devletler karşılıklı olarak; uluslararası örgütlü suçlarda kullanılan yeni suç işleme yöntemleri konularındaki bilgi ve deneyimlerini, adli ve kriminal soruşturmaların ve uzmanlığın, kriminolojik ve diğer suç çalışmalarının sonuç ve verilerini karşılıklı olarak paylaşacaklarını, taraf devletlerin ulusal mevzuatları doğrultusunda, uyuşturucu madde kaçakçılığı, terör ve silah kaçakçılığı ile karapara aklama ile mücadele konularında iş birliği yapılacağını kararlaştırmışlardır (MASAK, 2016h).

2.2.4. İtalya ile İmzalanan Anlaşma

22 Eylül 1998'de İtalya ile Türkiye arasında imzalanan Terörizm, Organize Suçlar, Yasadışı Kazancın Aklanması, Uyuşturucu ve Psikotrop Madde ve İnsan Kaçakçılığı ile Mücadelede İş Birliği Anlaşması" 1 Aralık 1998 tarih ve 23540 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır (MASAK, 2016ı). İtalya ile imzalanan bu anlaşma uyarınca 02.10.1986 tarihli Terörizm, Organize Suçlar ve Uyuşturucu Kaçakçılığı konusundaki iş birliğine dair anlaşma karşılıklı olarak sona erdirilmiştir. Anlaşmada, terörizm, örgütlü suçlar, uyuşturucu madde ve insan kaçakçılığı ve buna bağlı olarak işlenen suçlar temel alınmıştır. İki devlet arasında iş birliği yapılacak alanlar; terörizm, uyuşturucu madde ticareti, izinsiz ekim ve

imal, nakil ve kullanım, suçtan elde edilen geliri aklamak için işlenen ticari mahiyetteki suçlar, her türlü kaçakçılık ve sahtecilik suçları olarak tespit edilmiştir (Mavral, 2003:166-167).

Bu anlaşmayı Bulgaristan ve Romanya ülkeleriyle yapılan anlaşmalardan ayıran temel özellik; zor alım, el koyma ve teslimat konularıyla ilgili düzenlemeleri de ihtiva etmesidir. Anlaşma hükümlerine göre karapara aklama ve suçtan elde edilen gelirden elde edilmiş olan mal varlıklarının kullanımına dair bilgi alış verişini, bu faaliyetlerle ilgili şüpheli işlemlerin ortaya çıkarılmasını ve durdurulmasını, faillerin aranmasını, mal varlıklarına el konulmasını ve zor alımını sağlayacak bilgi alışverişini geliştirmek konusunda mutabakata varmışlardır (Kaçar, 1999:84).

2.2.5. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile İmzalanan Anlaşma

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Adalet ve İçişleri Arasında İş Birliği Anlaşması, 30 Eylül 2002 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Anlaşma uyarınca taraf devletler, insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü, ortak huzur, gönenç, özgürlük temelleri üzerinde adalet ve içişleri alanlarında iş birliği yapılması hususunda anlaşmışlardır.

Anlaşmanın 4'üncü bölümünde maliye alanında yapılacak iş birliği başlığı altında her iki devletin mali suçların araştırılması, vergi kaçakçılığı, rüşvet, dolandırıcılık ve karapara aklama ile mücadele ve bu yolda alınacak tedbirler konusunda iş birliği yapılması kararlaştırılmıştır (MASAK, 2016i).

2.2.6. Polonya ile İmzalanan Anlaşma

7 Nisan 2003 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 14 Ocak 2004 tarihli ve 5059 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Örgütlü Suçlar, Terörizm ve Diğer Suçlarla Mücadelede İş Birliği Anlaşması, 20 Ocak 2004 tarihli 25352 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (MASAK, 2016j).

Anlaşma uyarınca; taraf devletler güvenlik ve asayişin korunmasından sorumlu kurumlar arasında, suçlarla mücadele alanında, suçun önlenmesi ve suçluların ortaya çıkarılması amacıyla iş birliği yapacakları suç tiplerini

belirlemişlerdir. Belirlenen suç tipleri arasında suçtan elde edilen gelirin aklanması da sayılmıştır. Yapılacak olan iş birliği kapsamına ayrıca söz konusu suçların failleri veya bu suçlardan dolayı hakkında hüküm verilmiş kaçakların aranması, suçtan elde edilen yasa dışı gelirin ve mal varlıklarının da araştırılıp incelenmesi gibi hususlarının da eklenmesi kararlaştırılmıştır (Değirmenci, 2007:226).

2.2.7. Yunanistan ile İmzalanan Anlaşma

20 Ocak 2003 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 26 Nisan 2000 tarihli ve 4654 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İş Birliği Anlaşması, 9 Mayıs 2001 tarihli 24397 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Taraflar, terörizm ve örgütlü suçlar ile uyuşturucu madde ticareti, silah ve göçmen kaçakçılığı ile kara para aklamasının küresel anlamda geldiği son noktayı da göz önünde bulundurarak anlaşmanın temel amacını; örgütlü suçlar, göçmen ticareti, uyuşturucu madde ticareti ve terörle mücadele olmak üzere olmak üzere tüm bu konularda tam bir işbirliği olarak belirlemişlerdir.

Anlaşmanın 1'inci maddesine göre; taraf devletler ülkelerinde halen uygulanmakta olan yasal düzenlemelere ve uluslararası anlaşma hükümlerine göre; kişiler ve örgütler eliyle gerçekleştirilen terörizm, uyuşturucu maddelerin üretiminde yer alan kimyevi maddeler, izinsiz ekim, üretim, nakil ve kullanım hususlarıyla örgüt faaliyeti kapsamında işlenen diğer önemli suçlar, biyolojik ve radyoaktif silahlar da içinde olmak üzere yasa dışı silah ticareti, para ve evrakta sahtecilik suçları, uluslararası suçlular ve işledikleri suçlar, tarihi ve sanat eserleri kaçakçılığı ve karapara aklama suçlarıyla mücadelede iş birliğinde bulunmayı kararlaştırmıştır (MASAK, 2016k).

Anlaşmanın 2'nci maddesinde iş birliği yöntemleri sayılmış, 7'nci maddesinde ise taraf devletler karapara aklamanın önüne geçebilmek için ortak tedbirler almayı taahhüt ederek, karaparanın aklanması ile mücadeleye verdikleri önemi vurgulamışlardır (Değirmenci, 2007:227).

3. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELEDE TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE YER ALAN MALİ VE MALİ OLMAYAN TEDBİRLER

Karapara aklamayla mücadelenin en önemli ayaklarından birisi de ülkelerin bu konuda alacakları tedbirlerdir. Her ne kadar uluslararası anlaşmalar ve yaptırımlar çok önemli olsa da ülkelerin kendi iç mevzuatlarının uluslararası anlaşmalarla uyumlu olması ve denetim mekanizmalarının etkili olması mücadelenin etkinliğini artıracaktır.

Bu bölümde karapara aklama ile mücadelede hukuk sistemimizde yer alan mali tedbirler kapsamında finansal ve vergisel açıdan alınması gereken tedbirler ile mali olmayan kurumsal ve mevzuat açısından alınması gereken tedbirlerin neler olduğu üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

3.1. Türk Hukukundaki Düzenlemeler

Türkiye, karapara aklama ile mücadele anlamında ilk ciddi adımını 25 Eylül 1991 tarihinde FATF'a üye olmakla atmıştır. Hemen arkasından ise FATF tarafından yayımlanan 40 tavsiye kararının gereklerini yerine getirebilmek için karapara aklamayı suç haline getirecek yasal düzenlemeler yapılması çalışmalarına başlanılmıştır (Güner, 2003:369).

Ülkemizde karaparanın aklanması eyleminin ceza normu olarak düzenlenmesi ve hukuk dünyamıza girmesi aslında uluslararası baskıların varlığı nedeniyle gerçekleşmiştir. TBMM tarafından 22.11.1995 tarih ve 4136 sayılı Kanun ile onaylanan BM Viyana Sözleşmesi, Türkiye tarafından 1989 yılında imza edilmesi karşısında söz konusu sözleşme, imzalanmasından ancak altı yıl sonra bağlayıcı hale gelmiştir. Sözleşmenin imzalanmasından sonra karapara aklamanın, suç olarak düzenlenmesi ve cezai yaptırıma bağlanması yönünde Türkiye üzerindeki baskılar artmıştır. Bunun üzerine Dışişleri, İçişleri ve Adalet Bakanlıkları ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanan ilk yasa tasarısı Başbakanlık tarafından 14.10.1994 tarihinde görüşülmek üzere TBMM Başkanlığı'na gönderilmesine rağmen, tasarı Kasım 1996 tarihine kadar yasalaşamamıştır (Dülger, 2010:161).

Ülkemizde karapara aklama suçu ile mücadele anlamında yapılan ilk yasal düzenleme, 19.11.1996 tarihinde 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle olmuştur. Ayrıca bu kanun kapsamında 1997 yılı Şubat ayında Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) kurulmuştur. Gelişen ve değişen şartlar doğrultusunda, bu konudaki uluslararası standartlar da dikkate alınarak, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun 18 Ekim 2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye, diğer taraftan FATF'ın tavsiye kararları çerçevesinde, 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'u onaylamış ve söz konusu yasa 16 Şubat 2013 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunun uygulanmasındaki yükümlüler ve yükümlülükler, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve Suç Gelirlerinin ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmiştir (Atlı, 2013:56).

3.1.1.4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun

Karapara aklama suçu bağımsız bir suç tipi olarak 19/11/1996 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak kabul edilen 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile kabul edilmiştir. Buradaki düzenlemeye göre karapara aklama suçunun oluşabilmesi için öncelikle; 765 sayılı TCK'nın 296'ncı maddesinin ihlal edilmemesi ve aklama fiillerine konu mal veya gelirin 4208 sayılı kanunun 2/a maddesinde sayılan bir suçtan elde edilmiş olması ve elde edilen menfaatin de bu suçun bir ürünü olması, şeklinde belirtilen ön şartların gerçekleşmesi gerekir (Yılmaz, 2011:71).

Bahse konu TCK'nın 296'ncı maddesi ise şu şekildedir:

“Her kim hapis cezasından aşağı olmayan cezayı müstelzim bir cürüm işlendikten sonra bu cürümün icrasından faillerle evvelce ittifak etmiş ve cürümü neticelendirmekte yardımcı dokunmuş olmaksızın bir kimsenin o cürümden istifadesini temine veya Hükümetçe icra olunacak tahkikatı yanlış yola sevk etmeye yahut Hükümetin araştırmalarına veya hükmün icrasına karşı faili gizlemeye yardım eder veya her kim bu cezaları istilzam eden bir cürümün eser ve delillerini yok eder yahut bunları bir suretle değiştirir ve bozarsa beş seneye kadar hapis cezasına mahkum olur. Şu kadar ki bu ceza müddeti asıl cürüm için kanunda tayin edilen cezanın dörtte birini geçemez. Sair fiillerden dolayı tertip olunacak ceza yüz liraya kadar ağır para cezasıdır. Bu fiili usul ve furuunun ve karı veya kocasının ve kardeşinin lehinde olarak işleyen kimseye ceza verilmez.”

Görüldüğü üzere söz konusu madde, suçun failine yardım etme ile ilgili düzenlemeleri içermektedir. Maddenin başında yer alan “*faillerle evvelce ittifak etmiş ve cürümü neticelendirmekte yardımcı dokunmuş olmaksızın*” ibaresi; 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun iştirak hükümlerini düzenleyen 64. ve 65. maddelerinden ayırması bakımından önemlidir. 296. Madde’de, önceki suçtan yararlanmayı sağlamak, soruşturmayı yanlış yöne sevk etmek veya faili gizlemek amaçları bulunmaktadır. Bunun hangi araçlarla yapıldığının ise herhangi bir önemi yoktur. Fail gerçek suç failinin menfaatine hareket etmektedir (Çelik vd., 2000:29-30).

4208 sayılı Kanun’un 2/a maddesinde gösterilen ve öncül suç olarak adlandırılan suçlar ise; 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun’daki suçlar, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanun’daki suçlar, 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun’daki suçlar, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkındaki Kanun’daki suçlar, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 359’uncu maddesinin b) fıkrasındaki suç, 4389 sayılı Bankalar Kanunu’nun 22’inci maddesinin 4 numaralı fıkrasındaki suç, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 47’nci maddesinin 1’inci fıkrasının (A) bendinin (1) ile (7) numaralı alt bentlerindeki suçlar, TMSF’ye devredilen veya TMSF tarafından tasfiyeye tabi kılınan bankalara dair iflas ve konkordatoya ilişkin olarak 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 333’üncü maddesindeki suç, 765 sayılı TCK’da yer alan bazı suçlar olarak belirtilmiştir.

Birtakım devletlerin hangi suçtan elde edilirse edilsin buradan kazanılan geliri karapara olarak tanımlamasına rağmen ülkemiz, yukarıdaki düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, sayma yöntemi denilen bir yöntemi kabul ederek, belirtilen suç tiplerinden elde edilen kazancı kara para olarak kabul etmiş ve bu nedenle birçok temel suç bu kapsamın dışında kalmıştır. Örnek vermek gerekirse, rüşvet, zimmet, ihaleye fesat karıştırma, tefecilik gibi büyük gelir elde edilen suçlar, 4208 sayılı Kanun’a göre karapara sayılmayacaktır (Güner, 2003:373).

Suçun cezai müeyyidesi ise anılan Kanun’un 7’nci maddesine göre; iki yıldan beş yıla kadar hapis ve aklanan karaparanın bir katı ağır para cezası ve nemaları da dahil olmak üzere karapara kapsamındaki mal ve değerler ile bunlara

el konulamaması halinde aynı miktara denk gelen mal varlığının müsaderesi şeklindedir.

4208 sayılı Kanun ile özel nitelikli bir kanun kimliğine bürünen karapara aklama suçu, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu'nun 282'nci maddesi ve 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un kontrollü teslimata dair olanlar dışındaki hükümleri mülga hale gelmiştir (Arıcan, 2010:86).

3.1.2.5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu TBMM tarafından 26.09.2004 tarihinde kabul edilerek, 12.10.2004 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmış ve 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun, "Genel Hükümler" ve "Özel Hükümler" olarak iki bölüm ve toplam 345 maddeden meydana gelmektedir (TBMM, 2016).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda, "suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanması" suçunun bağımsız bir suç olarak tanımlandığı ve 4208 sayılı Kanun'daki karapara tanımına ilişkin düzenlemenin sayma yöntemine özgü sakıncalarının giderilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır (Özgenç, 2009:84).

5237 Sayılı yeni Türk Ceza Kanunu ile karapara aklama suçu özel ceza kanunu yerine genel ceza kanununda düzenlenerek, 4208 sayılı Kanun'un sayma sisteminden vazgeçilmiş ve eşik değeri getirilerek genel aklama suçu, sistem olarak kabul edilmiştir. Böylece birçok suç kapsama dâhil edilmiş, tüzel kişiler için uygulanacak yaptırımlar daha belirginleştirilmiş, etkin pişmanlık halinde cezasızlık hali öngörülmüş ve 4208 sayılı Kanun'da yer alan ağırlaştırıcı ve hafifletici sebepler değiştirilmiştir. Bir başka anlatımla 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nda öncül suç kapsamı da genişletilerek yasal mevzuatta yerini almıştır. Bu sayede sayma sisteminin sakıncaları ve 4208 sayılı Kanun'a yöneltilen eleştiriler de son bulmuştur (Sedefoğlu, 2009:56).

Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Özel Hükümler" başlıklı İkinci Kitabı içerisinde yer alan, "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" başlıklı Dördüncü Kısımının

“Adliyyeye Karşı Suçlar” başlıklı İkinci Bölümü’nde 282’nci madde numarası ile yer almaktadır.

Buna göre anılan maddenin birinci fıkrası uyarınca; alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacaktır (Başbakanlık Mevzuat, 2016a).

Ancak gelişen ve değişen şartlar nedeniyle anılan madde; 26/06/2009 tarih ve 5918 sayılı “Türk Ceza Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un” 5’inci maddesiyle aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Buna göre; alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacaktır. Ayrıca maddeye eklenen yeni bir fıkra ile birinci fıkradaki suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, bu suçun konusunu oluşturan mal varlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullanan kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür (Başbakanlık Mevzuat, 2016a).

Görüldüğü üzere, suçtan elde edilen gelirin, yasal yollardan elde edilmiş izlenimi verilerek finansal sisteme sokulması veya sokulmaya çalışılması Türk Ceza Kanunu’nun 282. maddesinde suç olarak tanımlanmıştır. Söz konusu düzenlemenin ilk halinde maddenin birinci fıkrasında yer alan “gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak” şeklindeki manevi unsur bağlamındaki amaca açıklık getirmek düşüncesiyle, daha sonraki düzenlemede “ve” bağlacı “veya” olarak değiştirilmiştir. Ayrıca suç için öngörülen ceza miktarı, izlenen ceza siyasetinin gereği olarak artırılmış ve bu suretle OECD üyesi diğer ülkelerin yasalarında yer alan ceza miktarları arasında birliktelik sağlanmaya çalışılmıştır.

Maddeye yeni bir fıkra eklenerek; suçun yeni bir şekilde daha gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir. Buna göre, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerini aklama suçunun konusunu oluşturan mal varlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın almak, kabul etmek, bulundurmamak veya kullanmak fiilleri ayrı bir suç olarak kabul edilmiştir. Ancak, seçimlik hareketli bu suç dolayısıyla failin cezalandırılabilmesi için, birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenişine iştirak etmemiş olması gerekmektedir. Bu yeni düzenleme ile Viyana ve Palermo Sözleşmelerinde yer alan aklama suçunu oluşturan “bulundurma” ve “kullanma” fiillerinin karşılığına mevzuatımızda yer verilmiş olmaktadır. Söz konusu sözleşmelere göre, “satın alma, kabul etme, bulundurma ve kullanma” fiillerinin suç oluşturabilmesi için mal varlığı değerlerinin, bu fiillerin işlendiği sırada suçtan kaynaklanan ve aklama işlemlerine tabi tutulan mal varlığı değerleri olduğunun fail tarafından muhakkak surette bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca yapılan bu değişikliklerle 2005/60 sayılı Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı Amacıyla Mali Sistemlerin Kullanılmasının Önlenmesine Dair Avrupa Birliği Direktif’i başta olmak üzere AB müktesebatı ile de uyum sağlanmış olacaktır (KGM, 2016).

3.1.3.5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

Karaparanın aklanması ile mücadele alanında yapılan uluslararası düzenlemeler ışığında; uygulamadan ve yasal düzenlemeden kaynaklanan problemlerin giderilmesi ile karapara aklama suçuyla mücadelenin geliştirilmesi amacıyla hukuk sistemimizde yeni bir düzenleme yapılması ihtiyacına binaen 18.10.2006 tarih, 26323 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun (5549 Sayılı Kanun) ihdas edilmiştir.

Bahse konu kanun ile 4208 sayılı kanunda yer alan, kaçak olmasından şüphe edilen mal veya fonların zor alımı ve faillerinin yakalanabilmesi amacıyla yetkili organların bilgisi ve denetimi altında yurda giriş ve nakillerini sağlamaya yönelik uygulamayı düzenleyen kontrollü teslimata ilişkin hükümler dışındaki tüm hükümler mülga edilmiştir (Arslanoğlu, 2007).

5549 sayılı Kanun’un 2/g maddesinde yer alan “*Aklama Suçu: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 282’nci maddesinde düzenlenen suç*

ifade eder” şeklindeki düzenleme ile Türk Ceza Kanunu’ndaki düzenlemenin esas alındığı belirtilmektedir (MASAK, 2014:8).

5549 sayılı Kanun’la getirilen yeni düzenlemeleri yakından inceleyecek olursak, Kanun’un 2’nci maddesinin (d) bendinde yükümlüler ele alınmıştır. Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesinde rol alması beklenen yükümlüler; bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile işgal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenler şeklinde gösterilmiştir.

Yükümlülüklerin ise neler olduğu 5549 sayılı Kanun’un ilk yedi maddesinde; kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirim ve bu bildirimle ilgili ifşa yasağı, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemi oluşturulması, devamlı bilgi verme, bilgi ve belge verme, muhafaza ve ibraz yükümlülükleri olarak belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu yasal düzenlemenin 10’uncu maddesiyle yükümlülüklerini yerine getirenler bakımından hukuki ve cezai herhangi bir yaptırım öngörülmediği, şüpheli işlemi bildirenler açısından mahkemeler dışında yer alan herhangi bir kurumla bilgi paylaşılmayacağı, kimliklerinin mutlaka gizli tutulacağı ve güvenlikleri konusunda teminat sağlanacağı ve bunun için gerekli önlemlerin de mahkemeler tarafından alınacağı hususlarında düzenleme yapılmıştır.

4208 sayılı Kanun’da terörün finansmanının önlenmesi hususunda herhangi bir düzenleme yer almamıştır. 5549 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinde “*el koyma*” 18’inci maddesinde “*kararların bildirim*” ile 19’uncu maddesinin (e) ve (ı) bentlerinde MASAK’ın görev ve yetkileri belirlenip, terörün finansmanının önlenmesine yönelik tedbirler sayılmıştır. Böylece terörün finansmanının önlenmesi hususunda, 4208 sayılı Kanun’da düzenlenmeyen hükümler ele alınmıştır. Ayrıca Kanun’un 4’üncü maddesinde bildirimde bulunulduğunun ifşa edilmemesi hususu düzenlenmiş olup, buna göre; yükümlüler, MASAK’a bildirilen şüpheli işlemlere dair bilginin denetim görevlisi ve yargılamayı yapacak olan mahkeme dışında

işlemin tarafları da dahil olmak üzere hiç kimseye bildirilmeyeceği, aksi durumun ise müstakil suç olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.

Eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması, uyum görevlisi tayini ve gerekli diğer tedbirler konusundaki yükümlülüklerin ihlali halinde Kanun'un 13'üncü maddesi ile idari para cezası öngörülmüş olup, Kanun'un 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan şüpheli işlem bildirimini ile ilgili ifşa yasağı, 7'nci maddesinde yer alan bilgi ve belge verme zorunluluğu ile 8'inci maddesinde yer alan muhafaza ve ibraz yükümlülüklerine uymayanlar için ise 14'üncü madde ile 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası yaptırımını öngörülmüştür.

5549 Sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; MASAK'ın yasal düzenlemeler ve iştiğal konuları uyarınca bazı kamu kurum ve kuruluşlarının elde ettiği servet bilgileri, vergilendirmeye dair bilgiler, nüfus bilgileri veya yasa dışı faaliyetlere ait kayıtlarla ekonomik bilgilere dair verilerin yer aldığı bilişim sistemlerine, Maliye Bakanlığı ve ilgili Bakanlığın veya kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların yetkili organlarının birlikte belirleyeceği usul ve esaslar kapsamında MASAK tarafından erişim sistemi kurulabileceği hususu düzenlenmiştir.

Son olarak 5549 sayılı Kanun ile uluslararası bilgi değişimi (12. madde), başkasının hesabına işlem yapıldığı hususunun bildirilmemesi halinde cezai müeyyide öngörülmesi (15. madde), talep halinde Gümrük idaresine açıklamada bulunma zorunluluğu (16. madde), adli makamlar tarafından aklama veya terörün finansmanı suçlarıyla yürütülen soruşturmalar ve yargılamalar sonucunda verilecek kararların MASAK'a bildirimini (18. madde) hususlarında da düzenleme yapılmıştır (Başbakanlık Mevzuat, 2016b).

5549 sayılı Kanun ile yapılan değişimin en önemli noktası; aklamaların önlenmesi konusunda alınacak tedbirlerin, terörizmin finansmanı için de uygulanması olmuştur. 4208 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği hükümlerine göre yükümlüler, yapılan işlemlere konu mal varlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine dair şüpheli bir durumun bulunması halinde bu işlemleri ilgili kumu olan MASAK'a bildirmek durumundayken, 5549 sayılı Kanun ile işleme konu mal varlığının yasa dışı amaçlar doğrultusunda kullanıldığına dair şüpheli bir durumla

karşılaşmaları halinde de aynı bildirim zorunluluğu getirilmiştir. Burada özellikle terörizmin finansmanı amacıyla kullanılan mal varlıkları değerleri ve ilgililer hakkında gerekli önlemlerin alınması gayesi güdülmüştür (Üstün, 2008:45).

3.1.4.6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun

Karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında ulusal mevzuatımızı uluslararası standartlara çekebilmek amacıyla 16.02.2013 tarihinde “6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun” 28561 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu düzenleme ile terör ve terörizmin finansmanı ile daha etkili mücadele edilmesi amaçlanmıştır. Bilinmektedir ki; terör örgütlerinin gelir kaynaklarının kurutulması ve elde edilen fonların dağıtım yollarının engellenmesi bu yöndeki mücadelede hayati öneme sahiptir. Tüm ulusları ilgilendiren ve önemli miktarlarda gelir kaynağına ulaşan terörizmle etkin bir mücadele için bilenen tedbir ve uygulamaların yanında terör örgütlerinin gelir kaynaklarının da kurutulması gerekmektedir. Bu gereklilik, terörle mücadeleye “terörün finansmanı ile mücadele” boyutunu da eklemiştir (MASAK, 2014:4-5).

Söz konusu kanun ile yabancı devletler tarafından yapılan talepler ve yabancı devletlere yapılacak mal varlığının dondurulması talepleri ile Türkiye’de bulunan mal varlığı hakkında yapılacak işlemler konusunda değerlendirme yapmak ve karar vermek üzere “Mal varlığının Dondurulmasını Değerlendirme Komisyonu” oluşturulmuştur (Atlı, 2013:60).

3.1.5.Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

Suçtan elde edilen gelirin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda alınması gereken önleyici tedbirler, 09/01/2008 tarihli 26751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan bir yönetmelik ile ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu yönetmelikte yer alan düzenlemelere göre; karapara aklama suçunun önlenmesinde en önemli unsur, müşterinin tanınması ilkesi doğrultusunda müşterinin kimliğinin tespitiyle birlikte aklama ve terörün finansmanı yönünden potansiyeli bulunan müşterilerin iş ve işlemlerinin nelerden ibaret olduğunun belirlenmesi olarak öngörülmüştür. Yönetmelik ile şüpheli işlemlere ait bildirim

zorunluluğuna dair kriterler yeniden ele alınmış, mevcut olanlara ek olarak yeni yükümlölükler eklenmiştir. Özellikle karmaşık ve dikkate değer büyüklükteki finansal hareketlere ilişkin işlemlere özen gösterme mecburiyeti getirilmek yoluyla bu tarz işlemlerin mercek altına alınması amaçlanmıştır. Bahse konu yükümlölüklere, yükümlüler tarafından uyumun sistematik bir şekilde sağlanmasını amacıyla “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlölüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik” yayımlanmış olup, yönetmeliğin içeriğinde, yükümlülerin risk odaklı bir yaklaşımla oluşturacakları uyum programına yönelik hükümler yer almıştır. Burada asıl istenilen; aklama suçuyla mücadelede önleyici mekanizmanın etkinliğini sağlamak ve yükümlülerin gerek aklamanın gerekse terörün finansmanının önlenmesi konusunda yeterli dikkat ve özeni göstermelerini sağlamaktır (MASAK, 2014:5).

3.2. Karaparanın Aklanması ile Mücadelede Alınması Gereken Tedbirler

Karaparanın aklanması ile mücadelede alınması gereken tedbirler mali ve mali olmayan araçlar şeklinde ele alınabilir. Buna göre finansal açıdan alınması gereken tedbirler ile vergisel açıdan alınması gereken tedbirler mali araçlar kapsamında iken; kurumsal açıdan alınması gereken tedbirler mali olmayan araçlar kapsamında ele alınabilir.

3.2.1. Finansal Açıdan Alınması Gereken Tedbirler

Karapara aklama ile mücadelede daha etkili olabilmek ve mali sistemin suç işleyen kişiler tarafından kullanılmasının önüne geçebilmek amacıyla gerek iç hukukumuzda gerekse uluslararası alanda finansal kuruluşlara ve bazı meslek dallarına yönelik bir takım yükümlölükler getirilmiştir.

3.2.1.1. Müşterinin Tanınması (Kimlik Tespiti)

Nakit paranın finans sistemine girmesi yani aklama sürecinin ilk aşaması olan yerleştirme aşaması, suçtan elde edilen nakit paranın tespit edilip yakalanmasının en kolay olduğu aşamadır. İşte bunun içindir ki finans sistemi içerisinde yer alan kuruluşlara ve bankalara, suçtan kaynaklanan gelirin aktarılmasının önüne geçebilmek amacıyla yapılacak işlemlerde, işlemi yapan

kişinin kimliğini tespit etme ve olası bir soruşturma kapsamında ulaşabilmek üzere muhafaza etme yükümlülükleri getirilmiştir (Değirmenci, 2007:238).

Karaparanın aklanmasının önlenmesi ve terörizmin finansmanı kapsamında uluslararası kriterleri belirleyen Mali Eylem Görev Gücü (FATF), finansal ve finansal olmayan kuruluşların, meslek ve iş kollarının aklama ve terörün finansmanı hususlarında direkt veya dolaylı olarak kullanılmasını önlemek amacıyla müşterinin tanınması konusunda üst düzeyde yükümlülükler yer vermiştir. Bu doğrultuda ülkemizde de yapılan yasal düzenlemeler çerçevesinde müşterinin tanınması esasına ilişkin olarak, Tedbirler Yönetmeliği; risk bazlı yaklaşımla izleme ve kontrol mekanizmalarına ilişkin düzenlemeler ise Uyum Yönetmeliği'nde yer almaktadır.

Ayrıca 5549 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine göre; yükümlüler, kendi tasarruf alanlarında gerçekleştirilen işlemler açısından işlem öncesi işlemi gerçekleştiren ve adına işlem yapılan kişilere ilişkin kimlik tespiti yapmak mecburiyetindedirler. Bahse konu yasal düzenlemenin verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan Tedbirler Yönetmeliği'nin Üçüncü Bölümünde "Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar" düzenlenmiştir (MASAK, 2016m).

İlgili yönetmeliğin 5'inci maddesine göre; yükümlüler, sürekli iş ilişkisinde, şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda, daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin kimlik tespiti yapmak zorundadır. Bununla birlikte yükümlüler, işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmi bin (20.000,00) TL veya üzerinde olduğunda, elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı iki bin (2.000,00) TL veya üzerinde olduğunda da müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorundadır (Başbakanlık Mevzuat, 2016b).

3.2.1.2. Şüpheli İşlem Bildirimi

"Şüpheli" kelime olarak hakkında kesin hüküm verilemeyen durumu ifade eder. Şüpheli işlem bildirimini ise; karapara aklama ile mücadelede yükümlü olanların gerçekleştirdikleri işlemlerde karapara aklanmasına ilişkin bir işlem olup

olmadığı hususunda yetkili kuruma (MASAK'a) yapılması gereken bildirimini ifade eder (Taşdelen, 2003:184).

Şüpheli işlem bildiriminde bulunabilmek için finans işlemine konu olan fonun suçtan elde edildiği yönünde şüphe duyulması gerekir. Şüpheli işlem bildirimine konu olan fonlar suç geliri olduğu düşünülen fonlardır. Ancak, bu yönde şüpheye düşülen fonların suç geliri olarak kabul edilip edilmeyecekleri, hangi suçlardan elde edilen gelirin suç geliri olduğu veya öncül suçların hangi suçlar olduklarına ilişkin düzenlemeler ülke mevzuatlarına göre değişir (Aykın, 2008:34).

Bu konu ile ilgili bizim ülkemizdeki mevzuata bakıldığında; 5549 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi uyarınca yükümlü olan kişilerin kendi tasarruf ve görev alanlarında karşılaştıkları işlemler sırasında bu işlemlerin konusunu oluşturan mal varlıklarının yasalara aykırı yollardan elde edildiğine veya yasalara aykırı bir şekilde kullanılmaya çalışıldığı hususlarında elde edecekleri şüphe edilmesini gerektirir herhangi bir bilgiye ulaşmaları halinde durumdan Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'nı bilgilendirmeleri gerektiğine dair hükümler yer almaktadır.

Şüpheli işlem bildirimini yerine getirecek olanlar, gerçek kişi olduğu takdirde yükümlünün bizzat kendisi, tüzel kişi olduğu takdirde ise yükümlünün kanuni temsilcileri olacaktır. Tüzel kişiliği bulunmayanlarda, bu kurumların yöneticileri veya yöneticiler tarafından yetkili kılınan kişiler ile uyum görevlisi atanan yükümlüler açısından da atanan görevliler tarafından söz konusu bildirim yükümlülüğü yerine getirilir (MASAK, 2016l).

Ayrıca 5549 sayılı Kanun'un 4'üncü ve 10'uncu maddeleri ile Yönetmeliğin 29'uncü maddesi gizlilik ve bildirimde bulunanların korunması hususlarını düzenlemiş olup, Kanun'un 4/2 maddesi ve Yönetmeliğin 29/1 maddesine göre; yükümlülerin MASAK'a şüpheli işlem bildiriminde bulduklarına veya bulunacaklarına dair, denetim elemanlarına ve yargılama sırasında mahkemelere verilenler hariç olmak üzere hiç kimseye bilgi veremeyecekleri, 5549 sayılı Kanun'un 10/1 maddesi ve Yönetmeliğin 29/4 maddesi ise şüpheli işlem yükümlülüğünü yerine getiren gerçek veya tüzel kişiler ile bunların uyum görevlileri, yükümlülerin kanuni temsilcisi, yöneticisi ve çalışanları herhangi bir şekilde sorumlu tutulamayacakları hususlarını düzenlemiştir (MASAK, 2014:8-52).

MASAK'ın 13 sıra no.lu Tebliği'nin 8/1 maddesi ile yükümlülerin suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanında araç olarak kullanılmaları riskine karşı ortak bir tutum, anlayış ve işbirliği içinde olmalarının sağlanması ve şüpheli işlemlerin tespitinde yükümlülere yardımcı olunması amacıyla MASAK tarafından şüpheli işlem tiplerinin belirleneceği belirtilmiştir. Ayrıca aynı madde uyarınca tüm yükümlü gruplarına yönelik olarak genel mahiyette ve terörün finansmanı ile bağlantılı şüpheli işlem tiplerinin yanı sıra yükümlülerin faaliyet alanları dikkate alınarak bazı yükümlü grupları için sektörel mahiyette şüpheli işlem tiplerinin de belirlenebileceği ve belirlenen bu şüpheli işlem tiplerinin yine MASAK tarafından yayımlanan şüpheli işlem bildirim rehberlerinde yer alacağı vurgulanmıştır (R.G., 2016b).

3.2.1.3. Nakit İşlem Bildirimi (Devamlı Bilgi Verme)

Nakit işlem bildirimleri bankalar, finans sektöründeki diğer kuruluşlar ve bazı meslek grupları için getirilen ve belli bir limitin üzerinde kalan nakit işlemlerin bildirilmesini zorunlu kılan bir yükümlülüktür (Değirmenci, 2007:245). Nakit işlem bildirim yükümlülüğü ile müşteri kimlik tespiti yükümlülüğü birbirlerinden farklı kavramlardır. Nakit işlem bildiriminde, belirlenen miktarın üzerinde işlem yapan yükümlü kimlik tespiti yapmanın yanı sıra, merkezi mali istihbarat birimine işlemi bildirmekle de yükümlüdür. Öte yandan, bu yükümlülüğe tabi kurum ya da kişiler için bildirim her hangi bir istisnası yoktur. Bu yükümlülük şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünde olduğu gibi takdire ve şüpheye bağlı bir yükümlülük değildir. Dolayısıyla konuya ilişkin bir düzenlemeyle belirlenen parasal limitin üzerinde gerçekleştirilen her işlemin mali istihbarat birimine bildirilmesi gerekmektedir (Dülger, 2010:114).

5549 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine göre; Bakanlık tarafından tespit edilecek meblağın üzerinde bankacılık işlemi gerçekleştirilmesi halinde banka tarafından yapılan işlemle ilgili MASAK'a bilgi aktarımı yapılması mecburi hale getirilmiştir. Anılan madde uyarınca; hangi işlem türlerinin sürekli bilgi verme kapsamında olacağı, verilecek bilgilerle ilgili süre ve şekil şartları, belirlenen kapsam dışında kalacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenecektir (Erol, 2011:53).

Maliye Bakanlığı, yukarıda bahsi geçen yetki kapsamında nakit işlem bildirimindeki tutarı 01.08.2003 tarihinden itibaren 10.000 Türk Lirası (320 sıra no.lu VUK Genel Tebliği), 01.05.2004 tarihinden itibaren ise 8.000 Türk Lirası (332 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği) olarak belirlemiştir. Maliye Bakanlığı, 24 Aralık 2015 tarih ve 29572 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 459 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile tahsilat ve ödemelerin tevsik zorunluluğuna ilişkin olarak hali hazırdaki 8.000 TL’lik sınırı, 2016 yılından geçerli olmak üzere 7.000 TL’ye indirmiştir (GİB, 2019b).

3.2.1.4. Uyum Programı ve Uyum Görevlisi Atanması

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında; kanunun amacına uygun olarak eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması ve bu Kanun’la getirilen yükümlülüklerle uyumun kısa sürede sağlanması amacıyla, gerekli yetkilere sahip idari düzeyde görevli atanması da dahil olmak üzere, gereken tedbirlerin alınması konusunda, işletmelerin kapasiteleri de dikkate alarak yükümlülükleri ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Bu doğrultuda Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmelik”, 16 Eylül 2008 tarihli ve 26999 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bahse konu yönetmelik ile yükümlülerden kısaca; suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik olarak bir uyum programı oluşturmaları istenmektedir. Bu kapsamda; yükümlüler tarafından oluşturulacak kurum politikasıyla birlikte risk yönetimi faaliyetlerinin yürütülmesi, izleme ve kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi, uyum görevlisi atanması ve uyum birimi oluşturulması, eğitim ve iç denetim faaliyetlerinin yürütülmesi de istenilmektedir.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmelik, uyum görevlisi atanmasına ilişkin usul ve esasları da belirlemiştir. Buna göre; bankalar, sermaye piyasası aracı kurumları, sigorta ve emeklilik şirketleri, posta ve telgraf teşkilatı genel müdürlüğü (bankacılık faaliyetiyle sınırlı olmak üzere), bankalar dışında

banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar, kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler, ödünç para verme işleri hakkındaki mevzuat kapsamındaki finansman ve faktoring şirketleri, reasürans şirketleri, finansal kiralama şirketleri ve sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde takas ve saklama hizmeti veren kuruluşlar, vadeli işlemler aracılık şirketleri uyum görevlisi atamakla yükümlü duruma gelmiştir. 18/03/2016 tarihinde 29657 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren değişikliğe göre ise ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları ile portföy yönetim şirketleri ve kargo şirketleri de Yönetmeliğin 29’uncu maddesi uyarınca münhasıran uyum görevlisi atamak zorunda olan yükümlüler arasına alınmıştır (MASAK, 2016m).

3.2.2. Vergisel Açıdan Alınması Gereken Tedbirler

Karapara aklama ile mücadele kapsamında ekonomik sistem içerisindeki paranın kayıt altında tutulabilmesi açısından alınması gereken tedbirler arasında sıkı bir vergi denetimi ve her ne kadar ülkemizde uygulaması bulunmamakta ise de bir öneri olarak vergi polisi uygulaması gösterilebilir.

3.2.2.1. Vergi Denetimi

Vergi denetimi; vergi kanunları ile vergiye tabi kılınan mükellef ve işlemlerin, vergi sisteminde yer alan ilke ve kurallara uygun hareket edip etmediklerini tespit etmeye yönelik vergi idaresi tarafından gerçekleştirilen işlemlerin tümü olarak tanımlanabilir (Oral vd., 2015:127).

Denetim, vergi sistemi açısından en önemli unsurlardan biridir. Vergisini doğru ve düzenli bir şekilde ödeyerek üzerine düşen yükümlülüğü yerine getiren mükellef ile bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen arasında ortaya çıkacak olan eşitsizliğin giderilmesi denetim ile mümkün olabilir. Haksız rekabet durumunun önüne geçilebilmesi ve vergi adaletinin sağlanması bakımından vergi denetimi hayati bir önem taşımaktadır (Şanver ve Oktar, 2013:4-5).

Vergi denetiminin hukuk sistemimizde nasıl ele alındığını inceleyecek olursak; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun (VUK) Yoklama ve İnceleme başlıklı Yedinci Kısmında, yoklama, inceleme, arama ve bilgi toplama olmak üzere dört bölümden oluştuğu görülmektedir.

Yoklama; 231 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 127'inci maddesinde "mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmek" olarak, tanımlanmıştır. 128'inci maddede ise yoklama işleminin kimler tarafından yerine getirileceği sayılmış, yoklamanın; vergi dairesi müdürleri, yoklama memurları, yetkili makamlar tarafından yoklama işi ile görevlendirilenler, vergi incelenmesine yetkili olanlar ve gelir uzmanları tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Yoklama işleminin ilgilisine haber verilmeden ve her zaman yapılabileceği hususu ise 130'uncu maddede düzenlenmiştir.

İkinci denetim şekli ise vergi incelemesidir. Vergi incelemesi; Vergi Usul Kanunu'nun 134'üncü maddesinde "ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak tespit etmek ve sağlamak" olarak tanımlanmıştır. Vergi incelemesinin Vergi Müfettişleri, Vergi Müfettiş Yardımcıları, ilin en büyük mal memuru veya vergi dairesi müdürleri tarafından yapılacağı, Gelir İdaresi Başkanlığının merkez ve taşra teşkilatında müdür kadrolarında görev yapanlar her hal ve takdirde vergi inceleme yetkisini haiz oldukları Vergi Usul Kanunu'nun 135'inci maddesinde belirtilmiştir.

Üçüncü denetim şekli olan Arama; Vergi Usul Kanunu'nun 142'inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre aramanın yapılabilmesi için bir mükellefin vergi kaçırdığına delalet eden emareler bulunması gerekir, ayrıca bu konuda yetkili sulh ceza yargıcının da karar vermiş olması gerekir.

Son denetim yöntemi ise Vergi Usul Kanunu'nun 148'inci maddesinde düzenlenmiş bulunan Bilgi Toplama'dır. Buna göre; kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişiler, Maliye Bakanlığının veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecburdurlar. Ancak aynı yasanın 151'inci maddesi gereğince; Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi, muhaberele hakkında tutmaya mecbur olduğu mahremiyet bilgilerini vermekten imtina edebilir. Ayrıca bazı meslek grupları için de bu ayırksı durum söz konusu olabilir. Örneğin; hekimlerden, diş hekimlerinden, dişçilerden, ebelerden ve sağlık memurlarından hastaların hastalıklarının neler olduklarına dair bilgiler ile avukatlardan ve dava vekillerinden kendilerine tevdi olunan işler veya görevleri dolayısıyla bilgi sahibi oldukları durumların bildirilmesi istenemez (GİB, 2019a).

Son olarak; Vergi Usul Kanunu'nun 152'inci maddesinde bir istihbarat arşivi oluşturulması hususu düzenlenmiştir. Şüphesiz ki bu arşiv, yapılacak olan denetimlerin daha etkili bir şekilde yapılması yönünde katkı sağlayacaktır. Bu sayede denetim yapan personele sağlıklı bilgi akışı sağlanacak, idarenin mükellefler üzerindeki kontrol gücü de artmış olacaktır (Oral vd., 2015:128).

3.2.2.2. Vergi Polisi

Ülkemizde uygulaması bulunmayan vergi polis müessesesi, Fransa'da 2009 yılında Bütçe Kanununda öngörülmüş, Fransız Danıştay'ının 2010 tarihli kararnameleleri ile düzenlenmiştir. Bu müessese, İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan merkezi adli polis teşkilatına bağlı Mali ve Vergi Ulusal Araştırma Birimi adı altında yer almıştır.

Vergi Polisi uygulamasıyla, vergi kaçakçılığı suretiyle, verginin kayıt dışına çıkarılması ve karaparanın aklanması gerçekleştirilmeden önce önlenmesi, uluslararası alanda ülkeler arasında özellikle bilgi değişimi ve haberleşme alanında iş birliği yapılması amaçlanmaktadır. Vergi Polisi uygulamasında vergi memurlarına; yalnızca defter ve belgeler ile sınırlı olmayan her türlü unsuru delil olarak tespit edebilme, bir adli polis gibi arama, el koyma gibi adli yetkiler tanınmıştır (Çakar ve Saraçoğlu, 2014:53-60).

3.2.3. Kurumsal Açıdan Alınan Tedbirler

Karapara aklama ile mücadele kapsamında kurumsal açıdan alınması gereken tedbirler kapsamında devlet teşkilatı içerisinde yer alan kurumların oynadıkları önemli roller bulunmaktadır.

3.2.3.1. Karapara Aklama İle Mücadelede Ulusal Mali İstihbarat Birimi

Karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele için en önemli müesseselerden birisi de Mali istihbarat birimleridir. Mali istihbarat birimlerinin gerçekten de bu anlamda önemli fonksiyonları bulunmaktadır. Bu konudaki en önemli uluslar arası kuruluş olan Mali Eylem Görev Gücü (FATF) 29. tavsiyesinde; ülkelerden şüpheli işlem bildirimlerini alan, analiz eden ve ilgili birimlere dağıtan ulusal merkezi bir makam oluşturmalarının önemine vurgu yapmıştır. Ülkemizde ise; "Mali İstihbarat Birimi" (Financial Intelligence Unit- FIU) olarak kurulan

MASAK, temel istihbarat fonksiyonlarının yanı sıra düzenleyici, denetleyici ve eğitici bir kurum olarak faaliyet göstermektedir (MASAK, 2015b:10).

3.2.3.1.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)

Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un 19/11/1996 tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra 17/02/1997 tarihinde kurulmuştur. Bu kuruluşun hayata geçmesiyle birlikte Türkiye, karaparanın aklanmasıyla mücadele eden ülkeler arasındaki yerini almıştır.

MASAK, doğrudan Maliye Bakanına bağlı olarak çalışan idari nitelikte bir kurum olup, görev ve yetkileri ilk olarak 4208 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Daha sonradan yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 19'uncu maddesi uyarınca MASAK'ın görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. MASAK'ın görev ve yetkileri arasında; suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi amacıyla politikalar ve uygulama stratejileri hazırlamak, karaparanın aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmek, 5549 sayılı Kanun kapsamına giren işlemler ile ilgili olarak, araştırma ve inceleme yapmak veya yaptırmak gösterilebilir. Ayrıca MASAK tarafından yapılan araştırma ve inceleme sonucunda aklama suçunun işlendiği hususunda olguların varlığının tespit etmesi halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılmak üzere Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak zorundadır.

MASAK'ın Cumhuriyet savcıları tarafından kendilerine iletilen olayları incelemek ve aklama suçunun ortaya çıkarılmasına ilişkin istemleri yerine getirmek de görevleri arasında bulunmaktadır. MASAK'ın uluslararası iş birliği anlamında da yerine getirmesi gereken görevleri bulunmaktadır. Bu kapsamda; görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütmek, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak ile yabancı ülkelerdeki eşit kurumlarla bilgi ve belge değişiminde bulunmak ve bu amaçla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak yer alır (MASAK, 2015b:8-10).

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesiyle birlikte MASAK birleştirilen Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde yer alarak, Bakana bağlı olarak faaliyetlerine devam etmektedir (HMB, 2019).

3.2.3.1.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK)

Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu; karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda diğer kurum ve kuruluşlar ile MASAK arasında bu konuyla ilgili yürütülen faaliyetler ile ilgili olarak koordinasyonu sağlamak, uygulamaya ilişkin politikaları tespit etmek, mevzuat düzenleme ve tekliflerini değerlendirmek üzere kurulmuş bir kurumdur (Değirmenci, 2007:283).

Kurul üyeleri; Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı başkanlığında, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkan Yardımcısı, Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürü, Vergi Denetim Kurulu Başkanı, Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanı, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, Dışişleri Bakanlığı Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürü, Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı ve Emniyet Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısından oluşur (HMB, 2019).

Kurulun geniş tabanlı olan bu yapısına bakıldığında, karaparanın aklanmasının önlenmesi ile ilgili alınması gereken önlemlerin tespit edilebilmesi için kurumlar arası koordinasyonun ne denli önemli ve gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

3.2.3.2. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

Sermaye Piyasası Kurulu'nun kuruluşu, 1981 yılında yürürlüğe giren 2499 sayılı kanuna dayanmaktadır. Söz konusu kanunda kurulun amacı; tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak ve sermaye piyasasının güven, şeffaflık ve istikrar içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını düzenlemek ve denetlemek olarak belirtilmiştir.

Ancak değişen zaman ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar nedeniyle 2499 sayılı kanun, 06/12/2012 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile mülga edilmiştir. Yeni çıkan kanunda; kurulun görev, yetki ve

sorumlulukları yeniden ele alınmıştır. Buna göre; sermaye piyasalarının ve kurumlarının işleyiş kurallarını belirlemek, piyasadan fon kullanan şirketlerin belli kurallara uygun olarak en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak, sermaye piyasasına yatırım yapan tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarını korumak, piyasaların adil ve etkin çalışmasını sağlamak, kurulun görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. İlgili kanunla kendisine verilen görev ve yetikleri kullanma bakımından bağımsız olan SPK'nın merkezi ise İstanbul'da bulunmaktadır (SPK, 2016).

Kurulun, ulusal veya uluslararası yasal düzenlemelerin gereklerinin yerine getirilmesi amacıyla diğer finansal düzenleyici ve denetleyici kurumlarla ve yabancı sermaye piyasalarıyla yapacağı her türlü iş birliği, finansal sistemin güvenliği açısından son derece önemlidir. Bununla birlikte; karaparanın borsa işlemleri yoluyla aklanmasının önüne geçebilmenin en etkili yöntemlerinden birisi; Sermaye Piyasası Kurulu'nun, halka açık şirketler ve borsa ve öz düzenleyici kuruluşların bilgi sistemlerinde yapacağı sıkı denetim olacaktır. Etkili iş birliği ve sıkı denetim, karaparanın finans sektöründeki dolaşımının tespit edilmesi ve engellenmesi açısından son derece önemlidir.

3.2.3.3. Vergi Denetleme Kurulu (VDK)

Karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda ele alınması gereken bir diğer ulusal kurum ise Vergi Denetleme Kuruludur. Vergi Denetleme Kurulu'nun kuruluşu, 14/12/1983 tarihli 178 sayılı Maliye Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve bu kararnamede değişiklik öngören 10/07/2011 tarihli 646 sayılı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı'nın Kurulması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'ye dayanmaktadır. Kurulun amaçları arasında güncel ve çağdaş denetim teknikleri kullanarak, risk merkezli vergi incelemeleri yapmak, vergi kayıp ve kaçığına neden olan kayıt dışı ekonomiyi en aza indirmek, vergi mükelleflerinin gönüllü beyan uyumunu artırmak ve maliye politikalarının oluşturulmasına yönelik hazırlanacak yasal düzenlemeler için katkıda bulunmak, gösterilebilir.

Kurulun görev yetkileri ise; vergi mevzuatı kapsamında vergi incelemeleri yapmak, toplanacak bilgi ve istatistiki veriler aracılığıyla vergi mükelleflerinin

faaliyetlerini gruplara ayırarak sektörel bazda etkili ve ayrıntılı analizler yapmak, etmek, vergi inceleme ve denetimleri ile raporlamaya ilişkin standart, ilke, yöntem ve teknikleri geliştirmek, inceleme ve denetim rehberleri hazırlamak, vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların uyacakları etik kuralları belirlemek, vergi kaçırma ve vergiden kaçınma alanındaki gelişmeler ile bunların ortaya çıkarılması ve önlenmesine yönelik yöntemler konusunda araştırmalar yapmak, olarak sayılabilir (VDK, 2016).

Vergi denetiminin layığıyla yapıldığı ülkelerde karaparanın ulaşacağı sınırlar denetimin zayıf olduğu ülkelere oranla daha dar olacaktır. İşte bu nedenle denetimin etkili ve yerinde yapılmasını sağlayacak kurum olarak VDK, hem ülke ekonomisini haksız rekabet ortamından uzaklaştırması hem de karaparanın ülke içerisinde rahatça dolaşmasına engel olması açısından önemli bir devlet kuruluşu olarak karapara aklama ile mücadele sistemi içerisinde yerini alacaktır.

3.2.3.4. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)

Merkez Bankası 11/06/1930 tarihinde bir anonim şirket olarak kurulmuştur. Merkez Bankası'nın görevleri arasında; para ve kur politikalarını düzenlemek, banknot dolaşımını sağlamak ve fiyat istikrarını sağlamak yer almaktadır. Ayrıca, ekonomik sistemde devamlılığın sağlanması, para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirler alınması da Banka'nın diğer görevleri arasında sayılabilir (TCMB, 2019)

Birçok ülkede, mali sistemin denetimi Merkez Bankaları aracılığıyla yapılmaya çalışılmaktadır. Karaparanın aklanmasıyla mücadele anlamında Merkez Bankalarının bu denetim yetkilerini etkili bir şekilde kullanmaları son derece önemlidir. Ancak her ülkedeki mücadele politikaları her zaman aynı düzeyde olmayabilmektedir. Bazı ülkelerdeki Merkez Bankaları, aklama ile mücadelede tam yetkiliyken, bazı ülkelerde yer alan merkez bankaları sınırlı anlamda yetkilere sahip veya suç gelirleriyle mücadelede özel bir görev ve yetkisi bulunmayabilir.

Ülkemizdeki duruma bakacak olursak; karaparanın aklamanın önlenmesine ilişkin 4208 sayılı Kanun'un hazırlık çalışmalarında aktif bir rol almak ve bir banka olarak mevzuata tabi olmakla beraber, karaparayla mücadelede Merkez Bankamız özel bir görev ve yetkiyle donatılmamıştır. Mevzuat doğrultusunda banka sadece,

MASAK tarafından istenecek bilgi ve belgeleri vermekle yükümlü bir kurum olarak sınırlı anlamdadır ve istenildiğinde bilgi vermekle yükümlüdür (Yeşiladalı, 2000:1).

SONUÇ

Yasa dışı faaliyetlerden elde edilen gelir olarak tanımlanan “Karapara” kavramı, ekonominin tarihi kadar eski bir kavramdır. İnsanların topluluk ve toplum olarak bir arada yaşamaya başlamasıyla birlikte ekonomik ilişkiler de doğmuş ve gelişmiştir. Suç kavramı da en az insanlık tarihi kadar eskidir. Suçun maddi menfaat elde etmek için işlenmeye başlamasıyla birlikte suç geliri de dünyaya gelmiş olmaktadır. İşte karapara kavramı bu nedenle suçtan elde edilen gelir olarak kabul edilmiştir.

Maddi menfaat elde etmek amacıyla suç işleyen kişilerin elde etmiş olduğu geliri saklamaya çalışmaları suçun yasal yaptırımlarından kurtulmaya çalışmaları kapsamında kalan amaca yönelik doğal bir eylemdir. Bu nedenle işlenen suçtan elde edilen gelirin yasal yollardan elde edilmiş gibi gösterilmek için sergilenen eylemler “aklama” olarak tanımlanmıştır.

Ekonomik ilişkilerin çeşitliliği ve değişkenliği doğrultusunda aklama eylemi de çeşitlilik ve değişkenlik göstermiştir ve göstermektedir. Karaparanın aklanmaya çalışması kirli çamaşırların bir makineye atılarak temizlenmesine benzetilerek; ilk aşama yerleştirme, ikincisi ayrıştırma ve son olarak da çamaşırın makineden çıkarılarak yeniden bir araya getirilmesi yani bütünleştirme olarak belirtilmiştir.

Karapara aklamada tek bir yöntem kullanılmasından söz edilemez. Aklama işlemi; paranın bulunduğu ülkenin sınırlarından fiziki olarak dışarıya çıkarılması, parçalara bölünerek yasal sınır içerisinde kalacak şekilde birçok kişi tarafından bankaya yatırılmak suretiyle işlem yapılması (şirinler) şeklinde olabileceği gibi hayali şirketler kurularak, kıyı bankacılığı veya vergi cenneti olarak tabir edilen yerlerde yatırım yapılmasıyla, kumarhaneler eliyle, döviz büroları ve internet aracılığıyla da gerçekleştirilebilir.

Karaparanın aklanmasıyla mücadelede yukarıda sayılan yöntem ve metotlara karşı ülkelerin alacakları önlemler büyük önem taşımakla birlikte gerek yöntemlerin boyutu gerekse yöntemlerin çeşitliliği dikkate alındığında bu kesinlikle tek başına yeterli olmayacaktır. Bu nedenle ülkelerin diğer ülkelerle iş birliği

içerisinde almaları gereken bir takım önlemler uluslararası iş birliğinin yapılması zorunluluğunu doğurmuştur. Bu zorunluluk beraberinde karaparanın aklanmasıyla mücadelede uluslararası sözleşmelerin ve anlaşmaların doğmasına neden olmuştur.

Bu sözleşmeler ve anlaşmalar, siyasi ve politik örgütler ve oluşumların yanında bazı uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla oluşturulmuş ve hayata geçirilmiştir. Bu uluslararası oluşumların başında Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği uluslararası kuruluşların başında ise; Mali Eylem Mücadele Grubu (FATF), İnterpol, Egmont Grubu, Basel Komitesi, Amerikan Devletleri Örgütü ve Karayipler Mali Eylem Grubu yer almaktadır.

Avrupa Konseyi bünyesinde gerçekleşen uluslararası sözleşme ve düzenlemeler sırasıyla; Bakanlar Komitesi'nin 1980 tarihli Tavsiye Kararı, Strasburg Sözleşmesi ve 2005 tarihli Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve Terörizmin Finansmanı isimli sözleşmelerdir. Birleşmiş Milletler bünyesinde gerçekleştirilen uluslararası sözleşmeler ve düzenlemelere örnek olarak ise Viyana Sözleşmesi, New York ve Palermo Sözleşmeleri ile 2003 tarihli Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmeleri verilebilir.

Bu sözleşmelerden en önemlilerinden birisi karaparanın aklanmasıyla mücadelede ilk Uluslararası belge olma özelliğini taşıyan Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen 1980 tarihli Tavsiye Kararı olmuştur. Karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik olarak finans sistemine ilişkin birtakım tedbirlerin getirildiği tavsiye kararında konseye üye olan ülkelerin kendi finans yapılarında birtakım mecburi değişikliklerin yapılması tavsiye edilmiştir.

Avrupa Konseyinin bu sözleşmeden sonra ikinci olarak imzaya açtığı sözleşme ise 1990 tarihli Strasburg Sözleşmesi olup, sözleşmenin en önemli özelliği ise karapara aklamanın konusunu oluşturan öncül suçun sadece uyuşturucu madde ticaretinden elde edilen suçlarla sınırlı kalmayarak önemli ve nitelikli suçların da öncül suç olarak kabul edilmesi gerektiği vurgusunun yapılması olmuştur. Ayrıca sözleşmede nitelikli ve ağır suçlarla uluslararası anlamda mücadele edebilmenin etkili yöntemleri arasında bu suçlardan elde edilecek gelirden faillerin mahrum bırakılması da sayılmıştır.

Tüm dünyada artan terör eylemlerinin getirdiği olumsuz etkilerin bir sonucu olarak Avrupa Konseyinin 3. olarak imzaya açtığı sözleşme ise 2005 tarihli Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi olmuştur. Sözleşme karaparanın aklanması ve terörün finansmanını aynı anda düzenleyen ilk uluslararası belge olma özelliğini taşımaktadır. Sözleşmede; taraf devletlerin aklama ve terörizmin finansmanına yönelik şüpheli işlem bildirimleri ile kendi ülkelerinin yasaları uyarınca bildirimde bulunmaları gerekli mali bilgileri toplamak, analiz etmek ve bunların sonuçlarını ilgili birimlere yollamakla görevli FIU (Financial Intelligence Unit) yani Mali İstihbarat Birimi kurmaları ve bu birimlere yasal destek verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Birleşmiş Milletler bünyesinde imzaya açılan, karapara terimi sözleşmede geçmese de uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele anlamındaki ilk sözleşme 1988 tarihli Viyana Sözleşmesi olup, sözleşme hükümlerine göre; uyuşturucu madde kaçakçılığı sonucu elde edilen suç gelirin aklanması da suç olarak kabul edilerek cezai müeyyide altına alınması ve aklama suçu açısından öncül suç olarak kabul edilmesi kararlaştırılmıştır.

Birleşmiş Milletler tarafından terörizmin finansmanını önlemek adına 2000 yılında imzaya açılan New York Sözleşmesi, kaynağının yasal niteliğine bakılmaksızın terörün finansmanında kullanılan veya kullanılma ihtimali bulunan herhangi bir mal varlığının olması halinde tüm bu mal varlıklarına ve kazançlara dair el koyma ve müsadere hükümlerini içermesi bakımından önemlidir.

Birleşmiş Milletlerin Karaparanın aklanmasının önlenmesi anlamında en etkili çalışması ise Palermo Sözleşmesi olarak da bilinen ve 2000 yılında imzaya açılan Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi'dir. Sözleşme ile önceki düzenlemeler de dikkate alınarak taraf devletler açısından birtakım ek yükümlülükler getirilmiştir. Bunlardan en önemlisi karapara aklama suçunda, suçtan elde edilen gelirin tüm nitelikli ve ağır suçları da kapsayacak şekilde genişletilmesi olmuştur. Ayrıca sözleşmede sınırı aşan organize suç örgütleriyle

daha etkin mücadele anlamında taraf devletlerin sıkı bir iş birliği yapmaları gerekliliği vurgulanmıştır.

Birleşmiş Milletler'in son olarak 2003 yılında yapmış olduğu Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesinde ise; yolsuzlukla etkin mücadele için taraf devletlerin neler yapması gerektiği konuları düzenlenerek, suçtan elde edilen gelirin tespiti, yolsuzluğa konu mal varlığının geri alınması ve iadesi konularında iş birliği yapılmasına dair hükümlere yer verilmiştir.

Avrupa Birliği tarafından ortaya konulan uluslararası düzenlemeler ise, 1991, 2001 ve 2005 tarihli direktiflerdir.1991/308/EEC Sayılı Direktif ile üye devletlerarasında karaparanın aklanmasını önlemek adına bu tür eylemlerde bulunanların tespiti, takibi ve yakalanmalarını sağlamak adına tam bir iş birliği yapılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca Direktif ile finans sistemi içerisinde yer alan özel ve kamu kurumlarına karaparanın aklanmasının önlemesi için bir takım yükümlülükler getirilmiş olup; müşteri kimliğinin tespiti, işlemlere dair arşivlerin en az beş yıl süreyle saklanması, şüpheli görülen işlemlerin bildirim, iç denetimin sağlanması, yetkili makamlara yardımcı olunması ve eğitim programlarının gerçekleştirilmesi, bahse konu yükümlülükler arasında yer almaktadır.2001/97 Sayılı Direktif ile önceki direktifin kapsamı genişletilmiş ve öncül suçların yalnızca uyuşturucu madde ticareti suçları ile sınırlı olmaması gerektiği hususu ile taraf devletlerin örgütlü suçlarla ve kaçakçılık yoluyla elde edilen suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelenin zorunlu olduğu hususlarına yer verilmiştir.

Avrupa Birliği tarafından 2005 yılında terörizmin finansmanı önceki Direktif kapsamına alınarak "Mali Sistemin Kara Paranın Aklanması ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanımının Önlenmesi Hakkında 26 Ekim 2005 tarih ve 2005/60/EC Sayılı Direktif" kabul edilmiştir. 2005 tarihli Direktif ile 1991 tarihli Direktif yürürlükten tamamen kaldırılarak taraf devletler mali sistemin kara para aklamalarının yanı sıra terörizmin finansmanı amacıyla da kullanımının önlenmesi yükümlülüğü altına girmişlerdir.

Karaparanın aklanmasının önlenmesi için uluslararası anlaşma ve sözleşmelerin yanı sıra kurulan bölgesel birlikler ve uluslararası kuruluşlar da yer

almaktadır. İşte bu kuruluşlar arasında en önemlisi 1989 yılında Fransa'nın Paris şehrinde oluşturulan Mali Eylem Görev Grubu (Financial Action Task Force-FATF)'dur. Kuruluş amacını karaparanın aklanmasını ve terörizmin finansmanını önlemek olarak ortaya koymuştur. FATF 'ın amaçları doğrultusunda yayımlanmış olduğu 40 Tavsiye kararı bulunmaktadır. Bu tavsiye kararları zaman içinde değişen koşullar gereği 1990, 1996 ve 2003 yıllarında tekrar revize edilmiş ve en son 2012 yılı Şubat ayında en son halini almıştır. Ülkemiz 1991 yılından itibaren kuruluşa üyedir.

Bankacılık Düzenlemeleri ve Gözetim Uygulamaları Komitesi olarak da bilinen Basel Komitesi; 'Onlar Grubu' olarak adlandırılan ülkeler açısından geçerli olacak şekilde 12 Aralık 1988'de bir bildiri yayımlayarak finans kurumları aracılığıyla karaparanın aklanmasının önlenmesi için izlenmesi gereken temel politikaları ve prensipleri belirlemiştir.

22 Karayip ülkesi bir araya gelerek 1990 yılında Karayipler Mali Eylem Mücadele Grubu'nu kurmuştur. FATF'ın 40 tavsiye kararının esas alınması sonucunda "Aruba Tavsiyeleri" adıyla 19 tavsiye kararı kabul edilmiştir. Ayrıca üye ülkeler, 1992 yılında Kingston'da yapılan Jamaika Başkanlık Toplantısı'nda yayımlanan Kingston Bildirge'siyle, FATF Tavsiyeleri, Aruba Tavsiyeleri, Amerika Kıtası Devletler Örgütü (OAS) Model Düzenlemeleri ve 1988 Viyana Sözleşmesi'ni uygulamaya geçirme düşüncelerini paylaşmışlardır.

Ülkemiz ise yukarıda belirtilen sözleşme ve anlaşmalardan; Strasburg Sözleşmesine 27.09.2001, Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesine 28.03.2007, Viyana Sözleşmesine 20.12.1988, New York Sözleşmesine 27.09.2001, Palermo Sözleşmesine 13.12.2000 ve Birleşmiş Milletlerin Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesine ise 18.06.2006 tarihinde imza atarak karaparanın aklanması ve terörün finansmanı konularında uluslararası iş birliğine verdiği önemi ve iradesini göstermiştir.

Ayrıca ülkemiz sadece uluslararası kuruluş ve örgütler tarafından düzenlenen sözleşme ve anlaşmalara imza atmakla yetinmeyerek Almanya,

Yunanistan, İtalya, Slovenya, Bulgaristan, Romanya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Polonya ülkeleriyle konu hakkında ikili anlaşmalar yapmıştır. Uluslararası sözleşmeler ve anlaşmalar ile devletlerin kendi aralarında yaptıkları ikili anlaşmalar çerçevesinde ülke mevzuatlarının bunlara uygun ve yaptırımlar içermesi karaparanın aklanmasıyla mücadelede çok önemli bir yer tutmaktadır.

Bu bağlamda ülke mevzuatımıza bakıldığında; yapılan ilk yasal düzenleme 19.11.1996 tarihinde 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle olmuştur. Anılan yasa uyarınca karapara aklama suçunun oluşabilmesi için öncelikle; 765 sayılı TCK'nın 296'ncı maddesinin ihlal edilmemesi ve aklama fiillerine konu mal veya gelirin 4208 sayılı kanunun 2/a maddesinde tahdidi olarak sayılan bir suçtan elde edilmiş olması ve elde edilen menfaatin de bu suçun bir ürünü olması gerekmektedir. Suç için yasada öngörülen ceza miktarı ise yasanın 7'nci maddesine göre; iki yıldan beş yıla kadar hapis ve aklanan karaparanın bir katı ağır para cezası ve nemaları da dahil olmak üzere karapara kapsamındaki mal ve değerler ile bunlara el konulamaması halinde aynı miktara denk gelen mal varlığının müsaderesi şeklindedir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun 282'nci maddesi ve 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un kontrollü teslimata dair olanlar dışındaki hükümleri ise mülga hale gelmiştir.

5237 Sayılı yeni Türk Ceza Kanunu ile karapara aklama suçu, 4208 sayılı yasada benimsenen sayma sisteminden vazgeçerek, ilgili suçun oluşabilmesi için öncül suç olarak işlenmesi gereken suçun alt sınırının en az altı ay hapis cezasını gerektiren bir suç olması gerektiğini kabul ederek eşik değer sistemini benimsemiştir.

18.10.2006 tarihinde ise 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe girerek; 4208 sayılı yasadaki kaçak olmasından şüphelenilen mal veya fonların zor alımı ve faillerinin yakalanabilmesi amacıyla yetkili organların bilgisi ve denetimi altında yurda giriş ve nakillerini

sağlamaya yönelik uygulamayı düzenleyen kontrollü teslimata ilişkin hükümler dışındaki tüm hükümler mülga edilmiştir.

5549 sayılı yasanın 2/g maddesi “*Aklama Suçu: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 282’nci maddesinde düzenlenen suçtu ifade eder*” şeklinde düzenlenerek Türk Ceza Kanunu’ndaki düzenlemenin esas alınmaya devam edeceği belirtilmiştir. 4208 sayılı yasanın aksine terörün finansmanının önlenmesi hususunda da 5549 sayılı yasa düzenleme yapılarak bu konudaki eksiklik de anılan yasayla giderilmiştir.

Karaparanın aklanmasının engellenmesi hususunda uluslararası sözleşmeler ve ülkelerin kendi mevzuatlarında yapılacak düzenlemelerin yanı sıra alınması gereken başka tedbirler de bulunmaktadır. Buna göre; finansal açıdan alınması gereken tedbirler arasında müşterinin tanınması yani işlemi yapan kişinin gerçek kimliğinin bilinmesi, şüpheli sayılan işlemlerin gerekli kurumlara bildirim, devamlı bilgi verme olarak da adlandırılan nakit işlem bildirim, finansal kuruluşlarda yer alan çalışanların eğitimi ve uyumu konularında programla ve politikalar belirleme olarak sayılabilir. Ayrıca ülkelerin vergi denetimlerini de sıkı bir şekilde yapmaları karaparanın mali sistem içerisinde dolaşmasını engelleyecek tedbirler arasında yerini alacaktır.

Kurumsal açıdan alınması gereken tedbirler bakımından ise; ülkede mali sistemin işleyişi ve denetimi ile ilgili kurumların tam bir iş birliği içerisinde etkin bir denetim ve öngörüyle çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele için hayati önem taşıyan bu kurumların başında ülkemizin Mali istihbarat birimi olan MASAK gelmekte, onu ise diğer kurum ve kuruluşlar ile MASAK arasında bu konuyla ilgili yürütülen faaliyetler ile ilgili olarak koordinasyonu sağlamak, uygulamaya ilişkin politikaları tespit etmek, mevzuat düzenleme ve tekliflerini değerlendirmek üzere kurulmuş olan Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu gelmektedir.

Ayrıca tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak ve sermaye piyasasının güven, şeffaflık ve istikrar içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak

ve yararlarının korunmasını düzenlemek ve denetlemekle görevli Sermaye Piyasası Kurulu, ülkedeki vergi denetimi ve politikalarını belirlemekle görevli Vergi Denetleme Kurulu ve ülkenin para politikasına yön veren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın da çalışmaları ve mevcudiyetleri aynı oranda önem taşımaktadır.

Her ne kadar ülkemizde uygulaması bulunmasa da Vergi Polisi kurumunun yapılandırılması ve fiilen uygulamaya konulması Fransa örneğinde de görüldüğü üzere özellikle arama ve el koyma faaliyetleri noktasında yetki ve sorumluluklarının bulunması halinde vergisel denetim açısından daha hızlı karar ve sonuç alınacağı açıktır. Bu nedenle Vergi Polisi kurumunun daha yakından incelenerek ülkemizde de faaliyete geçmesi için ciddi çalışmalar yapılması karaparanın aklanmasının önlenmesi noktasında atılacak önemli adımlar arasında yerini almalıdır.

Ayrıca ülkemizin imza koyduğu ikili anlaşmaların sayısı artırılmalı, özellikle ticari ilişkilerimizin yoğun olduğu Rusya ve diğer sınır komşularımızla karaparanın önlenmesi noktasında ikili anlaşmaların yapılması için bir girişimlerde bulunulmalıdır. Karaparanın aklanmasının önlenmesi noktasında en caydırıcı unsurlardan birisi de; bu konuda mevzuatımızdaki ceza miktarının artırılması cihetine gidilmesi olacaktır. Bununla birlikte bu suçtan alınacak cezanın infazının da ağırlaştırılması hukuki yönden alınabilecek bir başka tedbir olacaktır.

Sonuç olarak devletlerin varlığını refah içerisinde sürdürebilmelerinin yolu kendi ekonomik ve hukuk sistemlerinin sağlam ve güvenilir olmasından geçmektedir. İşlenen suçlardan elde edilen gelir yani karapara işte bu güvenliği tehdit eden bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Karapara aklayıcılarının geliştirdikleri yöntemlere karşı devletler de mali sistemlerini güçlü kılabilmek adına öncelikle bu konuda belirlenen uluslararası kurallara harfiyen uymalı ve kendi iç mevzuatlarını da bu doğrultuda güncellemeli ve geliştirmelidir. Ayrıca kendi iç yönetimlerinde kuracakları denetleme sistem ve kurumlarını ise etkili kılacak önlemleri ve tedbirleri alarak diğer devletlerle tam bir iş birliği içerisinde hareket etmek zorundadırlar.

KAYNAKÇA

- Akar, Yıldırım (1997); *Karaparanın Aklanması*, SPK, Ankara.
- Arıcan, Ramazan (2010); “*Türkiye’de Başlıca Karapara Aklama Yöntem ve Alanları*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslanoğlu, M. Sipahi (2007); “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Önlenmesi Hakkında Kanunla Yapılan Değişiklikler”, *Vergide Gündem Dergisi*, http://www.vergidegundem.com/tr_TR/publicationPaper?categoryName=Vergide&publicationNumber=1&publicationYear=2007&publicationId=6666579, (Erişim Tarihi: 02.03.2016).
- Atlı, Hatice (2013); “*Suç Gelirlerinin Aklanmasında Bankaların Rolü*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, Süleyman ve Yakup Yılmaz (2007); *Yolsuzluk ve Mali Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Aykın, Hasan ve H. Kevser Sözmen (2009); *Terörün Finansmanı*, MASAK Yayın No:12, Ankara.
- Aykın, Hasan (2008); “Aklama ile Mücadelede Önleyici Tedbirler”, *Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı*, (Der.:SüleymanAydın), Adalet Yayınevi, Ankara, s.3-54.
- Aykın, Hasan (2007); “Aklama Suçu- Öncül Suç İlişkisi”, *Yaklaşım Dergisi*, Sayı:172, s.59 - 66.
- Aykın, Hasan (2007); “Karaparanın Aklanmasıyla Mücadele Konusundaki Temel Uluslararası Metinler ve Oluşumlar”, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, Sayı:25, s.33 - 40.
- Bakıcı, Sedat (2007); *5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Genel Hükümleri*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Başak, Ramazan (1998); *50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi*, TBB, Yayın No:206, İstanbul.
- Başbakanlık Mevzuat (2016a); <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237-20080430.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.03.2016).
- Başbakanlık Mevzuat (2016b); <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=3.5.200713012&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=Su%C3%A7%20Gelirlerinin%20Aklanmas%C4%B1>, (Erişim Tarihi: 01.04.2016).

- Çelik, Kuntay, Selen Işıl Koçağra ve Kadir Güler (2000); *Karapara Aklama*, Masak Yayın No:1, Ankara.
- Değirmenci, Olgun (2007); *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Karapara Aklama Suçu)*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Dış İşleri Bakanlığı (2019a); <http://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-teskilati-ve-turkiye.tr.mfa>, (Erişim Tarihi: 01.04.2019).
- Dış İşleri Bakanlığı (2019b); http://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 03.04.2019).
- Dış İşleri Bakanlığı (2019c); <http://www.mfa.gov.tr/amerikan-devletleri-orgutu.tr.mfa>, (Erişim Tarihi: 07.04.2019).
- Dönmez, Uğur (2010); “*Karapara ve Türkiye’de Karaparanın Aklanması İle Mücadele*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dönmezer, Sulhi ve Sahir Erman (1997); *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt:1*, Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Dönmezer, Sulhi ve Sahir Erman (1999); *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt:2*, Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Dönmezer, Sulhi (1995); *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Duramaz, Selim (2012); “*Türkiye’de Karapara İle Mücadelede Mali Kurumların Rolü*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Dülger, Murat Volkan (2010); “*Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar*”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- EGM, (2019); <https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolutaniyalim>, (Erişim Tarihi: 07.04.2019).
- Eren, Faruk (1968); “*Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin*”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt:25, Sayı:1, 1968, Ankara.
- Ergin, Ergül (2001); *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Ergin, Ergül (2005); *Kara Ekonomi ve Aklama Suçu*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Erol, Eda (2011); “*Suç Gelirlerinin Aklanması Sürecinde Bankacılık Sisteminin Rolü*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- FATF (2016); The Fatf Recommendations, http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf, (Erişim Tarihi: 18.02.2016).
- GİB (2019a); <https://www.gib.gov.tr/gibmevzuat>, (Erişim Tarihi: 03.04.2019).
- GİB (2019b); <https://www.gib.gov.tr/459-sira-nolu-vergi-usul-kanunu-genel-tebliği>, (Erişim Tarihi: 03.04.2019).
- Gökçe, Saygın (2010); *Uluslararası Sözleşmelerle ve Bazı Ülke Düzenlemeleriyle Karşılaştırmalı olarak Suçtan Kaynaklı Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, MASAK Yayın No:18, Ankara.
- Güner, Sedat (2003); *Organize Suç Örgütleri Karapara ve Aklanması*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Hakeri, Hakan (2011); *Ceza Hukuku: Genel Hükümler*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- HMB (2019); <https://www.hmb.gov.tr/aklama-sucu-ulusal-mevzuat>, (Erişim tarihi: 05.05.2019).
- Işık, Hayriye Sönmez (2008); “*Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaçar, Hamza (1999); “Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Amacıyla Yapılan Türkiye'nin Taraf Olduğu Uluslararası Sözleşmeler ve İkili Anlaşmalar”, *Yaklaşım Dergisi*, Cilt:7, Sayı:78, s.79-84.
- Karaduman, Denizhan (2013); “*Türkiye’de Karapara Aklama ile Mücadele Yöntemleri*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karaal, Hasan (2009); *Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Bildirimler*, Masak Yayınları, Yayın No: 15, Ankara.23, Ankara.
- Kaya, Mehmet Ş. (2004); “Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanmasıyla Mücadeleye İlişkin Sözleşme”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı:194, s.22.
- KGM (2016); <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlaşan/2009Yılı/kanmetni/5918ss.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.03.2016).
- Kocasakal, Ümit (2008); “Karapara Aklama ile Mücadelede ve Yeni Türk Ceza Kanununun 282. Maddesinde Düzenlenen Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu”, *Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı*,(Der.:Süleyman Aydın), Adalet Yayınevi, Ankara, s.55-103.
- Kocasakal, Ümit (2000); “*Karapara Aklama Suçu*”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kuban, Oktay (2001); “Karapara Aklama Suçu”, *Adalet Dergisi*, Sayı:7, s.90.
- KTBABDİD (2019); <https://disiliskiler.ktb.gov.tr/TR-127495/avrupa-birligi.html>, (Erişim Tarihi: 05.04.2019).
- MASAK (2014); *Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı İle Mücadele Mevzuatı*, MASAK, Yayın No: 13, Ankara.
- MASAK (2015a); *Aklama Suçu*, <http://www.masak.gov.tr/tr/content/aklama-sucu/57>, (Erişim Tarihi: 05.11.2015).
- MASAK (2015b); *MASAK Faaliyet Raporu*, http://www.masak.gov.tr/userfiles/file/2015_Faaliyet_Raporu.pdf, (Erişim Tarihi: 14.05.2016).
- MASAK (2016a); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/aklama-yontemleri/59>, (Erişim Tarihi: 03.01.2016).
- MASAK (2016b); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/egmont-grubu/67>, (Erişim Tarihi: 24.01.2016).
- MASAK (2016c); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/strazburg-sozlesmesi/63>, (Erişim Tarihi: 04.02.2016).
- MASAK (2016ç); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/uluslararası-mucadele/61>, (Erişim Tarihi: 06.02.2016).
- MASAK (2016d); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/palermo-konvansiyonu/62>, (Erişim Tarihi: 06.02.2016).
- MASAK (2016e); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/avrupa-birligi-direktifleri/66>, (Erişim Tarihi: 13.02.2016).
- MASAK (2016f); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/mali-eylem-gorev-gucu/65>, (Erişim Tarihi: 15.02.2016).
- MASAK (2016g); *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Büyük Önemi Haiz Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması*, http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/sucgelirlerin_in_aklanmasi/ulusal_mevzuat/ikiliveCokTarafliIsbirligi/almanya.htm, (Erişim Tarihi: 21.02.2016).
- MASAK (2016ğ); http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmasi/ulusal_mevzuat/ikiliveCokTarafliIsbirligi/bulgaristan_romanya.htm(Erişim Tarihi: 21.02.2016).
- MASAK (2016h); *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı, Uluslararası Terörizm ve Diğer Ciddi Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması*, http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmasi/ulusal_mevzuat/ikiliveCokTarafliIsbirligi/slovenya.htm, (Erişim Tarihi: 22.02.2016).

- MASAK (2016i); http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmasi/ulusal_mevzuat/IkiliveCokTaraflilIsbirligi/Ek_2_TR_IT.pdf, (Erişim Tarihi: 23.02.2016).
- MASAK (2016i); *Milletlerarası Anlaşma*, http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmasi/ulusal_mevzuat/IkiliveCokTaraflilIsbirligi/TR_KKTC_Ek_1.pdf, (Erişim Tarihi: 23.02.2016).
- MASAK (2016j); http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmasi/ulusal_mevzuat/IkiliveCokTaraflilIsbirligi/polonya.htm, (Erişim Tarihi: 23.02.2016).
- MASAK (2016k); *Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti İç İşleri Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Antlaşması*, http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmasi/ulusal_mevzuat/IkiliveCokTaraflilIsbirligi/yunanistan.htm, (Erişim Tarihi: 24.02.2016).
- MASAK (2016l); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/yukumlulukler/87>, (Erişim Tarihi: 21.03.2016).
- MASAK (2016m); <http://www.masak.gov.tr/tr/content/suc-gelirlerinin-aklanmasinin-ve-terorun-finansmaninin-onlenmesine-iliskin-yukumluluklere-uyum-programi-hakkindaki-duyuru/2379>, (Erişim Tarihi: 14.05.2016).
- Mavral, Ülker (2003); *Karapara Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye'ye Yansımaları*, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara.
- Özbek, Veli Özer (2006); *TCK İzmir Şerhi, Güncelleştirilmiş Genişletilmiş 3. Baskı*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Özgenç, İzzet (2009); *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özgenç, İzzet (2005); *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Öztoprak, Adile (2005); “*Karapara ve Karapara ile Etkin Mücadele*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Estitüsü, Kütahya.
- Öztürk, Bahri ve Mustafa Erdem (2006); *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- R.G. (2016a); <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061002-1.htm>, (Erişim Tarihi: 11.02.2016).
- R.G. (2016b); <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140825-5.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2016).

- Robinson, Jeffery (2003); *Karapara Aklayıcıları* (Çev.: Ayşe Emengen), Arion Yayınevi, İstanbul.
- Saatçi, Banu (1996); “Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Girişimler”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 19, s.3-6.
- Sedefoğlu, Candan (2009); “*Suç Gelirlerinin Aklanmasında Önleyici ve Denetleyici Kurumlar; Mali Suçları Araştırma Kurulu ve Mali Eylem Görev Gücü*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- SPK (2016); <http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&showmenu=yes&menuid=0&pid=0&subid=1&submenuheader=0>, (Erişim Tarihi: 18.05.2016).
- Taşdelen, Aziz (2003); *Hukuksal Açından Türkiye’de Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Taşdemir, Kubilay (2011); *Ceza Hukukunda Zamanaşımı*, Cantekin Matbaacılık, Ankara.
- TBMM (2016); *Türk Ceza Kanunu*, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>, (Erişim Tarihi: 01.03.2016).
- TCMB (2019); <http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkında/Genel+Bakış>, (Erişim Tarihi: 01.06.2019).
- Toroslu, Nevzat (1998); *Ceza Hukuku*, Savaş Yayınları, Ankara.
- Toraman, Cengiz, Hasan Abdioğlu ve Burcu İşgüden (2009); “Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çabalar: Adli Muhasebecilik Mesleği ve Uygulamaları”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C.X I,S I, s.17-55.
- UHDİGM (2016a); <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/fatf/index.html>, (Erişim Tarihi: 16.01.2016).
- UHDİGM (2016b); <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/fatf/misyon.html>, (Erişim Tarihi: 16.01.2016).
- Ünver, Yener (2010); *Adliyeye Karşı Suçlar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Üstün, Oktay (2008); “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun İle Getirilen Temel Değişiklikler”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı:64, s.45.
- Üstün, Oktay (2008); “Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı:65, s.19.
- Üstün, Oktay (2012); “Konu Bazında Yeni FATF Tavsiyelerinin Anatomisi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı:82, s.53.

- VDK (2016); <http://www.vdk.gov.tr/default.aspx?nsw=Y/dkfWCgR0Mo7dmlPk3+nw==H7deC+LxBI8=&nm=1006>, (Erişim Tarihi: 22.05.2016).
- Yalvaç, Gürsel (2008); *Karşılaştirmalı- Gerekçeli TCK-CMK-CGTİK İlgili Kanunlar ve Yönetmelikler*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Yaşar, Osman, Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç (2014); *Türk Ceza Kanunu 2. Cilt*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Yazıcı, Ayla (2008); “Yeni Karapara Aklama Yöntemleri olarak Akıllı Kartlar ve İnternet”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt/Vol.:8- Sayı/No: 2, s.153–168.
- Yetim, Sedat (2000); *Karaparanın Aklanması, Boyutları ve Mafyokrasi*, Detay Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, Funda (2010); *Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçunun 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, Masak, Yayın No:19, Ankara.
- Yılmaz, Sacit (2006); “*Karaparanın Aklanması ve Türkiye Boyutu*”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Estitüsü, Kütahya.
- Yurdakul, Mehmet Onur (2013); *Suç Kaynaklı Malvarlıklarının Geri Alınması, Ülke Uygulamaları ve Türkiye ile Mukayese*, Masak Yayınları, Yayın No: 23, Ankara.

EKLER

Ek 1: Mali Eylem Grubu 40 Tavsiye Kararları

Tavsiye 1: Karapara aklama ve terörün finansmanı konularında ülkelere, gerektiğinde bu işle ilgili bir kurum da oluşturularak, risk odaklı analizler yapmaları, gerekli tedbirleri almaları hususu ile ülkelerin, finansal kuruluşlara, belirli iş veya meslek gruplarına da bu analizleri yapmaları ve gerekli tedbirleri almaları yönünde mecburiyet getirmeleri tavsiye edilmiştir.

Tavsiye 2: Ülkelerin, belirlenen riskleri temel alan, karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele politikaları belirlemeleri ve bu belirlenen politikaların yetkili bir makam tarafından diğer kurumlarla koordinasyonunun ve işbirliğinin ulusal anlamda sağlanması tavsiye edilmiştir.

Tavsiye 3: Ülkeler, kara para aklamayı Viyana ve Palermo Sözleşmelerini esas alarak suç olarak kabul etmeli ve bu suçun öncül suçlarını, en ciddi suçları da içine alacak şekilde belirlemelidir.

Tavsiye 4: Ülkeler, suçtan elde edilen gelirlerin müsadere kapsamında özellikle Viyana, Palermo ve Terörün Finansmanı Sözleşmelerinde yer alan tedbirlere benzer tedbirler almalıdır. Ayrıca ülkeler, ulusal mevzuatlarıyla örtüşmesi halinde suçtan elde edilen gelirin veya araçların herhangi bir mahkumiyet kararına bağlı kılınmadan müsadere edilmesini veya fail tarafından müsadereye tabi olan malvarlığı değerinin kaynağını açıklamasını sağlayacak tedbirlerin uygulanmasını sağlamalıdır.

Tavsiye 5: Terörün finansmanı, Terörün Finansmanı Sözleşmesi esas alınarak suç olarak kabul edilmelidir. Bu yapılırken, terör örgütleri ve bireysel teröristlerin de finansmanları bu kapsamda değerlendirilmelidir. Ayrıca bu suçların da karaparanın aklanması suçunun öncül suçları olduğu bilinmelidir.

Tavsiye 6: Ülkeler, terörün finansmanının önlenmesi konusunda BM Güvenlik Konseyi Kararları dikkate alınarak, belirlenen kişi veya kurumların malvarlıklarının dondurulması veya malvarlıklarını belirlenecek kişi veya

kuruluşların menfaatine sunulmasını sağlayacak ekonomik yaptırımlar uygulamalıdır.

Tavsiye 7: Kitle imha silahlarının yayılmasının ve finansmanının önlenmesi konusunda BM Güvenlik Konseyi Kararları dikkate alınarak, belirlenen kişi veya kurumların mal varlıklarının dondurulması veya mal varlıklarını belirlenecek kişi veya kuruluşların menfaatine sunulmasını sağlayacak ekonomik yaptırımlar uygulamalıdır.

Tavsiye 8: Ülkeler, yasal kuruluşların terör örgütleri tarafından araç olarak kullanılmasını ve bu kuruluşların elde ettikleri gelirin örgüte aktarılmasını önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamalıdır.

Tavsiye 9: Finansal kuruluşlar için öngörülen gizliliğe dair yasal düzenlemeler, FATF tavsiyelerine engel olmayacak şekilde düzenlenmelidir.

Tavsiye 10: Ülkeler, finansal kuruluşlarda isimsiz veya sahte isimli kayıtlar tutulmasına izin vermeyerek doğru kayıt tutulmasını ve bu kuruluşların bazı iş ve işlemlerinde, özellikle belirli bir limitin üzerinde gerçekleşen (15.000 dolar/euro) işlemlerde müşteri tanı tedbirlerini uygulamasını, yasal bir düzenleme yaparak sağlamak zorundadır.

Söz konusu tedbirler; müşterinin kimlik tespitinin yapılması ve güvenilir kaynaklardan teyit edilmesi, aynı şekilde yapılan işlemlerde gerçek faydalanıcının da kimliğinin belirlenmesi ve bilgilerinin teyit edilmesi, yapılan işlemlerdeki iş ilişkisinin amacı ve mahiyeti hakkında bilgi edinilmeye çalışılması ile iş ilişkisinin sürekli bir şekilde incelenmesi olarak sayılabilir.

Tavsiye 11: Finans sistemi içerisinde yer alan tüzel kişilerin, yetkili makamlar tarafından istenilecek bilgi taleplerini karşılayabilmek için yapılan işlemlere ait kayıtları en az 5 yıl süre ile saklamasının sağlanması ve bu konuda ülkelerin mevzuatlarında yasal düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Tavsiye 12: Finansal kuruluşların, yerli veya yabancı siyasi nüfuz sahibi kişiler ile uluslararası kuruluşlar tarafından üst düzey bir görev verilmiş kişilere ve bunların yakınları ile aile bireylerine ait veya bu kişiler adına olabilecek işlemlerde gerekli tedbirleri alması gerekmektedir.

Tavsiye 13: Finansal kuruluşların, yurt dışı muhabir banka ilişkileri sırasında müşteri tanımının yanında bir takım ek tedbirler alması zorunlu hale getirilmelidir. Bu tedbirler; muhatap kuruluşun yaptığı iş ve karapara aklama, terörün finansmanı suçlarına dair herhangi bir soruşturmaya maruz kalıp kalmadığı hususlarında bilgi toplama, yapılacak işlemler için üst düzey yönetim onayı, ilgili kuruluşun karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede yapmış olduğu denetimleri kontrol etmek olarak sayılabilir. Ayrıca finansal kuruluşlara paravan bankalarla muhabirlik ilişkilerine girilmesi hususunda kesin bir yasak getirilmesi gerekir.

Tavsiye 14: Transfer hizmeti sağlayan gerçek veya tüzel kişiler ile acente olarak faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilerin kayıt altına alınarak, yetkili birimler tarafından kendilerine verilecek bir lisansla çalışmalarını sağlamak gerekir. Ayrıca ülkeler, acenteleri olan bu transfer hizmeti verenlerin, kendi karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele programlarına katılmalarını sağlamak ve izlemek için gerekli tedbirleri almalıdır.

Tavsiye 15: Karaparanın aklanması ve terörün finansmanı konusunda oluşacak risklerin, finansal kuruluşlar tarafından, yenilenen ve değişen teknolojik gelişmeler yakından takip edilerek, tespit edilmesi ve tespit edilecek bu risklerin doğru bir şekilde yönetilmesi ve azaltılması gerekmektedir.

Tavsiye 16: Ülkeler, yapılan elektronik transfer işlemlerinde gerekli güvenlik önlemlerini almalı ve bu kapsamda finansal kuruluşların, göndericiye ve alıcıya dair kimlik bilgilerini almalarını ve bu bilgilerin transfer sürecinde yer almasını sağlamalıdır. Ayrıca terörizmin finansmanının önlenmesi ve durdurulmasına ilişkin BM Güvenlik Konseyi kararları kapsamında, finansal kuruluşların, belirlenecek kişilere ait iş ve işlemlerde mal varlığını dondurma tedbirinin yanı sıra bu kişilerle işlem yapılmasının yasaklanması tedbirinin de uygulanması sağlanmalıdır.

Tavsiye 17: Finansal kuruluşların, üçüncü kişilere güvenerek işlem tesis etmeleri belirli şartlar altında mümkün olmalı ancak yine de nihai sorumluluğun finansal kuruluşlarda bulunduğu bilinmelidir.

Tavsiye 18: Finansal kuruluşlar ve gruplar, önce kendi bünyelerinde daha sonra yurt dışı şubelerinde ve bağlı kuruluşlarında karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele programları uygulamaya zorunlu tutulmalıdır.

Tavsiye 19: FATF tarafından belirlenmiş yüksek risk grubunda yer alan ülkelerle yapılan iş ve işlemlerde, finansal kuruluşların, sıkı ve etkili müşteri tanı tedbirini uygulamaları zorunlu kılınmalıdır.

Tavsiye 20: Karaparanın aklanması ya da terörün finansmanı ile ilgili olduğu düşünülen şüpheli işlemlerin, finansal kuruluş tarafından yetkili mali istihbarat birimine bildirim kanunla zorunlu tutulmalıdır.

Tavsiye 21: Finansal kuruluş çalışanları mali istihbarat birimine yapacakları şüpheli işlem bildirim nedeniyle bilgi ifşası adı altında herhangi bir sorumluluğa tabi tutulmamaları kanunla sabit olmalıdır. Ayrıca yapılan bildirimde ait bilginin dışarıya sızdırılması da yine kanun ile yaptırım altına alınmalıdır.

Tavsiye 22: Müşterinin tanınması ve kayıt tutma yükümlülüğünün finansal olmasa da bazı meslek gruplarının (kumarhaneler, emlakçılar, değerli maden ve taş ticareti ile uğraşanlar, avukatlar, muhasebeciler, trust ve şirket hizmeti sağlayanlar) iş ve işlemlerinde de zorunlu hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Tavsiye 23: Finansal olmayan belirli meslek gruplarının yapacakları bazı iş ve işlemlerde belirli durumlarda özellikle de belirli bir limitin üzerinde işlem yaptıklarında, şüpheli işlem bildiriminde bulunmalarının zorunlu hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Tavsiye 24: Karapara aklama ve terörün finansmanında tüzel kişilerin kullanılmasının önüne geçebilmek için ülkelerin, tüzel kişilere ait güncel ve doğru bilgilere yetkili birimler tarafından kolayca ulaşılabilmesi için gerekli tedbirleri almaları sağlanmalıdır.

Tavsiye 25: Karapara aklama ve terörün finansmanında yasal oluşumlar ile özellikle “express trust” olarak bilinen oluşumların kullanılmasının önüne geçebilmek için ülkelerin, bu yapılara ait güncel ve doğru bilgilere yetkili birimler tarafından kolayca ulaşılabilmesi için gerekli tedbirleri almaları sağlanmalıdır.

Tavsiye 26: Finansal kuruluşların, FATF tavsiyeleri doğrultusunda yetkili kurumlar veya finansal denetleyiciler tarafından etkili bir şekilde denetlenmesi sağlanmalıdır. Bu bağlamda; denetleme hakkına sahip olanlar, özellikle finansal kuruluşlar içerisinde suç işleyen kişilerin hisse sahibi olması, paravan bankalar kurulması veya faaliyetlerine devam etmesi gibi durumlara müsaade etmeyecek tedbirleri almalıdır. Ayrıca bankalar dışında kalan diğer finansal kuruluşların da faaliyetleri lisansa bağlanarak karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında gözetim ve denetim altına alınmaları sağlanmalıdır.

Tavsiye 27: Karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında finansal kuruluşların üzerine düşen yükümlülükleri denetlemekle görevli denetleyicilerin, bu görevlerini yerine getirirken geniş yetkilere ve yaptırım gücüne sahip olmaları sağlanmalıdır.

Tavsiye 28: Finansal olmayan belirli iş ve meslekler grupları da tavsiye kararlarında belirtilen şekilde düzenleme ve denetleme tedbirlerine tabi olmalıdır.

Tavsiye 29: Ülkeler, karaparanın aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında şüpheli işlem bildirimlerine ait bilgilerin toplandığı, analize tabi tutulduğu ve dağıtıldığı ulusal merkezli bir mali istihbarat birimi kurmalıdır.

Tavsiye 30: Soruşturma ve yasa uygulama makamlarının, karaparanın aklanması ve terörün finansmanı kapsamında yürütülecek soruşturmalardan, özellikle suça konu eşyanın veya suç gelirinin müsaderesi noktasında mal varlığı değerlerinin tespiti, dondurulması ve el konulması hususlarında sorumlu tutulmaları sağlanmalıdır.

Tavsiye 31: Yetkili makamların, yapılacak olan soruşturmalarda kullanılmak üzere gerekli bilgi ve belgelere erişimi sağlanmalıdır. Bu kapsamda yetkili makamların arama, tanık dinleme ve zorunlu tedbirlerin alınması gibi yetkilere sahip olması sağlanmalıdır. Ayrıca soruşturma makamlarının, geniş soruşturma tekniklerini kullanma haklarına sahip olmalarının sağlanmasının yanında mali istihbarat birimlerinin elindeki tüm bilgi ve belgelere erişebilmeleri de sağlanmalıdır.

Tavsiye 32: Nakit para veya değerli eşyaların yurt dışına fiziki olarak çıkışını engellemek amacıyla ülkelerin, beyan sistemini de içeren tedbirler alması gerekir. Ayrıca yetkili makamlara karaparanın aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili olabilecek nakit para veya değerli eşyalara, çıkışlarının durdurulması ve alıkoyma gibi yetkilerin verilmesi sağlanmalıdır.

Tavsiye 33: Ülkelerin, karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında özellikle şüpheli işlem bildirim, mal varlığı değerlerinin dondurulması, el konulması ve müsaderesi, yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar ile uluslar arası işbirliği ve yardımlaşma konularında istatistiksel bilgiler tutmaları sağlanmalıdır.

Tavsiye 34: Karaparanın aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında; yetkili makamların, finansal kuruluşlar ve diğer kuruluşlar tarafından şüpheli işlem bildirimlerinde kullanılmak üzere rehberler hazırlaması ve geri bildirimde bulunmaları sağlanmalıdır.

Tavsiye 35: FATF tarafından belirtilen tavsiyeler kapsamında; karaparanın aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele yükümlülüklerine riayet etmeyenler için üst düzey yönetici kadroları da dahil olmak üzere etkili ve caydırıcı yaptırımlar uygulanması sağlanmalıdır.

Tavsiye 36: Ülkeler, 1988 tarihli Viyana, 2000 tarihli Palermo, 2003 tarihli Yolsuzluğa Karşı Birleşmiş Milletler ve 1999 tarihli Terörün Finansmanı Sözleşmelerine taraf olmak ve tam anlamıyla uygulamak için gereken tüm tedbirleri almalıdır. Ülkeler ayrıca, uygun olduğu ölçüde, 2001 tarihli Avrupa Konseyi Siber Suçlar, 2002 Tarihli Terörizme Karşı Inter-Amerikan ve 2005 tarihli Terörizmin Finansmanı ve Suç Gelirlerinin Araştırılması, Aklanması, El Konulması ve Müsaderesine Yönelik Avrupa Konseyi Sözleşmeleri gibi diğer ilgili uluslararası sözleşmeleri onaylamaya ve uygulamaya teşvik edilmelidir.

Tavsiye 37: Karapara aklama, terörün finansmanı ve bu suçların öncül suçlarıyla ilgili yürütülen soruşturma, kovuşturma ve diğer adli süreçler hususlarında ülkeler arasında karşılıklı ve etkili yardımlaşma sağlanmalıdır.

Tavsiye 38: Yabancı devletler tarafından yapılan mal varlığı değerlerinin dondurulması ve müsaderesi talepleriyle ilgili karşılıklı adli yardımlaşma çerçevesinde en hızlı bir şekilde hareket etme selahiyeti bulunmalıdır.

Tavsiye 39: Karaparanın aklanması ve terörün finansmanı suçlarının iadesi kapsamında yer alan suçlar arasında bulunması sağlanmalıdır. Ayrıca suçların iadesinde yersiz kısıtlamalar yapılmamalı ve hızlı ve etkili biçimde iade hususunun yerine getirilmesi sağlanmalıdır.

Tavsiye 40: Yetkili makamların, karaparanın aklanması, öncül suçlar ve terörün finansmanı ile ilgili en geniş kapsamda hızlı, yapıcı ve etkili uluslararası işbirliği yapabilmeleri sağlanmalıdır (FATF, 2016).

ÖZGEÇMİŞ

26.02.1979 Elazığ doğumluyum. İlkokulu Rize Ellinci Yıl İlkokulunda, ortaokul ve liseyi ise Rize Anadolu Lisesinde tamamladım. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2002 yılında mezun olduktan sonra Aydın Barosu'nda Avukatlık Stajımı 2003 yılında bitirdim. 2005 yılında Hakimlik ve Savcılık sınavlarımı kazanarak 2007 yılında Cumhuriyet Savcısı olarak Bitlis ili Ahlat ilçesinde göreve başladım. Halen Mudanya Cumhuriyet Başsavcısı olarak görev yapmakta olup, iki erkek bir kız olmak üzere üçüz çocuk sahibiyim.

